

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

1051 София, ул. "Триадница" № 2, тел. 8119443, факс 988 44 05, www.mlsp.government.bg

НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ЗАЕТОСТТА през 2011 г.

„За ограничаване на безработицата”

*Приет с Решение на Министерския съвет № 960
от 29 декември 2010 година*

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.
Въведение	3
1. СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ПАЗАРА НА ТРУДА В УСЛОВИЯ НА ИЗЛИЗАНЕ ОТ ИКОНОМИЧЕСКАТА КРИЗА	5
1.1. Макроикономическа среда, прогнози за развитие на икономиката през 2011 г. и отражение върху пазара на труда	5
1.2. Предлагане и търсене на пазара на труда, неравнопоставени групи на пазара на труда	8
2. НАЦИОНАЛНА ПОЛИТИКА ПО ЗАЕТОСТТА ПРЕЗ 2011 г.	14
2.1. Стратегията „Европа 2020” и отражението ѝ върху националната политика по заетостта	14
2.2. Приоритети и направления на националната политика по заетостта през 2011 г.	16
2.2.1. Отражение върху заетостта и икономическата активност на промените в икономиката, регионалното развитие и др. макроикономически фактори.	20
2.2.2. Подобряване на гъвкавостта и сигурността на пазара на труда	24
2.2.3. Повишаване на уменията на работната сила	26
2.2.4. Насърчаване на социалното включване чрез интегриране на пазара на труда на лица от неравнопоставените групи	32
2.2.5. Подобряване на връзката на образованието и обучението с потребностите на пазара на труда, развитие на професионалното ориентиране	37
2.2.6. Подобряване на предоставяните от Агенцията по заетостта и от други посредници на пазара на труда услуги по заетостта	39
ПРИЛОЖЕНИЯ	43

ВЪВЕДЕНИЕ

Националният план за действие по заетостта през 2011 г. е първият национален план, с който започва изпълнението на мерките за постигане на целите в областта на заетостта, които България си постави в изпълнение на Стратегията на ЕС Европа 2020 г. С този план се подкрепя началото на икономическото и социалното възстановяване и стабилизирането на пазара на труда. Ограничаването на безработицата, мобилизирането на всички възможности за осигуряване на заетост и продължаването на инвестирането в човешките ресурси са от първостепенно значение през следващата година.

Втора поредна година планът е разработен на база одобрената от Националния съвет за насърчаване на заетостта Рамка с основните приоритети и направления на действие през 2011 г. Целите и действията за тяхното постигане в Националния план за действие по заетостта през 2011 г. се съсредоточават върху ограничаването от една страна на негативните последици на пазара на труда в резултат от кризата и от друга страна, в подкрепа на бизнеса чрез осигуряване на качествена работна сила. Планът е в съответствие с проекта на Националната програма за реформи и включва мерките от Българската пътека за постигане на по-добра гъвкавост и сигурност на пазара на труда за периода 2009 – 2011 г.

Визията на Националния план за действие по заетостта през 2011 г. (НПДЗ 2011 г.) е „Ограничаване на безработицата чрез обезпечаване на търсенето на труд с качествена работна сила и включване в заетост на неравнопоставените групи на пазара на труда”.

Основните приоритети на плана обхващат повишаването на качеството на работната сила чрез придобиване на нова квалификация, повишаване на квалификацията и уменията на заетите и безработните за по-висока производителност на труда, по-добро съответствие с потребностите на пазара на труда и повишаване на конкурентноспособността на българската икономика. За недопускане на дълъг престой без работа, обедняване и деквалификация на освободената работна сила са предвидени мерки и действия за специализирани услуги за устройване на работа, обучение и субсидирана заетост. За активирането на групите в неравностойно положение ще продължи работата по информиране, ориентиране, насочване към обучения и заетост.

Финансирането на плана се осъществява със средства от Републиканския бюджет и средства от Структурните фондове на ЕС и по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2007 - 2013 г.

Изпълнението на плана ще допринесе за ограничаване на безработицата и ще осигури разнообразни възможности на заетите и безработните да получат нови знания и умения и да повишат своята конкурентноспособност.

В качеството си на инструмент на политиката за 2011 г. в НПДЗ са определени:

- целевите групи, за които са планирани програми и мерки за заетост и обучение;
- дейностите, които ще бъдат реализирани;
- финансовите средства, източниците за финансиране, видовете стимули и техните размери – както за работодателите, така и за участниците в субсидирана заетост и в обучение;
- отговорните институции за изпълнение на плана и техните партньори.

Планът за 2011 г. е разработен в три части. Първата част представя състоянието на пазара на труда в условия на излизане от икономическата криза. Във втората част е определена националната политика по заетостта през 2011г. и накратко европейските измерения на политиката по заетостта във връзка със Стратегията на ЕС „Европа 2020”. В тази част освен това са изложени целите, приоритетите, целевите групи на политиката и програмите, мерките и действията по отношение на:

- Нарастване на заетостта и икономическата активност;
- Подобряване на гъвкавостта и сигурността на пазара на труда;
- Повишаване на уменията на работната сила;
- Интегриране на пазара на труда на лица от неравнопоставените групи (младежи, безработни с ниско образование и без квалификация, възрастни безработни, хора с увреждания и др.);
- Подобряване на връзката на образованието и обучението с потребностите на пазара на труда, развитие на професионалното ориентиране;
- Подобряване на предоставяните от Агенцията по заетостта и други посредници услуги по заетостта.

Третата част съдържа приложенията, необходими за практическата реализация на плана от страна на отговорните институции и организации. Първото приложение включва кратки фишове на всички съдържащи се в НПДЗ 2011 г. проекти, програми и мерки, включително схеми по оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2007 – 2013 г. с посочени цели, основни дейности, целеви групи и отговорни институции и организации за тяхната реализация, както и партньорите. Във второто приложение са регламентирани максималните размери на средствата по чл. 30а от Закона за насърчване на заетостта за програмите и мерките за 2011 г. Финансовите таблици за разпределение на средствата от бюджета на МТСП за активна политика за 2011 г. от държавния бюджет и други източници на финансиране са норматива в рамките, на които могат да се изразходват средствата по програми; в тези таблици са посочени и резултатите, които трябва да се постигнат по отношение на осигуряването на заетост и обучение за определен брой лица. В отделно приложение, което изпълнява ролята на указател, са определени видовете плащания по всяка програма или мярка, включена в плана.

1. СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ПАЗАРА НА ТРУДА В УСЛОВИЯ НА ИЗЛИЗАНЕ ОТ ИКОНОМИЧЕСКАТА КРИЗА

1.1. Макроикономическа среда, прогнози за развитие на икономиката през 2011 г. и отражение върху пазара на труда

Текущо развитие на националната икономика

Свиването на стопанската активност в българската икономика, наблюдавано от началото на 2009г. продължи и през първата половина на 2010 г., но със значително по-бавни темпове на изменение.

През първото тримесечие на 2010 г. реалният БВП се понижи с 4%, но през второто тримесечие вече се наблюдава положителен икономически растеж от 0.5% на годишна база. След като влиянието на кризата върху българската икономика първоначално се прояви по линия на свиване на външното търсене и съществен спад на чуждестранните инвестиции в страната спрямо периода преди началото на кризата, постепенно бе засегнато и вътрешното търсене, което доведе до намаление на БВП с почти 5% през 2009 г. През първата половина на 2010 г. вътрешното търсене остана свито, докато възстановяването на дейността на основните търговски партньори на страната се отрази положително на износа и през второто тримесечие той е водещ фактор за отбелязания слаб икономически растеж.

Според експресните оценки на Националния статистически институт през третото тримесечие на 2010 г. БВП¹ нарасна с 0.3% спрямо предходното тримесечие и с 0.2% спрямо същия период на 2009 г. За стопанско оживление може да се направи извод и на база данните от бизнес анкетите сред работодателите през последните два месеца. Общият показател на бизнес климата през ноември 2010 г. отчита увеличение от 0.3 пункта спрямо нивото от предходния месец. През месеца се регистрира влошаване на стопанската конюнктура единствено в сектора на услугите, като наблюдаваното понижение е с 4.2 пункта. В останалите сектори се наблюдава повишение в т.ч.: промишленост – с 1.1 пункта, строителство – с 3.1 пункта и търговия на дребно – с 0.5 пункта.

През първото полугодие на 2010 г. се отчита намаление в потреблението от 5.3%, повлияно в по-голяма степен от динамиката на индивидуалното потребление. Колективното потребление има отрицателен принос към динамиката на произведения в страната продукт в резултат на процеса на фискална консолидация. През разглеждания период инвестициите забавиха значително своя темп на намаление до 11.2% на годишна база и техният принос към намалението на реалния БВП се понижи. От началото на 2010 г. индикаторите за външната търговия се характеризират с положителна динамика. Износът на стоки и услуги се повиши до почти 10% средно за първото полугодие, докато вносът продължи низходящата си посока на изменение, макар и със значително по-бавен темп. Едва през второто тримесечие на 2010 г. той

---

¹ Според сезонно изгладените данни на БВП.

достига нивото си от предходната година, основно поради повишеното търсене на суровини и материали в експортно ориентирани отрасли.

От страна на предлагането забавеният спад на общия произведен в страната продукт е обусловен преди всичко от възстановяването на **сектор индустрия**. За полугодieto ръстът на брутната добавена стойност в сектора възлиза средно на 1.5% на годишна база. Основен принос имат експортно ориентирани дейности, повлияни от постепенното възстановяване на икономическата активност във външната среда от една страна и допълнително подпомогнати от възходящата динамика на международните цени на металите, суровините и енергийните продукти. В част от икономическите дейности на **сектор услуги**, който бе засегнат от кризата едва през второто полугодие на 2009 г. също започна да се наблюдава известно оживление през второто полугодие на 2010г. Най-съществено то е в отраслите търговия, хотели и ресторанти и транспорт, където през второто тримесечие добавената стойност реално се е повишила средно с 3.7% в сравнение с второто тримесечие на 2009 г. Добавената стойност в **сектор селско стопанство** също отчита нарастване от 7.3% средно за първото полугодие на 2010г. след спада от 3.5% през 2009г.

Промените във външната среда оказват въздействие и върху инфлационните процеси в страната. След ясно изразената тенденция на понижение през 2009г., **инфлацията** през 2010 г. започна да нараства под влияние на повишаващите се международни цени на енергийните продукти, а през последните месеци и тези на зърнените храни. Към октомври 2010 г. годишният темп на инфлация отчете повишение от 3.6%, като с основен принос за това са енергийните и хранителните стоки, както и ефектът от повишаването на акцизните ставки върху тютюневите изделия от началото на годината. Базисната инфлация, която включва нехранителни стоки и услуги, забави значително темповете си на нарастване, вследствие на свитото вътрешно търсене. За октомври нейната годишна стойност е 0%, въпреки нарастването на международните цени на суровините, енергийните стоки и храните, които оказват косвен ефект по линия на разходите.

Икономическата криза в страната оказва задържащ ефект и върху ръста на **доходите от труд**. Наблюдаваната през 2009г. посока на развитие на доходите от труд продължи и през първите девет месеца на 2010 г. Средно за периода януари-септември 2010 г. ръстът на показателя² се е забавил до 9.4% в номинално изражение спрямо 14.4% през същия период на 2009г. като ограничаването на ръста на доходите от труд е осезаемо както в обществения (от 14.8% на 4.8%), така и в частния сектор на икономиката (от 13.9% на 11.4%).

Процесите на оптимизиране на разходите от началото на 2009г., повлияха положително върху динамиката на **производителността на труда**³. През първото полугодие на 2010г. ръстът на показателя е 5% спрямо същия период на 2009 г. в следствие на успешното адаптиране на бизнеса. Възстановяването на производителността на труда в българската икономика от една страна и ограничаването

---

² По предварителни данни от Наблюдението на предприятията.

³ Показателят е изчислен като отношение между брутния вътрешен продукт (БВП) по постоянни цени и броя на заетите лица по данни от СНС.

на растежа на доходите от друга, оказаха благоприятно влияние върху динамиката разходите на работодателите за труд за единица продукция⁴.

Очаквания за развитието на световната и националната икономика

Прогнозите за 2010 г. на годишна база сочат, че българската икономика ще реализира **положителен ръст на БВП от 0.7%**. Основният „двигател” за възстановяване на икономическата активност се очаква да бъде износът, в резултат на възстановяването на търговските партньори на страната и повишеното външно търсене. Прогнозната стойност за ръста на БВП през 2011 г., заложена в Закона за държавния бюджет е 3.6%, а есенната прогноза на ЕК сочи за същия показател стойност от 2.6%.

След като от началото на 2010 г. **износът** отбеляза положителни темпове на нарастване в реално изражение, тази тенденция се очаква да се запази и до края на годината, като темпът на увеличение в обема за цялата 2010 г. се очаква да достигне 12%. Износът на стоки и услуги и през 2011 г. ще бъде основен фактор за очаквания икономически ръст, като реалното му нарастване се оценява на около 9.4%. Тъй като положителните промени в международен план се отразяват на вътрешното търсене с известен период на закъснение, последното ще продължи да ограничава нарастването на общата икономическа активност в страната през 2010 г., но се очаква вътрешното търсене да реализира положителен принос към икономическия растеж през следващата 2011 г.

Динамиката на пазара на труда през 2010 г. отразява забавената реакция на заетостта спрямо промяната в икономическия цикъл през 2009 г. До края на 2010 г. се очаква спадът на заетите да се забави на годишна основа, което, в условията на очакван положителен ръст на БВП предполага по-нататъшно ускорено нарастване на производителността на труда в икономиката. Намалението на безработицата през последните месеци се свързва предимно с влиянието на сезонни фактори, чието изчерпване се очаква да се отрази в нов ръст на безработните в края на 2010 и началото на 2011 г. Средно за 2010 година равнището на безработица се очаква да бъде около 9.6%⁵, а за 2011 г. - средно 9.4%

Високите нива на безработица ще **ограничават ръста на средната работна заплата**. През 2010 г. наблюдаваното през предходните няколко години изпреварващо нарастване на заплатите над производителността на труда бе преустановено, а през 2011 г. двата показателя се очаква да се изменят с близки темпове, с положителен ефект върху конкурентоспособността на икономиката. През 2011 г. не се очаква пазарът на труда да има проинфлационен характер.

В световната икономика и в т.ч. в европейската има положителни процеси, ръст на БВП, нарастване на бизнес активността в производството и услугите, увеличаване на поръчките и стабилизиране на общата заетост. В есенната прогноза на Европейската комисията се предвижда икономическото възстановяване на страните от ЕС да продължи. Очаква се БВП да нарасне с около 1.75 % през 2010-2011 г., а през 2012 г. с около 2 %. С икономическото възстановяване се очаква и условията на пазара на труда

---

⁴ Показателят е изчислен като отношение между БВП на един зает и компенсацията на наетите на един нает по текущи цени по данни от СНС.

⁵ Съгласно дефиницията от НРС.

бавно да се подобряват, като прогнозата за безработицата е тя да намалее до около 9 % през 2012 г., а публичният дефицит да се понижи до около 4.25 % от БВП. Положителните сигнали в европейските икономики не са все още трайна тенденция в повечето страни, но се очаква да дадат известно положително отражение върху развитието на икономиката в България, още повече че първи излизат от кризата страни, с които България има интензивен търговски обмен.

1.2. Предлагане и търсене на пазара на труда, неравнопоставени групи на пазара на труда

Икономическа активност и заетост

През 2010 г. световната криза продължава да се отразява негативно на пазара на труда в страната. Икономическата активност на населението през деветте месеца на 2009 г. продължава да е по-ниска в сравнение със същия период на 2009 г. Средно за деветмесечието на 2010 г. коефициентът на икономическа активност за населението на възраст 15-64 навършени години е 66.5%⁶, с 0.9 процентни пункта (п.п.) по-нисък в сравнение със същия период на 2009 г.

От второто тримесечие на 2010 г. се наблюдава слабо нарастване на заетостта, което продължава и през третото тримесечие. Независимо от това средният брой на заетите на възраст 15-64 г. през деветмесечието на 2010 г. е с 210.7 хил. по-малко спрямо същия период на предходната година и е 3 021.0 хил. Коефициентът на заетост е 59.9% - по-малко с 3.1 п.п. в сравнение с деветмесечието на 2009 г.

Заетостта при всички наблюдавани групи е по-ниска през деветмесечието на 2010 г. в сравнение със същия период на предходната година. През разглеждания период коефициентът на заетост на младежите (15-24 г.) намалява с 2.8 п.п. и е 22.7%, а този на възрастните работници намалява с 2.5 п.п. и е 43.7%. Вследствие на кризата спадът в заетостта при мъжете е по-голям от този при жените. Въпреки това заетостта сред мъжете продължава да е по-висока от тази сред жените и средно за деветте месеца на 2010 г. коефициентът на заетост при мъжете е 63.4%, а този при жените е 56.4%. Динамиката в статуса на заетите през деветте месеца на 2010 г. спрямо същия период на предходната година се характеризира с намаляване на броя на самостоятелно заетите (с 15.8 хил.), на наетите лица (с 202.5 хил.) и на неплатените семейни работници (с 1.7 хил.) и незначително нарастване на броя на работодателите (с 0.4 хил.) Същественото намаление на наетите лица се дължи основно на намалението на работещите в частни предприятия.

През деветмесечието на 2010 г. заетостта намалява и в трите основни сектори на икономиката. Заетите в „Селско, горско и рибно стопанство“ намаляват с 21.7 хил. Броят на заетите в сектор „Услуги“ намалява с 55.2 хил., като по-съществен спад се отчита в следните икономически дейности от сектор „Услуги“: държавно управление (с 15.1 хил.); финансови и застрахователни дейности (с 11.4 хил.) и транспорт, складиране и пощи (с 9.4 хил.). Най-съществено е намалението на заетостта в сектор „Индустрия“ (със 141.5 хил.), което се дължи на големите изходящи потоци от съкратени лица от преработващата промишленост и строителството. През деветте месеца на 2010 г. в

---

⁶ Всички показатели по данни от Наблюдението на работната сила (НРС) са изчислени като средноаритметични стойности въз основа на тримесечни данни от НРС, провеждано от НСИ

сравнение със същия период на предходната година броят на зетите в преработващата промишленост намалява средно с 82.7 хил., а зетите в строителството намаляват с 57.6 хил.

Безработица

По данни на Евростат месечната динамика на безработицата за периода януари-септември 2010 г. показва задържане в нарастването на безработицата в ЕС. Средномесечното равнище на безработица в ЕС е 9.6%, а стойността на показателя за България е с 0.2 п.п. по-висока от средната стойност за ЕС.

По данни от Наблюдението на работната сила, провеждано от НСИ през третото тримесечие на 2010 г. за първи път от последното тримесечие на 2008 г. се отчита намаление в броя на безработните. Средно за първото, второто и третото тримесечие на 2010 г. безработните лица са 336.6 хил. или със 110.2 хил. повече в сравнение със същия период на предходната година. Коэффициентът на безработица⁷ е 9.9%, с 3.4 п.п. повече в сравнение с деветте месеца на 2009 г.

През периода януари-септември 2010 г. административната статистика на Агенцията по заетостта отчита нарастване на безработицата, в сравнение със същия период на 2009 г. Средномесечното равнище на безработица за страната през деветте месеца на 2010 г. е 9.61%, с 2.4 п.п. повече спрямо същия период на 2009 г. През деветте месеца на 2010 г. средномесечният брой на безработните в страната е 355 841, с 33.0% (с 88 292 души) повече спрямо същия период на 2009 г. В края на периода безработните са 334 671, по-малко спрямо началото на годината с 8.8% (с 32 216 човека). Основният поток от безработни в бюрата по труда е формиран от периодично освобождавани зети лица без процедура за масови уволнения, предимно от малки и средни предприятия. От март започва слабо намаляване на равнището на безработица.

Броят на безработните през наблюдавания период отчита ръст спрямо 2009 г. и в трите професионални групи: с работническа специалност, специалисти и без квалификация. Нарастването при безработните с работническа специалност и при специалистите е по-съществено (съответно с 44.0% и с 34.0%), което е следствие от по-голямото освобождаване на работна сила, включително и висококвалифицирана. При лицата без квалификация ръстът е по-нисък (с 28.6%), което се дължи на приоритетното им включване в активни програми и мерки за заетост на пазара на труда.

Нараства броят на безработните лица във всички наблюдавани групи по степен на образование спрямо същия период на предходната година. Вследствие на кризата се увеличава безработицата и сред по-високо образованите лица, но без съществено изменение в дела им. През деветмесечието на 2010 г. спрямо същия период на 2009 г. броят на безработните с висше образование нараства със 7 949 и достига 31 684 души, относителният им дял се запазва непроменен - 8.9%; безработните със средно специално и професионално образование нарастват с 33 347 души и достигат 111 397 души, като дялът им нараства с 2.1 п.п. до 31.3%; безработните със средно общо образование са 34 205 души, с 10 547 души повече, а дялът им нараства с 0.8 п.п. до

---

⁷ За лицата в работната сила над 15-годишна възраст

9.6%. С най-голям средномесечен брой и относителен дял в образователната структура на безработните продължава да е групата на регистрираните с основно и по-ниско образование (описани в т. Безработица сред групите в неравностойно положение). Броят им нараства с 36 449 души, но дялът им намалява с 2.9 процентни пункта. Основната причина за по-малкия ръст на групата с основно и по-ниско образование, спрямо останалите групи в образователната структура на безработните е масовото им участие в активни програми и мерки за заетост на пазара на труда, прилагани от Агенцията по заетостта.

Отчитаните през последните години значителни регионални различия в равнището на безработица се запазват. През 2010 г. ръст на безработицата се отчита във всички области. В 10 области (с 2 повече от 2009 г.) средномесечното равнище на безработица е по-ниско от средното за страната, като най-ниско то се запазва в: София-град (3.5%) и Бургаска област (6.3%). В останалите 18 области равнището на безработица е над средното за страната и най-високите му стойности се отчитат отново в областите: Смолянска (17.4%) и Търговищка (16.4%).

Безработица сред групите в неравностойно положение

През деветмесечието на 2010 г. се отчита нарастване на безработицата сред всички неравнопоставени групи в сравнение със същия период на предходната година.

В резултат на кризата заетостта намалява в отрасли, в които преобладаващо работят мъже, вследствие на което безработицата за втора поредна година нараства в по-голяма степен при мъжете в сравнение с жените. През деветмесечието на 2010 г. спрямо същия период на 2009 г. средномесечният брой на безработните мъже нараства с 45.8% (50 942 души), а този на жените с 23.9% (37 350 души). Безработните жени запазват преобладаващия си дял в общия брой на безработните, регистрирани в бюрата по труда, но дялът им след дългогодишна трайна тенденция на нарастване, продължава за втора поредна година да намалява. През деветте месеца на 2010 г. в сравнение със същия период на предходната година дялът на жените намалява с 4.0 процентни пункта до 54.4%, а този на мъжете нараства с 4.0 процентни пункта и е 45.6%.

Безработните младежи до 29 г., регистрирани в бюрата по труда се увеличават. Ръстът в младежката безработица в най-голяма степен е свързан с влиянието на икономическата криза. Част от младежите нямат квалификация, а други (завършващите средно или висше образование) нямат трудов опит, като и двете групи са с малки шансове да започнат работа, особено в условията на криза. Въпреки приоритетното включване на безработните младежи до 29 години в активни програми за заетост, поради ограничените финансови средства през 2010 г., включените в програми са по-малко в сравнение със същия период на 2009 г. През периода януари - септември 2010 г. безработните младежи до 29 години са 64 463, като се увеличават с 15 871 души спрямо същия период на предходната година. Дялът им от общия брой на безработните остава почти непроменен - 18.1% при 18.2% през 2009 г. Сред безработните младежи до 29 г. продължават да преобладават тези без квалификация и специалност (63.4%) и тези с основно и по-ниско образование (50.5%).

Безработни с основно и по-ниско образование и без квалификация и през деветмесечието на 2010 г. подобно на деветмесечието на 2009 г. нарастват като абсолютен брой, а като процент от общия брой на безработните намаляват. През

периода януари - септември 2010 г. средномесечният брой на безработните с основно и по-ниско образование е 178 555, като относителният им дял (50.2%) намалява с 2.9 п.п. Безработните без квалификация са най-голямата група в професионалната структура на безработните. През деветмесечието на 2010 г., средномесечният им брой е 201 056 души, а относителният им дял (56.5%) намалява с 1.9 п.п. спрямо същия период на 2009 г.

Продължително безработните нарастват значително през 2010 г. след отчетеното намаление през предходните две години. През периода януари-септември 2010 г. средномесечният брой на продължително безработните лица над една година е 108 268, с 29 776 души повече спрямо същия период на миналата година. Делът им слабо нараства, и е 30.4% от общия брой на безработните. Сред продължително безработните преобладават лицата без квалификация (69.1%) и с основно и по-ниско образование (64.9%).

Безработните над 50 години нарастват в сравнение с деветмесечието на 2009 г. с 31 262 и през деветмесечието на 2010 г. средномесечният им брой е 133 509 или 37.5% от безработните, регистрирани в бюрата по труда. Сред тях преобладават лицата без квалификация (55.9%) и с основно и по-ниско образование (53.4%).

Безработните лица с увреждания също нарастват. През деветмесечието на 2010 г. те са 13 694 души средномесечно - повече с 1 182 спрямо същия период на предходната година. Делът на тази група в общия брой на безработните, обаче, намалява от 4.7% през 2009 г. на 3.8% през същия период на 2010г. Сред безработните с увреждания, регистрирани в бюрата по труда преобладават тези без квалификация (43.8%) и безработните със средно специално и професионално образование (41.4%). Най-малък е делът на специалистите (25.8%) и на тези с висше образование (9.5%).

Обезкуражените лица, които желаят да работят, но не търсят активно работа средно за деветмесечието на 2010 г. са повече с 49.5 хил. в сравнение със същия период на 2009 г. и достигат 223.5 хил.

Търсене на работна сила

Търсенето на работна сила⁸ през деветте месеца на 2010г. спрямо същия период на предходната година намалява. Намаленият финансов ресурс за активна политика на пазара на труда води до редуциране на местата за субсидирана заетост през годината. На първичния пазар търсенето също е по-слабо. От началото на годината в бюрата по труда са заявени общо 135 775 работни места, с 48 196 места (26.2%) по-малко, в сравнение със същия период на 2009 г. От тях на първичния пазар са 102 551 места, по мерки за заетост са 369 места и по програми за заетост – 32 855 места. Намалението се обуславя в най-голяма степен от резкия спад на местата по програми за заетост (с 32 512 места). Значително намаляват местата по проекти на НП „ОСПОЗ” (с над 16 хиляди места) и по НП „АХУ” (с над 6 хиляди места). Търсенето на работна сила в бюрата по труда през 9-те месеца на 2010г. е предимно в рамките на реалната икономика.

Заявени свободни работни места

---

⁸ Анализира се търсенето на работна сила на база заявените, заетите и свободните места в края на месеца, регистрирани в бюрата по труда

Показатели	януари - септември 2009 г.		януари - септември 2010 г.	
	брой	%	брой	%
Заявени СРМ - общо, в т.ч.:	183 971	100.0	135 775	100.0
1. На първичен пазар	114 087	62.0	102 551	75.5
2. По мерки от ЗНЗ	4 517	2.5	369	0.3
3. По програми за заетост	65 367	35.5	32 855	24.2

Източник: АЗ

Месечната динамика на местата, обявени на **първичния пазар** през 2010г., е аналогична на деветте месеца на 2009г, а именно - по-голям брой места са заявени през месеците март, април и май, свързано с предлагането на сезонна заетост, както и през септември, във връзка с началото на учебната година.

Най-много и като брой, и като относителен дял традиционно са заявените работни места в преработващата промишленост (27 842), в търговията, ремонта на автомобили и битова техника (16 724) и в аграрния сектор (9 903). Сравнително голям е и броят на заявените места в държавното управление (8 195), хотелиерството и ресторантьорството (7 446), образованието (6 738) и строителството (6 275).

Според административната статистика на Агенцията по заетостта, най-търсената професия чрез бюрата по труда през деветте месеца на 2010г., е тази на работниците в шивашката, текстилната и кожарската промишленост – 11 561. Традиционно за периода се наблюдава висок интерес в сферата на образованието за учители в детски градини, в начални, основни и средни училища, учители в специални училища, особено характерно за месец септември, предвид началото на учебната година. Заявените работни места са 7 693. Търсят се и неквалифицирани работници в селското, горското, рибното и ловното стопанство – заявените места за периода са 7 598. Следват местата за персонал в ресторантьорството за готвачи, сервитьори, бармани – 6 521, продавачи в магазини и демонстратори, както и продавачи на пазари и сергии – 6 017. Заявените работни места за специалисти в сферата на банковите услуги, счетоводители, търговци са 4 579.

Динамиката по отношение на професионално-квалификационната структура на местата, обявени в реалната икономика, е много слаба. Приоритетното търсене на неквалифициран труд на първичния пазар се запазва и през 2010 г.

През деветте месеца на 2010г. са **заети общо 112 815 работни места**. Те намаляват с 66 726 места (37.2%). Спадът е логичен, тъй като броят на заявените места също е значително по-малък. На първичния пазар са заети 79 170 места, което е с 29 355 (27.0%) по-малко, сравнено с деветте месеца на 2009 г. По програми за заетост са заети 33 315 места, а по насърчителни мерки по ЗНЗ заетите места са 330.

Независимо че намаляват обявените работни места, положителен индикатор е повишаването на тяхната усвояемост, предвид нестабилната икономическа обстановка в страната и състоянието на пазара на труда. Степента на усвояемост на работните места се изразява със съотношението между броя на устроените на работа лица и броя

на заявените в бюрата по труда свободни места. През разглеждания период общата усвояемост на работните места (включително и местата по програми и мерки за заетост) нараства с 5.3 п.п. спрямо същия период на 2009 г. и достига до 90.8%. Показателен за ефикасното трудово посредничество е фактът, че в условията на криза усвояемостта на първичния пазар се увеличава (с 6.8 п.п.) до 86.7%. По програми и мерки за заетост се отчита пълна усвояемост.

В края на септември 2010 г. на първичния пазар са останали незаети⁹ 7 178 места, при 4 955 за септември 2009 г. От всички незаети места 71.4% са за неквалифициран труд, 20.6% - за специалисти и 8% - изискващи работнически професии. Най-голям е броят на незаетите места в преработващата промишленост (шивашка, консервна промишленост и др.) – 2 611 места. Следват останалите свободни места в търговията (996 места), в административни и спомагателни дейности (638 места), в образованието (522 места) и др. В тези икономически дейности и търсенето е най-голямо през месеца. Незаетите повече от един месец работни места в реалната икономика през септември са 2 168, при 1 998 през септември 2009 г. Трайно незаети места (над 3 месеца) са останали 643, което е със 153 повече в сравнение със септември 2009 г. От тях близо 70% са в преработващата промишленост, където работните места често са непривлекателни, с неблагоприятни условия на труд и ниско заплащане. Ежемесечно трайно незаети работни места макар и в рамките на 35-50 места има и в търговията и здравеопазването. Причината за трайно незаетите места за лекари е отдалечеността на районите, в които има дефицит на такива специалисти.

---

⁹ Цитира се броят на работните места, останали свободни в последния ден на месеца

2. НАЦИОНАЛНА ПОЛИТИКА ПО ЗАЕТОСТТА ПРЕЗ 2011 г.

2.1. Стратегия „Европа 2020” и отражението ѝ върху националната политика по заетостта

През 2010 г. бе приета Стратегията „Европа 2020”. В новата стратегия за дългосрочно развитие на Европейския съюз са определени **три взаимно допълващи се приоритета по отношение на икономическия растеж**, който следва да бъде **интелигентен** (изграждане на икономика, основаваща се на знания и иновации), **устойчив** (насырчаване на по-екологична и по-конкурентоспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите) и **приобщаващ** (стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, която да доведе до социално и териториално сближаване). С приемането на т.н. „Европейски семестър”, нов механизъм за координиране на политиките на равнище ЕС, започна изпълнението на новата Стратегия. На практика и петте цели на Стратегията Европа 2020 г. имат отражение върху дългосрочното развитие на пазара на труда в България, но три от тях пряко влияят върху политиката по заетостта още през 2011 г.:

Цел до 2020 г.	Цели - общо за ЕС	Цели - Р България
Цел 1. Равнище на заетостта на жените и мъжете на възраст 20-64 г., включително чрез по-високо участие на младежите, по-възрастните лица и нискоквалифицираните работници, както и чрез по-добро интегриране на легалните мигранти	75%	76%
Цел 4. Дял на преждевременно напусналите образователната система и Дял на 30-34 - годишните със завършено висше образование	10% 40%	11% 36%
Цел 5. Намаляване на броя на живеещите в бедност	с 20 млн. души	с 260 хил. души

В новата Стратегия „Европа 2020” насоките за заетост са ключовият инструмент за изпълнение на целите за заетост. Те представят основните политически приоритети и са основна рамка за изпълнението на необходимите реформи в политиките по заетост на държавите-членки. Насоките за заетост са следните:

- Увеличаване участието на пазара на труда на жените и мъжете и намаляване на структурната безработица и насырчаване на качествената заетост (Насока 7);
- Развитие на квалифицирана работна сила отговаряща на потребностите на пазара на труда и насырчаване ученето през целия живот (Насока 8);
- Подобряване функционирането на образователната и обучителната системи на всички нива и увеличаване на участието във висшето или еквивалентно образование (Насока 9);
- Насырчаване на социалното включване и борба с бедността (Насока 10).

Насоките по заетостта са подкрепени от всички държави-членки, включително България, тъй като са малко на брой, кратки и добре структурирани, което ще позволи на държавите-членки да съсредоточат своите усилия за изпълнението на реформи на пазара на труда, които да доведат до постигането на значими резултати.

Съгласно възприетия подход в рамките на „Европейския семестър” с Решение № 803 от 10.12.2010 г. Министерският съвет прие предварителен вариант на Национална програма за реформи (НПР) 2010-2013 г. Националната програма за реформи ще бъде представена в Европейската комисия през м. април 2011 г.

Основополагащи при анализа и идентифицирането на действия в новата НПР са проблемните области за България, които имат пряко отношение към възстановяване на високото равнище на икономически растеж и са идентифицирани и съгласувани в рамките на органите на ЕС, а именно:

- Ниски равнища на заетост вследствие на недостатъчното търсене на работна сила (особено в условията на криза), ниска заетост на неравнопоставените групи на пазара на труда вследствие на тяхната ниска конкурентоспособност;
- Равнище на знания и умения на работната сила, които не са достатъчни и не съответстват на потребностите на пазара на труда;
- Недостатъчен баланс между гъвкавост и сигурност на пазара на труда, както и ограничени възможности за преход между различните статуси на работната сила на пазара на труда, които възпрепятстват пълното използване на трудовите ресурси в страната.

Основно изискване към държавите-членки е да бъдат идентифицирани от една страна дългосрочни области на въздействие, които да допринесат за изпълнение на заложените цели, а от друга - краткосрочни реформи, чието изпълнение ще доведе до бързи и видими промени, включително на пазара на труда. В тази връзка България е определила приоритетни направления на действие, като Националният план за действие по заетостта 2011 г. е важен инструмент, чрез който ще започне тяхното изпълнение.

Приоритетите за достигане на 76% равнище на заетост сред населението на възраст 20-64 г. до 2020 г. включват: повишаване участието на младежите на пазара на труда и съкращаване на периодите им на безработица; подобряване на гъвкавостта и сигурността на пазара на труда, включително чрез активни действия на социалните партньори; активиране на продължително безработни и икономически неактивни лица и интеграция на неравнопоставените групи на пазара на труда; предоставяне на ефикасни услуги по заетостта с цел бързо устройване на безработните на работа; подобряване на съответствието между търсене и предлагане на труд и повишаване на равнището на знания и умения на работната сила чрез дейности по учене през целия живот.

Приоритетите за достигане на дял на преждевременно напусналите образователната система от 11% до 2020 г. и дял на 30-34 годишните със завършено висше образование - 36% до 2020 г. включват: приемане на Закон за училищното образование и въвеждане на нова образователна структура; създаване и въвеждане на система за управление на качеството на образованието на различни равнища; повишаване на броя на децата, включени във форми за предучилищна подготовка; законодателни промени в областта на висшето образование; изграждане на ефективна система за квалификация и кариерно развитие на учителите и преподавателите; изпълнение на Национална стратегия за младежта 2010-2020 г.

Приоритетите за намаляване на броя на живеещите в бедност с 260 хил. души включват: осигуряване на по-голяма адекватност на социалните трансфери;

осигуряване на комплексна подкрепа на децата и семействата (от раждането на детето до завършване на училище) с цел намаляване на бедността и социалното изключване сред децата; активно включване на пазара на труда на безработните лица от уязвими групи: хора с увреждания, лица, получаващи социални помощи, безработни лица от уязвими етнически групи и др. с цел намаляване на бедността сред безработните лица от уязвими групи; подкрепа на възрастните хора чрез осигуряване на достоен живот след пенсиониране и услуги за дългосрочна грижа с цел намаляване на бедността сред възрастните хора; осигуряване на адекватна подкрепа за работещите бедни с цел намаляване на бедността сред заетите лица; осигуряване на подходящи жилищни условия на уязвими рискови групи с цел социално включване на бездомните лица.

Конкретните законодателни инициативи, проекти, програми и операции по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, които ще допринесат за достигане на целите на Стратегията Европа 2020 г. и Националната програма за реформи на Р България ще бъдат представени в съответните приоритетни направления на политиките през 2011 г. в следващите части в рамките на Националния план за действие по заетостта.

2.2. Приоритети и направления на националната политика по заетостта през 2011 г.

Политиката по заетостта и на пазара на труда през 2011г. е определена, като се отчита, че търсенето и предлагането на работна сила през 2011г. ще зависят от една страна от признаците на стопанско оживление, а от друга страна – от продължаващото въздействие на натрупаните негативи в икономиката вследствие на икономическата и финансовата криза. Очакваното стабилизиране на пазара на труда ще е в условията на значителна диференциация по отношение на конкурентоспособността на различните групи на пазара на труда, което ще предопредели до голяма степен техните шансове за възползване от макар и все още слабото повишаване на търсенето на работна сила. През 2011г. активната политика на пазара на труда ще има трудната задача да насърчи както оживлението и бързото заемане на разкритите работни места, така и да осигури подкрепа за групите, които остават в състояние на продължителна безработица с тенденции за обедняване.

Положителните сигнали за излизане от кризата на водещите икономики в световен мащаб и най-вече на икономиката на някои европейски страни, с които страната има тесни икономически връзки ще окажат положително въздействие отвън върху икономиката на страната. Влиянието в тази насока се очаква да бъде по-значимо от това на негативните процеси при икономически партньори като Гърция например. Същевременно някои сектори ще продължат да генерират безработица, която ще прерасне от циклична в структурна, тъй като в тези сектори и най-вече в отделни компании не се провежда технологично обновление, не се инвестира в спазването на екологичните норми и в повишаването на квалификацията на персонала и производителността на труда.

Запазването на ниските равнища на данъчно облагане, повишаването на размерите на обезщетенията за безработица вследствие отпадането на горната граница се отразява благоприятно на вътрешното потребление, но то остава свито. Запазването на размера на минималната работна заплата също го ограничава, но същевременно

задържа разходите за труд на работодателите за нискоквалифицираната работна сила и насърчава откриването на нови работни места.

През 2011 г. може да се очаква благоприятно влияние върху заетостта на подобряването на условията за кредитиране, фискалната устойчивост, ограничаването на регулаторните режими, ниската инфлация, нарастването на износа, изпълнението на големи инфраструктурни проекти и др.

Основните предизвикателства, пред които се изправя страната в областта на пазара на труда и в областта на човешките ресурси през 2011 г. включват:

- Намален брой заети лица и висока безработица, висок дял на съкратените лица в общия брой безработни, вследствие на уволненията на работници и служители, включително от държавната администрация.
- Висок брой на неактивните лица и в т.ч. на обезкуражените лица През второто тримесечие на 2010 г., по данни на НСИ, броят на обезкуражените лица се равнява на 65% от броя на безработните.
- Недостатъчен баланс между гъвкавост и сигурност на пазара на труда, както и ограничени възможности за преход между различните статуси на работната сила на пазара на труда.
- Натрупване на периодите на неактивност, изтичане на срока за получаване на обезщетения от лицата, които са били съкратени през втората половина на 2009г. и първата половина на 2010г.
- Наличие на големи групи безработни лица с ниско образователно и квалификационно равнище и други характеристики, затрудняващи тяхната реинтеграция на пазара на труда (вкл. младежи, възрастни работници, продължително безработни, роми, безработни с увреждания и др.).
- Неравновесие между търсенето и предлагането на работна сила, включително квалифицирана, в съответствие с потребностите, макар и ограничени, на пазара на труда (според бизнес анкетите на НСИ през ноември 2010 г. 6.8 % от промишлените предприятия посочват недостига на работна сила като фактор, затрудняващ дейността им).
- Намаляването на трансферите от работещите в чужбина и бюджетните ограничения увеличават риска от изпадане в бедност на част от безработните лица.
- Сравнително висок дял на нерегламентираната заетост и скритите доходи, като стратегия за оцеляване в условията на криза.

Същевременно запазването на фискална устойчивост в условията на ограничени бюджетни приходи и приходи в осигурителната система вследствие на кризата изискват да се идентифицират най-засегнатите от кризата лица и за тях да се осигури приоритетно субсидирана заетост с цел недопускане на изпадане в бедност на големи групи от населението. Ще се диференцира подкрепата на безработните лица в зависимост от тяхното образование и квалификация, престой на пазара на труда, причини за безработица и предишния им статус в заетостта (наети, самонаети, работодатели или неплатени семейни работници) или принадлежност към групите в неравностойно положение на пазара на труда – младежи, лица без образование и квалификация, в т.ч. от ромски произход, възрастни лица, хора с увреждания и др. Ще се провеждат такива обучения, които осигуряват нови знания и умения на зетите и безработните, необходими за новите работни места след кризата. Ще продължи контрола върху качеството на обученията и изразходването на значителните средства

за тях. Ключово значение ще имат услугите по заетостта за активиране на безработните, за бързи преходи към заетост и попълване в най-кратък срок на всяко свободно работно място. Промените в законодателството през 2010 г. ще окажат положителен ефект върху този процес. Голямата конкуренция за всяко работно място и особено при изпълнение на големите инфраструктурни проекти от чужди компании изисква адекватна защита на вътрешния пазар на труда. На база развитие на националното и европейското законодателство ще се предприемат и мерки за защита на правата на българските граждани на европейския трудов пазар.

Визията на Националния план за действие по заетостта през 2011 г. е „Ограничаване на безработицата чрез обезпечаване на търсенето на труд с качествена работна сила и включване в заетост на неравнопоставените групи на пазара на труда”.

Във все още неблагоприятните икономически и финансови условия дейностите в Националния план за действие по заетостта през 2011 г. се осъществяват със средства от държавния бюджет и по оперативните програми на България, предимно по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2007 - 2013 г., както и в по-ограничен размер със средства на общините и други източници. От значение е и нефинансовият принос на местните власти, социалните партньори и други институции и организации.

Основните приоритети на националната политика по заетостта през 2011 г. са определени, като се отчита, че възстановяването на българската икономиката ще се ускори през 2011 г., при условие, че се увеличат инвестициите, ускори се изпълнението на големите инфраструктурни проекти, активира се вътрешното търсене и се увеличат поръчките за индустрията от европейските и други страни. Възможни са и варианти на по-ускорено или по-бавно излизане от кризата в резултат от различни обстоятелства. Отчита се и факта, че работните места се разкриват с по-бавни темпове в сравнение с периода преди кризата. Когато новоразкритите места са резултат от реструктуриране, технологично и продуктово обновяване, те изискват и работна сила със съответната квалификация, което поставя спешни задачи пред системата за обучение.

Основните приоритети включват:

- Осигуряване на по-висока заетост чрез бързо и ефективно устройване на работа на безработните, както на първичния пазар на труда, така и по програми и мерки, и включително активиране на неактивните, в т.ч. обезкуражените лица;
- Повишаване на качеството на работната сила чрез придобиване на нова квалификация, повишаване на квалификацията и уменията на заетите и безработните за по-висока производителност на труда, по-добро съответствие с потребностите на пазара на труда и повишаване на конкурентноспособността на българската икономика;
- Развитие на социалния диалог.

През 2011 г. активната политика на пазара на труда ще бъде приоритетно насочена към следните целеви групи:

- Безработни младежи до 29 г.;
- Безработни с престой на пазара на труда над 6 месеца;

- Безработни с ниска или нетърсена на пазара на труда професионална квалификация и недостиг на ключови компетентности, в т.ч. безработни с ниско образование;
- Хора с увреждания;
- Неактивни лица, желаещи да работят в т.ч. обезкуражени лица.

Лицата от тези групи ще бъдат включвани в обучения, програми и мерки от НПДЗ 2011 г. след разработване на индивидуални планове за действие, в които се отчита натрупването на негативни признаци, ограничаващи достъпа им до заетост – съкратени лица без или с ниска степен на придобита квалификация, младежи без мотивация за труд, с ниско образование и без квалификация и трудов опит, безработни от ромски произход без трудов опит и без образование или с ниско образование и без квалификация; хора с увреждания, но и с ниска квалификация, безработни жени над 50 годишна възраст, но и с ниска пригодност за заетост или без квалификация, неактивни младежи, обезкуражени лица със загубени трудови навици и без квалификация и др. По този начин действията за активното включване на пазара на труда на безработните лица от уязвими групи, в съчетание с действията за подобряването на адекватността на социалните трансфери и ограничаване на детската бедност и предаването на бедността между поколенията, ще има комплексен положителен ефект върху отделните лица, семейства, общности.

Националният план за действие по заетостта през 2011 г. ще обедини усилията на държавните институции, социалните партньори и гражданското общество за изпълнение на действия в следните основни направления:

- Организиране на обучения на заети лица (в т.ч. лица заети на непълно работно време) и безработни лица;
- Осигуряване на субсидирана заетост за съкратени лица и лица от групите в неравностойно положение на пазара на труда включително лица от ромски произход и лица в риск от социално изключване; насърчаване на мобилността, свързана с търсене и започване на работа;
- Развитие на услугите по информиране, консултиране, професионално ориентиране, насочване към заетост на първичния пазар на труда; активиране на продължително безработни и неактивни лица, включително чрез специализирани медиатори;
- Насърчаване на заетостта на безработни с престой на пазара на труда над 6 месеца на т. нар. „зелени работни места”.
- Развитие на взаимодействието с частните трудови посредници за обмен на информация, повишаване качеството на услугите и по-добра защита на търсещите работа лица.
- Съвместна работа със социалните партньори във връзка с масови уволнения, повишаване на гъвкавостта и сигурността на пазара на труда, развитие на регионализацията на активните програми и мерки;
- Подобряване на социалната сигурност и социалното включване в условията на икономическа криза.

Ефективността и ефикасността на активните политики на пазара на труда ще бъде подобрявана с цел използване на наличните ресурси за постигане на оптимални резултати.

Конкретните действия в областта на политиката по заетостта ще се осъществяват при активизиране на социалното партньорство и гражданския диалог на всички нива на

вземане на решение и при повишаване ефективността на работата на МТСП, както и по-ефективен контрол върху бюджетния процес в МТСП.

Развитието на регионализацията и повишаване капацитета на местните власти за разработване и реализиране на програми за обучение и заетост ще се осъществява чрез включване в НПДЗ 2011 г. на по-голям брой регионални програми, с което се увеличава и финансовият ресурс за реализацията им, както и с методологично подпомагане на регионалните комисии за заетост. На местно равнище по-добре могат да се преценят потребностите на трудовия пазар и да се насочат финансовите средства, придобива се ценен опит за работа на проектен принцип и се постигат конкретни цели за развитието на дадения регион.

В резултат от реализирането на всички заложи действия, програми, проекти и мерки в Националния план за действие по заетостта през 2011 г. се очаква:

- *Равнище на заетост (за групата на възраст 20-64 г.) - 66 %;*
- *Равнище на заетост сред младежите (15-24 г.) - 23 %;*
- *Равнище на заетост сред по-възрастните (55-64 г.) - 44 %;*
- *Равнище на безработица - средно 9.4 %.*
- *Осигуряване на нов старт до 4 месеца на 25% от регистрираните безработни младежи до 29-годишна възраст;*
- *Осигуряване на нов старт до 12 месеца на 30% от регистрираните безработни над 29-годишна възраст;*
- *Осигуряване на заетост на 34 597 души, от които 28 632 на нови работни места и обучение на около 5 740 души със средства от държавния бюджет за активна политика на МТСП;*
- *Осигуряване на обучение, стажуване, заетост и социална интеграция на голям брой безработни, заети лица, ученици и студенти с финансиране по ОП „РЧР”.*

2.2.1. Отражение върху заетостта и икономическата активност на промените в икономиката, регионалното развитие и др. макроикономически фактори

През 2011 г. активната политика на пазара на труда ще има трудната задача да насърчи както оживлението и бързото заемане на разкритите работни места, така и да осигури подкрепа за групите, които остават в състояние на продължителна безработица с тенденции за обедняване.

Благоприятно отражение върху заетостта през 2011г. ще има ръстът на БВП, който макар и нисък се съчетава с увеличение на брутна добавена стойност предимно в строителството, търговията, хотелиерството, транспорта¹⁰. Тези отрасли традиционно осигуряват много работни места в страната и растежът в тях пряко влияе върху заетостта. Но същевременно продължават да се свиват крайното потребление и инвестициите. Тази тенденция следва да се преодолее през 2011г., тъй като вътрешното потребление е основен двигател на растежа.

Несигурната икономическа среда, недостатъчното търсене от страната и от чужбина, както и финансовите проблеми, продължават да са основни фактори, затрудняващи дейността на фирмите.

---

¹⁰ По данни на НСИ за второто тримесечие на 2010 г.

Актуалните данни потвърдиха есенната икономическа прогноза на ЕК от 2009г., според която първите признаци на възстановяване на българската икономика ще започнат през втората половина на 2010 г., като стабилизираща роля оказват инвестициите в инфраструктурни обекти, реализирани с помощта на европейските фондове. Тези фондове ще имат ключова роля и през 2011г., тъй като притокът на външни капитали ще бъде все още слаб. Преките чуждестранни инвестиции през 2010 г. са значително по-ниски от 2009г. Подготвените промени в Правилника за приложение на Закона за насърчване на чуждите инвестиции, с които се подобряват условията за инвестиции в страната също ще подпомогнат възстановяването на икономиката от кризата. За подобряването на бизнес средата ще окаже влияние изпълнението на Плана за действие за намаляване на административната тежест за бизнеса чрез регламентиране предоставянето на информация по електронен път, подаване на сведения по електронен и мрежов път, развитие на публичните регистри и др. предвидени мерки.

Благоприятните тенденции ще бъдат ограничени от силната сегментация на пазара на труда в страната, за преодоляване на тези ограничения са осигурени възможности за повишаване на квалификацията на работната сила, преквалификация и обучение по ключови компетентности. В промишлеността ситуацията се различава съществено в отделните компании, като повечето от тези, които са наблегнали на иновациите, инвестициите в човешките ресурси и активния маркетинг са запазили персонала си и ще го увеличават през 2011 г. Висока е вероятността благоприятните прогнози на мениджърите за производството в края на 2010г. да продължат и през 2011 г., но е необходимо да се повиши и осигуреността на предприятията с поръчки. Отчитат се и известни очаквания за съкращаване на още персонал в края на 2010 г. и такива процеси могат да продължат в отделни компании и през 2011 г.

Очакванията в строителството за 2011 г. са за по-неблагоприятен зимен период, когато осигуреността с поръчки се влошава. През 2010г. строителната активност се оценява като намалена, очакват се и съкращения. Активирането на големите инфраструктурни проекти ще повиши търсенето на работна сила в отрасъла, но това се отнася за висококвалифицирани кадри (монтажници, арматуристи, заварчици, строителни техници, оператори на пътно-строителни машини и др.). За обезпечаване на търсенето по тези професии има достатъчно ресурси за квалификация на безработните (ДП БГЦПО осъществяват обучение по тези професии), налице е и достатъчен ресурс за обучение по ОП „РЧР”. Той може да се използва и за преквалификация на безработните със специализация от областта на жилищното строителство, което ще се възстанови много по-бавно от кризата. Част от големите инфраструктурни проекти се изпълняват от чуждестранни компании, което поставя въпроси относно наемането на лица от трети страни. Нормативната уредба, с която се осъществява защита на вътрешния пазар на труда се доразвива и в т.ч. чрез транспонирането в националното законодателство през 2011г. на Директива 2009/52/ЕО на Съвета от 18 юни 2009г. относно предвиждане на минимални стандарти за санкциите и мерките срещу работодатели на незаконно пребиваващи граждани на трета държава и Директива 2009/50/ЕО на Съвета от 25 май 2009г. относно условията за влизане и пребиваване на граждани на трети държави за целите на висококвалифицирана трудова заетост. От значение е и конкурентоспособността на работната сила в страната и за да бъдат предпочетени местните кадри от чуждестранните компании - изпълнители на големите

инфраструктурни обекти е необходимо работната сила в страната да има нужната висока квалификация, каквато изискват инвеститорите.

Потенциалът за нарастване на заетостта в сектора на услугите е значителен поради факта, че този сектор като цяло е недостатъчно развит в страната в сравнение с другите развити страни. В този сектор заетите се различават съществено както по статус в заетостта - наличие на много самонаети лица и неплатени семейни работници, така и по равнище на квалификацията на работната сила. Развитието на този сектор ще осигури заетост на много нискоквалифицирани безработни, неактивни лица, продължително безработни и др. от неравнопоставените групи на пазара на труда. Същевременно този сектор е силно зависим от нарастването на вътрешното потребление, за което очакванията са по-скоро песимистични. Подобна е картината и по отношение на търговията на дребно. Несигурната икономическа среда затруднява дейността и се увеличава негативното влияние на недостатъчното търсене.

Важно отражение върху пазара на труда ще имат и политиките за растеж и модернизация на българската икономика, отчитащи основните макроикономически предизвикателства пред страната. Ключови за установяване на устойчив икономически ръст са приоритетите свързани с повишаване на конкурентоспособността, развитие на туризма и ефективно външноикономическо сътрудничество и конкурентоспособно енергийно развитие. Подобряването на бизнес и инвестиционния климат и осигуряване потоци от инвестиции, гарантиращи ускоряването на икономическия растеж в периода на излизане от глобалната финансова и икономическа криза ще продължи да бъде важен приоритет. Политиката ще включва законодателни и други нормативни инициативи, конкретни мерки, финансирани от бюджета на МИЕТ и изпълнение на Оперативната програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика 2007 - 2013 г“:

- Основни цели на програмата за административно опростяване и подобряване на бизнес средата ще се постигат чрез мерки, насочени към опростяване, премахване и/или облекчаване на административни режими, предоставяне на електронни административни услуги, облекчаване на регулаторната нормативна рамка, подобряване на условията за достъп до добри бизнес практики, анализ на тенденциите в икономическото развитие с оглед предприемане на мерки за тяхното подобряване и др. Подкрепа в тази насока се предоставя и по Оперативна програма „Административен капацитет“, по подприоритет 3.1 „Подобряване на обслужването за гражданите и бизнеса, в това число чрез развитие на електронното управление“. Мерките по този приоритет включват изготвянето на анализи на регулаторната тежест върху икономиката, на нормативната база, регламентираща регулирането на бизнеса от страна на държавата, както и разработването на механизми за оценка на въздействието на нововъведените и действащите регулаторните режими чрез консултации с всички заинтересовани страни. Фокусът е върху предварителния анализ на въздействието на регулаторните режими, като ще се анализират и възможностите за преминаване на администрирането на част от регулаторните режими към частния сектор и браншовите организации.
- Развитието на сектора на туризма ще цели утвърждаването му като ключов за икономиката на страната отрасъл, който да допринесе значително за подобряване на състоянието на платежния баланс и ръста на БВП, което ще се осъществи чрез развитие на туристическия продукт, повишаване на неговото качество и конкурентоспособност, както и диверсификация на националния

туристически продукт и активизиране развитието на специализираните видове туризъм. Това от своя страна ще повиши търсенето на висококвалифицирани кадри.

- Създаването и развитието на малки и средни предприятия ще бъде подкрепяно чрез създаване на конкурентоспособни стартиращи фирми, насърчаване на иновационната активност на младите хора, възпитание на младежите в предприемачески умения за създаване на конкурентноспособен малък и среден бизнес, интегриране на информационно - консултантска мрежа в подкрепа на бизнеса, развитие на центрове за насърчаване на предприемачеството във ВУЗ, прилагане на схема за трансфер на знания към предприятията, условно наречена "ваучерна схема" (схемата предвижда финансирането на предложения за решаване на проблеми с приложен характер чрез придобиване на знания, свързани с иновация на продукти, процеси и услуги) и др.
- Прилагането на Закона за насърчаване на инвестициите ще способства за повишаване на инвестиционната активност за създаване на нови предприятия или разширение на съществуващи, с нови продукти и технологии, „интелигентно инвестиране“, с фокус върху „триъгълника на знанието“, на образованието, научните изследвания и иновациите като краткосрочни и дългосрочни действия в съответствие с програмните и нормативни актове в ЕС, нарастване на инвестициите в производства и услуги с висока добавена стойност, за създаване на нови работни места за високо образовани и квалифицирани кадри, намаляване на регионалните социално-икономически различия в страната
- Ефектът от увеличаването на дела на енергията от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) в общото крайно потребление на енергия ще е разкриването на нови работни места и опазване на околната среда, което ще доведе и до намаляване на външната зависимост от внос на енергия и енергийни ресурси. Тази зависимост поражда неочаквани затруднения на бизнеса, което се отразява негативно върху заетостта.

Подкрепа за намаляване на регионалните различия с важно отражение за подобряване на показателите за териториално сближаване в социалната област ще има изпълнението на операции в рамките на Оперативна програма „Регионално развитие“. Общини, неправителствени организации, фирми и други ще изпълняват проект в областта на устойчивото и интегрирано градско развитие; регионалната и местна достъпност; устойчивото развитие на туризма и местното развитие и сътрудничество.

Тези политики ще имат реален принос за създаването на по-високи нива на добавена стойност, респективно реален растеж на БВП в условията на нарастваща конкуренция, успешно интегриране на бизнеса в Единния европейски пазар, подобряване на състоянието на платежния баланс и увеличаване на заетостта.

В случаите, когато компаниите продължават да изпитват затруднения и съкращават персонал, с оглед осигуряване на необходимата подкрепа за лицата се заделят ресурси в бюджета на Програма „Нова възможност“. Предвидените за реализацията й средства ще се използват в две насоки: продължаване подкрепата към работодатели, наели лица по условията на Програмата - изпълнение на сключени през 2010 г. договори и оказване на подкрепа за заетост на нови лица. Преди насочването им към работодател за включване в субсидирана заетост по Програмата, лицата ще бъдат информирани, консултирани, ще могат да се включват в мотивационни обучения, както и в обучения за професионална квалификация и за придобиване на ключови

компетентности. Трудовите посредници активно ще търсят подходящи работни места за новосъкратените така, че максимално да се намали продължителността на престоя им без работа и за да се използват всички възможности за тяхната реализация на първичния пазар на труда. Приоритетно в Програмата ще продължат да се включват освободени безработни лица - родители на деца с увреждания и деца до 16 годишна възраст, а ако децата учат - до придобиване на средно образование. В програмата ще бъде включен модул за съкратените лица вследствие на неизпълнението на екологичните норми от предприятията, когато това води до тяхното закриване.

През 2011 г. ще намалее интензитетът на масовите уволнения, но мерките за тях се запазват. След направените промени в Закона за насърчаване на заетостта през 2010г. програмите за заетост по чл. 25 ще се оценяват от комисия, чийто състав е определен от Националния съвет за насърчаване на заетостта. Едновременно с действията за бързо включване на освободените от работа вследствие на кризата лица в заетост, важно за бързата реинтеграция на лицата са и действията на трудовите посредници още в процеса на сформирание на екипите за действие в случаи на масови уволнения. Ще продължи практиката работниците и служителите да бъдат запознавани с техните права при закриване на предприятието или на част от него, при намаляване на обема на работата, спиране на производството и извършване на съкращения в предприятията, включително по процедурата при масови уволнения. Ще продължи да се прилага и Схемата на Агенцията по заетостта за действие при масово освобождаване на работници и служители, съгласно чл. 24 и чл. 25 от ЗНЗ на регионално и областно ниво. Ежемесечно ще се отчитат действията, предприети от дирекциите „Бюро по труда” и ежеседмично ще се набира информация за направените уведомления за масови съкращения и за очаквани бъдещи такива процеси.

2.2.2. Подобряване на гъвкавостта и сигурността на пазара на труда

Подходът за гъвкавост и сигурност, чрез комбинациите от своите четири компонента и възможностите, които предлага за адресиране на краткосрочни и дългосрочни предизвикателства остава релевантен. Той е част от Стратегия „Европа 2020” и има ключова роля за повишаване на сигурността на преходите, намаляване на сегментацията на пазара на труда и създаване на възможности за нова заетост. В рамките на подхода за гъвкавост и сигурност съществено значение за преодоляването на настоящите и бъдещите предизвикателства имат съгласуваните действия между всички партньори, включително социалните партньори. За подобряване на гъвкавостта и сигурността на пазара на труда България прие и изпълнява стратегически документ, включващ мерки по четирите компонента на гъвкавостта и сигурността със срок на действие до 2011 г.

Влияние върху националните дебати и политиките в областта на подобряване на гъвкавостта и сигурността на пазара на труда през 2011 г. ще оказват процесите на европейско равнище във връзка с водещата инициатива „Дневен ред за нови умения и работни места”. В Съобщението на Европейската комисия „Програма за нови умения и работни места: европейският принос за постигане на пълна заетост”, представено през м. ноември 2010 г. се предлагат конкретни действия, чрез които да се осигури по-добро функциониране на пазара на труда, по-квалифицирана работна сила, по-високо качество на работните места и по-добри условия на труд и по-стабилни политики за насърчаване създаването на работни места и търсенето на работна сила. Необходимо е

да се търсят нови подходи за укрепване на компонентите на съчетаването на гъвкавост и сигурност и подобряване на прилагането на единен и интегриран подход.

Изпълнението на поетите ангажименти по четирите компонента на гъвкавостта и сигурността в рамките на Българската пътека за постигане на по-добра гъвкавост и сигурност на пазара на труда ще продължи и през 2011 г., като действията ще се насочат в основните направления, които са пряко обвързани с основните предизвикателства пред развитието на пазара на труда в условията на възстановяване на икономиката.

За първи път в България през 2010 г. бяха сключени споразумения между национално представителните организации на работниците и служителите и на работодателите за регулирано въвеждане и разпространение на гъвкави форми на заетост (надомен труд и работа от разстояние), както и гарантирането на равни права на хората, които работят при този вид дейност, с останалите работници и служители.

Продължава работата между социалните партньори и през 2011 г. ще бъде изготвено трето споразумение, относно дейността на агенциите за временна заетост, което ще допринесе за изпълнението на друга важна мярка в областта на договорните отношения от българската „пътека”, а именно „правно регулиране на тригълното трудово правоотношение”¹¹. През 2011г. ще бъде транспонирана Директива 2008/104/ЕО относно работа чрез агенции за временна заетост в установения за държавите-членки краен срок.

Ще продължи насърчаването на позитивните резултати от ефективния двустранен социален диалог по отношение на разпространението на действието на браншови колективни трудови договори. Колективното трудово договаряне се е доказало като ефективен метод за защита на интересите на работещите и за договаряне и определяне на условията за наемане на работната сила. Ето защо неговата роля при провеждане на политики в областта на трудовите отношения ще се развива и засилва. Положително развитие в тази насока са двустранно договорените минимални осигурителни доходи за 30 икономически дейности (за останалите 46 е направено служебно предложение за размера на минималния осигурителен доход). Достигнатият среден процент на нарастване на минималния осигурителния доход е 5.6%, като за някои от икономическите дейности прирастът е над 12.5%.

Влияние върху пазара на труда през 2011 г. както по отношение на сигурността, така и по отношение на гъвкавостта ще имат промените, приети с Бюджета на Държавното обществено осигуряване. От 9, съответно от 12 месеца на 18 месеца се увеличава периодът, върху който се изчисляват обезщетенията за безработица и тези за бременност и раждане от 2011 г. Вноската за пенсия се увеличава с 1.8 на сто от 1 януари 2011 г. Минималният дневен размер на обезщетението за безработица се увеличава от 6 лв. на 7.20 лв.

Дългосрочната **стабилност на системата за социална сигурност** ще бъде гарантирана от изпълнението на постигнатото тристранно споразумение по пенсионната реформа в страната. Плавното увеличаване на стажа (до 2020 г.) и възрастта за пенсиониране (63 години за жените, до 2026 г. и 65 години мъжете, до

---

¹¹ Между Агенции за временна заетост, работодатели и наети лица.

2024 г.), както и другите предвиждани промени ще осигурят стабилност на Фондовете на Държавното обществено осигуряване.

Подобряването на **безопасните и здравословни условия на труд** ще бъде подкрепено в рамките на схема по ОП „РЧР”, ще се финансира разработване на системи за управление на професионалните и здравни рискове в предприятията, както и на практически инструменти за мотивация към здравословен и безопасен труд.

Насърчаването на **географската мобилност на работната сила** ще бъде разширено чрез предоставяне на стимули за работодателите за наемане на лица от населени места и региони, различни от местата, в които извършват дейност, както и стимули за лицата да търсят подходяща работа, дори в случаите, в които тя е далеч от дома им. Финансирането е осигурено по ОП „РЧР”.

Важна подкрепа за подобряване на гъвкавостта и сигурността на пазара на труда ще имат и действията на социалните партньори, финансирани в рамките на ОП „РЧР”. Те ще подкрепят ключови реформи и постигане на напредък при практическо изпълнение на задачи като:

- Провеждане на изследване „Индекс на трудовия климат в България”;
- Провеждане на изследване на процесите по информиране и консултиране на работниците и служителите в предприятията;
- Проучване и анализ на механизмите за определяне на цената на труда и на системите на заплащане в реалния сектор;
- Функциониране на Национален център за превенция на неформалната икономика;
- Извършване на вътрешнофирмени и браншови одити за разкриване на основните форми на проявление на неформалната икономика;
- Обществени кампании за промяна на нагласите към нетърпимост на всички прояви на неформалната икономика;
- Стимулиране на разпространението на иновативни форми на организация на труда с цел подобряване на качеството на работната сила и гарантиране на здравословни и безопасни условия на труд;
- Изграждане и функциониране на Национален съвет за оценка на компетенциите на работната сила по браншове и региони;
- Изграждане и функциониране на Национален център за оценка на компетенциите;
- Изграждане и функциониране на Национална референтна мрежа за оценка на компетенциите на работната сила;
- Създаване на Информационна система за оценка на компетенциите на работната сила по браншове и региони;
- Развитие на колективното трудово договаряне чрез работата на Национална мрежа по КТД и права;
- Разработване на мерки за насърчаване на мобилността (географска, професионална, и социална) на заетите лица;
- Стимулиране на въвеждането на практики за корпоративна социална отговорност на фирмено/браншово ниво;
- Дейност на мрежата от Информационни бюра „Достоен труд”.

2.2.3. Повишаване на уменията на работната сила

Наличието на квалифицирана работна сила е основополагаща предпоставка за постигане на целите, заложи в Стратегия „Европа 2020“. Съобщението на Комисията „Програма за нови умения и работни места: европейският принос за постигане на пълна заетост“ от месец ноември 2010 г. подчертава приоритетното значение на политиките в областта на заетостта и уменията, чрез които ще се подпомогне прехода към екологична, „интелигентна“ и иновативна икономика.

Повишаването на равнището на знания и умения на работната сила чрез дейности по учене през целия живот е сред приоритетите на политиката за осигуряване на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж на Р България, залегнали в Националната програма за реформи 2010-2013 г.

През 2011 г. усилията ще бъдат насочени към постигане на напредък в няколко приоритетни области:

- Подобряване на достъпа и разширяване на възможностите за образование и обучение;
- Повишаване качеството на обучението;
- Развитие на услугите по професионално ориентиране;
- Активизиране участието на социалните партньори при формулиране и реализиране на политиката в областта на ученето през целия живот.

Повишаването на качеството на работната сила чрез обучение улеснява адаптирането ѝ към променящите се изисквания на пазара на труда, насърчава заетостта и допринася за удовлетворяване на бъдещи потребности от умения. Средносрочните прогнози за търсенето и предлагането на работна сила в ЕС до 2020 г., предвиждат, че през следващите години ще се разкриват предимно нови работни места, които изискват висока квалификация. Очаква се броят на работните места в ЕС, заемани от висококвалифициран персонал, да нарасне с 16 милиона до 2020 г., а броят на работните места, заемани от нискоквалифицирани работници, да се понижи с близо 12 милиона. Това ще повиши потребността от работна сила с високо равнище на образование и квалификация, притежаваща умения за работа с информационните и комуникационни технологии, чуждоезикови умения, умения за решаване на проблеми, аналитични умения и др.

В отговор на тези предизвикателства, валидни и за България, през 2011 г. в страната ще продължи изпълнението на програми и мерки за обучение, финансирани със средства за активна политика и по ОП „РЧР“, и осигуряващи възможности за придобиване или усъвършенстване на знанията, уменията и компетентностите на заети и безработни лица. Включването в различни форми на обучение ще има ключова роля за повишаване на пригодността за заетост и възможностите за интегриране на лицата от неравнопоставените групи на пазара на труда - продължително безработни, безработни лица без образование и квалификация, младежи, лица над 55 години, хора с увреждания и др.

За повишаване на качеството на работната сила ще **продължи да се прилага ваучерният механизъм за финансиране на обучението на заети и безработни**. Той значително улеснява достъпа и насърчава участието на възрастни в обучение. През 2011 г. с ваучери ще се финансират обучения за придобиване на квалификация по

професии и за придобиване на ключови компетентности, финансирани със средства по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”. Видът на предлаганото обучение е съобразен със специфичните потребности на целевата група.

Заетите лица ще се обучават по схемата „Аз мога” за придобиване на професионална квалификация и/или ключови компетентности на лица, работещи на трудов договор, чрез предоставяне на ваучери. Чрез включване в избраното от тях обучение, лицата ще могат да повишат своята пригодност за заетост и адаптивност към изискванията на пазара на труда. В рамките на схемата „Развитие” безработни лица могат да се включат в обучение срещу ваучери. В съответствие със заявените потребности на конкретни работодатели, лицата ще се включат в обучение за придобиване на нова професионална квалификация с цел последващо наемане на работа.

Продължава схемата „Адаптивност” за работници и служители от предприятия, които по икономически причини са преминали на непълно работно време. В рамките на схемата ще се предоставят ваучери за обучение на заети лица, преминали на непълно работно време. Те ще имат възможност да се включат в професионално обучение, което се провежда през времето, в което лицето не е на работа. По този начин лицата ще могат да осъвременят и развият своите професионални знания и умения или да придобият нови, с цел да запазят настоящата си работа или да намерят нова такава в бъдеще.

Безработни младежи до 29 г. ще имат възможност да се включат в обучение по информационни и комуникационни технологии и чуждоезиково обучение в рамките на схемата „Повишаване заетостта на младежите чрез трайното им включване на пазара на труда в България” с цел повишаване на конкурентноспособността им и създаване на условия за устойчива заетост.

Обучение за придобиване или повишаване на професионалната квалификация на безработни лица и последващо стажуване при работодател за срок от три месеца на успешно завършилите обучение се предоставя по схемата „Квалификационни услуги и насърчаване на заетостта”. В нея с приоритет ще се включват младежи до 29 г., жени, отсъствали дълго време от работа, поради майчинство/отглеждане на дете; лица с увреждания, неактивни лица.

Възможности за включване в обучение за придобиване и усъвършенстване на професионалната квалификация и за придобиване на ключови компетентности са осигурени в рамките на схемата „Квалификационни услуги и насърчаване на заетостта” – фаза 2 и 3. От тези възможности ще могат да се възползват заети лица в микро, малки, средни и големи предприятия и самостоятелно заети с цел повишаване производителността на труда и създаване на условия за устойчива заетост.

През 2011 г. ще се реализират дейности по **ограмотяване на възрастни**, чрез които се предоставя „втори шанс” на неграмотни лица и на лица, отпаднали рано от образователната система, да се образуват, да придобият право на достъп до професионално обучение и да се реализират успешно на пазара на труда. В рамките на схемата „Ограмотяване на възрастни” по ОП „РЧР” ще се осигури възможност на 10 500 лица на възраст над 16 години, които нямат завършен начален етап или класове от прогимназиалния етап на основното образование, да се включат в курсове за

ограмотяване или в обучение за завършване на класове от основното образование. Схемата надгражда и доразвива опита, натрупан при реализацията на Националната програма за ограмотяване на роми и регионалните програми за ограмотяване. В тази връзка се предвижда разработване на обучителни материали, съобразени с потребностите на целевата група (вкл. за лица с увреждания, лица чийто майчин език не е български и лица от други групи в неравностойно положение), обучение на 500 учители за обучение на възрастни, както и разработване на инструментариум за валидиране и сертифициране на начален етап на основно образование и на завършен клас от основното образование. Чрез прилагане на инструментариума в бъдеще ще се осигури по-широк достъп и ще се насърчи включването в образование и обучение на възрастни, отпаднали рано от образователната система.

През 2011 г. ще продължат да се предоставят възможности за **чиракуване под ръководството на наставник на лица**, рано отпаднали от образователната система. Придобиването на практически умения чрез обучение на конкретно работно място ще улеснят интегрирането на лицата на пазара на труда. Със средства за активна политика ще се осигури чиракуването на безработни лица по реда на чл. 55г от ЗНЗ и в рамките на проект „Това е моят шанс да намеря себе си”.

Българо-германските центрове за професионално обучение в градовете Пазарджик, Плевен, Стара Загора, Смолян и Царево ще продължат да предоставят висококачествено, практически ориентирано и обвързано с потребностите на бизнеса професионално обучение на заети и безработни. През 2011 г. Центровете ще се преобразуват в държавни предприятия. Целта е чрез промяна в правната им форма центровете да получат по-голяма оперативна самостоятелност и възможност да формират собствени приходи, които да инвестират в повишаване качеството на обучението и в реализиране на иновативни дейности. Това ще позволи да се доразвие и обогати тяхната дейност в подкрепа на системата за професионално обучение. През 2011 г., в рамките на схема „Конкурентен старт на пазара на труда” по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, Центровете ще предоставят пакет от услуги, включващ професионално обучение и обучение за придобиване на ключови компетентности на безработни младежи до 29 г. и продължително безработни. Обучението е насочено към повишаване пригодността за заетост на лицата чрез придобиване на специфичен набор от знания и умения, необходими за успешно упражняване на професии, търсени на пазара на труда.

Подобряването на **качеството на обучението** остава приоритет на политиката по заетостта. Ще продължи прилагането на утвърдения от министъра на труда и социалната политика Механизъм за осигуряване на качество и контрол на обучението на възрастни, финансирано със средства за активна политика на пазара на труда и по Оперативната програма „Развитие на човешките ресурси”. Чрез осъществяването на контрол на всички етапи от процеса на обучение и анализ на събраната информация по набор от индикатори ще се проследява постигнатия напредък, ще се идентифицират проблемните области и ще се набелязват мерки за повишаване на качеството и ефективността на обучението в краткосрочен и дългосрочен план.

С оглед повишаване на достъпа и участието на възрастни в обучение ще продължи работата по **нормативното регламентиране на валидирането** (оценка и признаване) на знания и умения, придобити чрез неформално и самостоятелно учене. Ще се доразвие подзаконовата нормативна уредба, уреждаща реда и начина за

валидиране на знания и умения, отговорните институции, участващи в процеса, финансирането на дейностите и др.

В началото на 2011 г. НАПОО ще стартира система за Електронното лицензиране на центрове за професионално обучение. Системата ще подобри обслужването на гражданите и бизнеса при предоставяне на информация чрез електронните административни услуги, предоставяни от НАПОО. Дейностите са насочени и към облекчаване на административните процедури, свързани с лицензиране на доставчици на професионално обучение и подаване на информация за годишната дейност на центрове, както и оптимизиране на механизмите за обратна връзка с потребителите на услуги, предоставяни от НАПОО. Въвеждането на системата ще оптимизира процеса на лицензиране и ще допринесе за по нататъшното развитие на продължаващото професионално обучение в България.

Повишаването на качеството и ефективността на предлаганото обучение в значителна степен зависи от предлагането на качествени услуги за **професионално ориентиране**. Те подпомагат лицата в избора на подходящо обучение и професия. Важна роля за професионалното ориентиране на търсещите работа лица има Агенцията по заетостта. С оглед подобряване на достъпа на безработните лица до качествени услуги по професионално ориентиране, през 2011 г. те ще се възлагат и на лицензирани центрове за професионално информиране. В изпълнение на целите и приоритетите на Пътната карта за кариерно ориентиране 2009-2013 г. е разработена и ще стартира през 2011 г. схема „Създаване на система за кариерно ориентиране в училищното образование” по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”. Ще се изградят 28 регионални центрове за кариерно развитие, които ще предоставят услуги по професионално и кариерно ориентиране на ученици и младежи, както и ще се разработят и разпространят информационни материали, свързани с кариерното ориентиране.

Съществен принос за повишаване равнището на умения на работната сила в съответствие с изискванията на пазара на труда има **модернизирането на системите на образование и обучение**. През 2011 г. политиката и дейностите в тази сфера ще са насочени приоритетно към осигуряване на равен достъп до образование и обучение, повишаване на качеството в съответствие с потребностите на пазара на труда, създаване на условия и насърчаване на ученето през целия живот. Успешното реализиране на планираните дейности ще осигури напредък по две от националните цели в изпълнение на Стратегията „Европа 2020” - намаляване на дела на преждевременно напусналите образователната система до 11 % и увеличаване на дела на 30-34 годишните, завършили висше образование на 36 % до 2020 г.

През 2011 г. ще приключи работата по разработване на **нов Закон за училищното образование**. С приемането на закона ще се въведе нова образователна структура, осигуряваща равен достъп до образование и гъвкави пътеки на преход между различните етапи на образование, както и ще се създадат условия за признаване на резултати от самостоятелно обучение и неформално учене. Приемането на Закона за училищното образование ще се обвърже с последваща промяна в Закона за професионалното образование и обучение, която ще бъде насочена към създаване на нормативна основа за разширяване на процесите на децентрализация в системата на професионалното образование и обучение. Законодателни промени се предвиждат и в областта на **висшето образование**. Промените са насочени към създаване на

предпоставки за реформиране на системата с цел осигуряване на равен достъп до образование, качество и прозрачност, повишаване на конкурентоспособността и мотивацията, подобряване на връзката между висшето образование и пазара на труда. Постигането на целите ще се подпомогне от дейностите по прилагане и усъвършенстване на въведената през 2010 г. системата за рейтинг на висшите училища. Функционирането на системата ще осигури обективна оценка на качеството на обучението във висшите училища, прозрачност на тяхната дейност, ще насърчи конкуренцията и процеса на модернизирание на система, ще подпомогне дейностите по кариерно ориентиране.

За намаляване броя на необхванатите ученици и на дела на напуснали рано училище лица, които навлизат на пазара на труда с ниска степен на образование и без квалификация, през 2011 г. ще продължи изпълнението на национални програми, финансирани със средства от държавния бюджет - „За по-пълно обхващане на учениците в задължителна училищна възраст”, „Оптимизация на училищната мрежа”, „С грижа за всеки ученик”. Програмите предвиждат дейности за подобряването на материално-учебната база на училищата, безплатно хранене на децата от подготвителните групи в детските градини, децата от подготвителните класове в училище и учениците от I -IV клас, допълнително обучение на ученици с ниски постижения на националните външни оценявания. Ще продължи изпълнението и на дейностите в рамките на схемата „Образователни услуги за ученици, изоставши от учебния материал и деца с изявени дарби” по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, свързани с разработването на система за оценка на риска от отпадане от училище, оказване на подкрепа на личностното развитие на учениците и организиране на допълнителни учебни занимания с ученици от началния етап на основното образование и от предучилищна възраст за успешното им преминаване в следващ клас или етап на образование. Създаването на условия за развитие на потенциала на личността на учениците и превенция на отпадането от образователната система е основната цел на дейностите по схемата „Да превърнем училището привлекателно за младите хора”.

През 2011 г. ще продължи реализацията на дейности, предоставящи „втори шанс” за включване в образование и обучение на лица, напуснали рано училище, като се запази тенденцията на увеличаване на приема в задочна и вечерна форма на обучение на лица, навършили 16 години.

За повишаване качеството на образованието и обучението, през 2011 г. ще продължи реализацията на дейности в следните области:

- Повишаване квалификацията на учителите;
- Провеждане на консултационен процес по разработване на национален подход за осигуряване на качеството;
- Разработване на Националната квалификационна рамка;
- Тестване на разработения модел за трансфер на кредити в професионалното образование и обучение;

В подкрепа на политиката за повишаване на качеството, през 2011 г. ще се реализират дейности в рамките на схеми по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”:

- Схема „Подобряване на качеството на общото образование” е насочена към подобряване качеството на образователните услуги, чрез осъвременяване на

държавните образователни изисквания за учебното съдържание, на учебните планове и на учебните програми в общото образование за всички образователни етапи и степени; внедряване в практиката на осъвременения образователен пакет; разработване и апробиране на процедура за оценяване на учебници и учебни помагала; обучение на учителите за прилагане на осъвременения образователен пакет.

- Схема „Подобряване на качеството и внедряване на европейски инструменти и практики в системата на професионалното образование и обучение” предвижда разработването в партньорство с бизнеса на нови Държавни образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии; разработване на нови рамкови програми за придобиване на професионална квалификация, разработване на рамков учебен план за професионално образование и обучение и разработване на учебни планове и програми по специалностите от двадесет пилотни професии.

- Схема „Квалификация на педагогическите специалисти” насочена към повишаване подготовката на учителите;

- Схема „Усъвършенстване на системата за инспектиране на образованието”, в рамките на която ще се разработи държавен образователен стандарт за инспектиране, създаващ възможност за обективна оценка на ефективността на образователните услуги и качеството на изпълнението на държавните образователни стандарти;

- Схема „Разработване и въвеждане на Единна система за управление на професионалното образование”, предвиждаща създаване на обективна база за развитие на училищата от системата на професионалното образование, стимулиране на конкуренцията между тях, превръщането им в инструмент за постигане на целите на икономическото развитие на отделните области и общини.

- Схема „Подкрепа за развитието на докторанти, постдокторанти, специализанти и млади учени” насърчава реализацията на младите хора в сферата на образованието и науката и създава предпоставки за повишаване на качеството на научните разработки.

- Схема „Ученически и студентски практики”, улеснява прехода от училище към заетост чрез дейности по осъществяване на ученически и студентски практики и стажове.

2.2.4. Насърчаване на социалното включване чрез интегриране на пазара на труда на лица от неравнопоставените групи

В условията на все още значителни негативни социални ефекти върху отделни групи интегрираният подход за осигуряване на ефективно социално включване остава важен приоритет на националните политики. През 2011 г. ще започне изпълнението на действия за осигуряване на приобщаващ икономически растеж, който ще допринесе за изпълнение на националните цели за намаляване на броя на лицата, живеещи в бедност. Специално внимание се фокусира върху уязвимите групи, където рискът от бедност е най-голям: безработните лица във възрастовия интервал 18-64 години и работещите бедни, децата. Основен приоритет и през 2011 г. ще бъде активното включване на пазара на труда на безработните лица от уязвими групи, което в съчетание с действията за подобряването на адекватността на социалните трансфери и ограничаване на

детската бедност и предаването на бедността между поколенията ще има комплексен положителен ефект върху отделните лица, семейства, общности. Насочването на подкрепата към най-уязвимите ще бъде съчетано и с мерки за активизиране на хората в трудоспособна възраст, които получават социални помощи активно да търсят работа.

Взаимната обвързаност на политиките за заетост и социално включване изисква по-нататъшно подобряване на тяхната съгласуваност както по отношение на целевите групи, които те обслужват, така и за подобряване на синергията при финансиране на отделните дейности. В тази връзка активното включване ще се стимулира чрез осигуряване на интегриран подход, който обхваща:

- Програми за заетост и обучение;
- Осигуряване на допълнителна материална подкрепа за хората с увреждания;
- Осигуряване на адекватен минимален доход;
- Осигуряване на специфични социални услуги за целевите групи, насочени към формиране на социални умения и интегриране в обща работна и социална среда;
- Осигуряване на достъпна среда за хората с увреждания;
- Създаване на мрежа от социални услуги за лица с увреждания в трудоспособна възраст;
- Развитие на сектора на социалната икономика и създаване на социални предприятия.

Значителна част от средствата от държавния бюджет и ОП „РЧР”, които ще бъдат изразходвани през 2011 г. ще бъдат насочени към лицата от неравнопоставените групи на пазара на труда. Те ще бъдат включвани в обучения, програми и мерки след разработване на индивидуални планове за действие, в които се отчита натрупването на негативни признаци, ограничаващи достъпа им до заетост - съкратени лица с ниска квалификация и без такава, безработни от ромски произход без трудов опит и без образование или с ниско образование и без квалификация; обезкуражени лица със загубени трудови навици и без квалификация и др. В условията на недостиг на свободни работни места се засилва ролята на активните политики на пазара на труда за устойчиво интегриране на лицата от групите в неравностойно положение.

През 2011 г. реализацията на Национална програма „От социални помощи към осигуряване на заетост” (НП „ОСПОЗ”) ще продължи, като основните целеви групи ще бъдат продължително безработните лица и лицата на социално подпомагане, както и тези, които не са участвали в програмата досега. Отпадат дейностите в областта на първичното производство на земеделска продукция, рибарство и аквакултури, както и в областта на преработка на селскостопанска продукция във връзка с финансиране на дейности в тази област по схеми с европейско финансиране към Министерство на земеделието и храните. Запазват се критериите за разпределение на средствата за реализация на програмата по общини, по формула, която отчита едновременно равнището на безработица и броя на лицата на месечно социално подпомагане. Важна подкрепа за социалната интеграция на лица от неравнопоставените групи на пазара на труда, вкл. лица изтърпели наказание лишаване от свобода и лица, страдащи от различни зависимости ще се оказва чрез реализацията на проекти по схема „Нови възможности”, финансирана по ОП „РЧР”. Ще бъдат финансирани проекти в подкрепа на разкриването на работни места в социалната икономика.

В съответствие с приоритетите на политиката по заетостта през 2011 г. ще бъде разширено финансирането за **регионални програми за заетост**. Ще бъдат

финансирани 153 регионални програми за заетост за над 3.7 млн. лв. (при 80 през 2010 г.) в социални, екологични, културни дейности, археология и други.

За подобряване на достъпа на **младежите** до трудовия пазар и повишаване на пригодността им за заетост, през 2011 г. ще продължат да се реализират специализирани програми и мерки, подпомагащи прехода от училище към работа, финансирани от държавния бюджет за активна политика на пазара на труда и от ЕСФ. Заетостта на младите хора ще се насърчава чрез включване в различни инициативи на пазара на труда. През 2011 г. ще продължи реализацията на програмата „Старт на кариерата”, която осигурява възможности за безработните младежи с висше образование да придобият трудов стаж в държавната администрация непосредствено след дипломирането си. Във връзка с постигнатите положителни резултати и високия интерес от страна на младежите през изминалата година, през 2011 г. ще бъде увеличен броят на новонаетите по програмата. Предвижда се общо 1 200 лица да бъдат включени в субсидирана заетост по Програмата.

По Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” ще се разшири прилагането на проект за осигуряване на първа заетост на безработни младежи, завършили средно или висше образование. Чрез платени стажове за период от шест месеца в реална работна среда на безработни младежи до 29-годишна възраст, които не притежават трудов стаж по придобитата специалност се осигурява възможност за устойчива интеграция на пазара на труда чрез натрупване на ценен първи професионален опит и повишаване на конкурентноспособността на младежите, качества важни за последваща заетост. Работодателите по проекта са от частния сектор. Целта на проекта е улесняване на прехода от образование към заетост.

Наред с това със средства от държавния бюджет продължава субсидирането на стажуване на младежи до 29 г. при работодател, по условията на чл. 41 от Закона за насърчаване на заетостта (ЗНЗ). Продължава насърчаването на работодателите да наемат безработни лица до 29-годишна възраст с трайни увреждания, включително военноинвалиди, както и младежи от социални заведения, завършили образованието си, съгласно чл. 36, ал. 2 от ЗНЗ. Увеличени са средствата спрямо 2010 г. и за подпомагане на работодателите, които разкриват работни места за безработни лица до 29 – годишна възраст, съгласно условията на чл. 36, ал. 1.

Ромите са една от групите в най-неравнопоставено положение на пазара на труда, тъй като голяма част от тях са неграмотни, с ниска степен на образование, без професионални умения и квалификация, което затруднява значително тяхната професионална реализация. За преодоляване на безработицата сред ромите, в рамките на действията по Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество 2010-2020 г. и в Националния план за действие по инициативата „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.”, ще продължи прилагането на подход, отчитащ комплекса от негативни фактори, оказващи влияние върху статуса в заетостта на ромите. Интегрирането на ромите на пазара на труда ще бъде в центъра на усилията на държавните институции и социалните партньори. Важна подкрепа ще продължи да бъде оказвана чрез посредничество за устройване на първичния пазар на труда, включване в програми и мерки, обучение, стажуване и чиракуване. Насърчаване на развитието на трудовото медиаторство и на индивидуалния подход на работа с представителите на ромската общност се наложи като успешен подход. С цел задържане на медиаторите и подобряване на качеството на предлаганите от тях услуги

през 2011 г. тяхното субсидирано възнаграждение ще бъде повишено. Агенцията по заетостта ще реализира схема за повишаване качеството на предоставяните услуги за гражданите и бизнеса с фокус върху уязвимите групи на пазара на труда. По схемата ще бъдат наети трудови медиатори в дирекции „Бюро по труда”, които да предоставят услуги и подкрепа за уязвимите групи - хора с увреждания, представители на етническите малцинства, трайно безработни и други. Ще бъдат обучени служители на агенцията и ще бъдат организирани трудови борси.

През 2011 г. ще се реализира схема „Вземи живота си в свои ръце”, която ще обедини усилията на заинтересованите страни на местно равнище, включително на структурите на гражданското общество за мотивация и подкрепа на роми. По схемата ще бъде предоставена безвъзмездна финансова помощ на неправителствени организации, образователни и обучителни институции и организации и работодатели за идентифициране на неактивни, в т.ч. обезкуражени лица и връщането им на пазара на труда посредством мотивация, професионално обучение и осигуряване на последващо стажуване при работодател .

В сътрудничество с неправителствени организации се развиват стимули за мотивиране за включване в обучение за предприемаческа култура и управление на собствен бизнес; подготвяне на работодатели и мениджъри за управление на културното многообразие и за работа с роми; подготвяне на специалисти в сферата на заетостта и социалното подпомагане за работа с роми; осигуряване на механизми за ефективна защита от дискриминация на пазара на труда и на работното място. Ще продължи и реализирането на действия по Плана за действие по десетилетието на ромското включване в областите „Образование” и „Здравеопазване”. В дългосрочен план положително влияние върху пълноценното участие на ромите на пазара на труда ще имат действията за пълноценна интеграция на ромските деца и ученици чрез десегрегация на детските градини и училищата в обособените ромски квартали, осигуряване на помощник на учителя в приемните детски градини и училища с цел подобро адаптиране на децата и учениците от ромски произход - обучение и наемане, подобряване здравната помощ за новородените и децата в предучилищна възраст, подобряване на профилактичните дейности сред ромското население и други.

За повишаване пригодността за заетост и осигуряване на заетост **на безработни лица с трайни увреждания** или на лица преминали успешно курс на лечение за зависимост към наркотични вещества, ще продължи реализацията на Национална програма за заетост и обучение на хора с трайни увреждания като предпоставка за преодоляване на социалната им изолация и за пълноценното им интегриране в обществото.

По Националната програма „Кредит без лихва за хора с увреждания” ще продължат да се възстановяват (в размер до 10%) лихвите по кредитите на хора с увреждания, които са получили кредити за собствен бизнес по проект “Гаранционен фонд за микрокредитиране”.

С цел предоставяне на грижа в семейна среда на хора с трайни увреждания чрез осигуряване на заетост на безработни лица като лични асистенти ще продължи реализацията на Националната програма „Асистенти на хора с увреждания” - дейност „Личен асистент”. През 2011 г. кръгът на бенефициентите ще се разширява. Алтернатива за ползване на социални услуги в домашна среда на тези лица са

дейностите „Домашен помощник“, „Социален асистент“ и „Личен асистент“ по проектите по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“.

Продължава и реализацията на насърчителните мерки за работодатели при наемане на безработни лица с трайни увреждания. На работодателите, които разкриват работни места и наемат по трудов договор безработни лица с трайни увреждания, включително военноинвалиди или младежи до 29-годишна възраст с трайни увреждания, ще се предоставят средства от държавния бюджет за трудово възнаграждение и всички социални и здравни осигурителни вноски.

В съответствие с чл. 25 от Закона за интеграция на хората с увреждания, Агенцията за хората с увреждания ще продължи да оказва финансова подкрепа на работодатели в разкриването на работни места за хора с увреждания чрез отпускане на средства за осигуряване на достъп, приспособяване и оборудване на работното място. През 2011 г. АХУ ще продължи да отпуска средства за целеви проекти, предоставени за финансиране на специализирани предприятия и кооперации за хора с увреждания, съгласно чл. 28, ал. 2 от ЗИХУ, както и да предоставя безвъзмездно финансиране на проекти за разкриване на собствен бизнес или подпомагане развитието на вече съществуващ бизнес на хора с трайно намалена работоспособност. За финансиране ще могат да кандидатстват, както собственици на фирми, така и физически лица с трайни увреждания.

Под ръководството на АХУ през 2011 г. ще стартира дейността по разработване на дългосрочна стратегия за хората с увреждания с хоризонт 2020 г., като за целта са ангажирани експерти в областта на трудовата заетост, социално включване, социално подпомагане и представители на организации на и за хората с увреждания.

С цел повишаване на заетостта хората с увреждания в специализирани предприятия и кооперации за хора с увреждания през 2011 г. следва да се търсят възможности за повишаване на дела на обществените поръчки по Закона за обществените поръчки, възлагани на тези предприятия.

В рамките на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, приоритетна ос 5 „Социално включване и насърчаване на социалната икономика“ през 2011 г. ще продължи реализацията на схемите „Нови възможности“, „Шанс за всички“, „Алтернативи“, и „Съпричастност“ по които целева група са хора с увреждания, а договарящ орган е Агенцията за социално подпомагане.

Предприетите мерки за намаляване на негативното въздействие на икономическата криза върху заетостта имат позитивен ефект върху интеграцията на **жените** на пазара на труда. Жените ще имат и през 2011 г. равен достъп до мерките за увеличаване на заетостта и повишаване на квалификацията. Ще продължи прилагането на насърчителни мерки за стимулиране на работодатели, които разкриват работни места и наемат безработни майки с малки деца. Със средства от държавния бюджет ще се финансират разходите на работодатели за трудови възнаграждения и осигуровки, за да се насърчи по-балансираното участие на пазара на труда на лицата от уязвимите групи.

През 2011 г. ще продължи реализацията на програми и мерки за засилено участие на жените на пазара на труда. Те се основават на интегриран подход, насочен към ограничаване на бариерите пред заетостта, насърчаване на участието в различни форми на учене през целия живот, по-добро съвместяване на професионалния с личния и семейния живот. Безработните майки с малки деца са една от групите в неравностойно положение на пазара на труда, които са в риск от изпадане в бедност,

който се засилва, ако не бъдат прилагани активните политики. Въпреки наблюдаваните признаци на начало на икономическо възстановяване, перспективите за заетост на майките с малки деца следва да бъдат подкрепени с целенасочени действия от страна на държавата.

През 2011 г. продължава реализацията на схемата „Отново на работа”, която се изпълнява по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”. Завръщането на работа на родителите с малки деца от 1 до 3-годишна възраст се подпомага чрез осигуряването на безплатна детегледачка. Приоритетно в операцията се включват самотни родители, многодетни семейства, родители на деца с увреждания, семейства, в които единият или и двамата родители са с увреждания, семейства, в които месечният доход на родителите не надвишава размерите на две средни работни заплати. Лицата, които желаят да полагат грижи за малки деца, се включват в обучение, след което се наемат по трудов договор. Приоритетно в заетост се включват безработни лица в предпенсионна възраст и безработни лица с образование и квалификация в сферата на здравеопазването, образованието и социалните дейности.

Подкрепа за самотните майки ще бъде осигурена и по схемата „Нови възможности”, която се реализира в рамките на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”. Тя осигурява възможности за общините чрез финансова подкрепа да създават социални предприятия като: обществени перални, обществени трапезарии, предприятия за озеленяване и благоустройство.

Подкрепа за постигане на действия в тази насока ще имат и политиките за ограничаване на детската бедност и предаването на бедността между поколенията чрез комплексна подкрепа за детето и семейството и такива услуги и подпомагане, които предотвратят рисковете от изключване и бедност, както за детето, така и за родителите. Основните интервенции са насочени към превенция, като през 2011 г. ще се работи за: законодателна реформа за въвеждане на интегрирана система за подкрепа на децата и семейството, подпомагане на семействата с деца; осигуряване на качествено и включващо образование; осигуряване на комплексна подкрепа на децата с увреждания и техните семейства, за бездомните деца и младежите, напускащи специализираните институции; прилагане на засилен контрол по правата на детето.

Продължаващите дългосрочни промени в пенсионната система, които водят до повишаване на възрастта за излизане от пазара на труда предопределят продължаване на подкрепата за част от **лицата в предпенсионна възраст**. Националната програма „Помощ за пенсиониране” продължава реализацията си през 2011 г. при променени условия. Целта е да се осигури заетост и помощ за пенсиониране на безработни лица, на които съгласно изискванията на Кодекса за социално осигуряване, не им достигат до 1 година осигурителен стаж и до 1 година възраст за придобиване на право на пенсия или до 1 година осигурителен стаж при навършване на възраст за придобиване на право на пенсия.

В допълнение към мярката по Закона за насърчаване на заетостта за подкрепа наемаването на лицата, **изтърпели наказание „лишаване от свобода”** лицата от тази целева група ще бъдат подкрепени чрез включване в нова схема по ОП „РЧР”. Лица, изтърпяващи наказание лишаване от свобода на територията на затворите в Белене, Бобов дол, Бургас, Варна, Враца, Ловеч, Пазарджик, Плевен, Пловдив, София, Стара Загора и Сливен ще бъдат включвани в професионално обучение в съответствие с техните индивидуални възможности и образователен ценз, като след неговото успешно

завършване ще бъдат предоставяни посреднически услуги от Агенция по заетостта на лицата, преминали обучение, на които им предстои напускане на местата за лишаване от свобода.

2.2.5. Подобряване на връзката на образованието и обучението с потребностите на пазара на труда, развитие на професионалното ориентиране

Подобряването на връзката на образованието и обучението с потребностите на пазара на труда е предпоставка за подготовката на работна сила със знания, умения и компетентности за заемане на свободните работни места. Осигуряването на съответствие между търсенето и предлагането на работна сила е от съществено значение с оглед протичащите структурни промени в икономиката и пазара на труда - развитие на определени отрасли, „отмиране” на някои професии, въвеждане на производства с ниски въглеродни емисии, използване на възобновяеми енергийни източници, разкриване на повече „зелени” и „бели” работни места и др. В тази връзка на европейско ниво се осъществява инициативата „Програма за нови квалификации и нови работни места” в рамките на европейската Стратегия за интелигентен, устойчив и включващ растеж Европа 2020 г. Подобряването на съответствието между уменията и потребностите на пазара на труда е един от основните приоритети за работа, залегнал в Националната програма за реформи 2010 - 2013 г. на Република България.

Осъществената през 2010 г. съвместна работа на компетентните институции и социалните партньори по разработването на Национална система за проучване и прогнозиране на потребностите на работодателите от работна сила с определена квалификация ще има положителна роля за очакваните резултати в тази област през 2011 г. През 2011 г. ще продължи и работата по проект „Нови умения за нови работни места в новата икономика – прогнозиране и формиране на политиките”, финансиран по европейската програма „Прогрес”. Ще се разработи модел за прогнозиране в националната система за определяне на потребностите от знания и умения, въз основа на който ще се изготвя средносрочна прогноза за потребностите от работна сила с определени качествени характеристики по икономически дейности, професии, равнище на образование, както на национално ниво, така и по райони за планиране/области. Специално внимание ще се обърне на потребностите от знания и умения на неравнопоставените групи на пазара на труда, в т.ч. лица без образование и квалификация, млади хора, продължително безработни лица, по-възрастни лица, жени и др. При разработване на модела ще бъде използван опита на водещи държави-членки на ЕС при прогнозиране на бъдещите потребностите от работна сила с определени характеристики. През 2011 г. предстои стартирането на операция по ОПРЧР „Изграждане на система за прогнозиране на потребностите от работна сила с определени характеристики”, която ще подкрепи изграждането на „Национално звено за прогнозиране развитието на пазара на труда в България”, ще се проведат проучвания за идентифициране потребностите на работодателите в краткосрочен и средносрочен аспект от работна сила с определени характеристики.

В рамките на схемата „Повишаване гъвкавостта и ефективността на пазара на труда чрез активни действия на социалните партньори” по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” започна изграждането на информационна система за оценка на компетенциите на работната сила по браншове и региони. През 2010 г. е извършен анализ на състоянието и основните проблеми на оценяването на компетенциите на работната сила на национално, секторно и регионално ниво, както и

анкетно проучване на използваните подходи, системи и инструменти за оценка на компетенции от страна на специалистите по управление на човешки ресурси в компаниите, където има наложени такива практики в България. Стартирано е изграждането на Национална референтна мрежа (НРМ) за оценка на компетенциите, която ще подпомага разработването и утвърждаването на компетентностни модели, ще осигурява практическите организационни механизми за тяхното реализиране на различни нива и ще предоставя съвременни услуги за управление на компетентностите от интерес за всички участници на пазара на труда. Сформиран е Национален съвет за оценка на компетенциите с участието на основните държавни институции, социалните партньори и заинтересовани организации в сферата на управлението на човешките ресурси. Предвижда се до края на изпълнението на схемата през 2013 г. да се изгради секторната и регионалната структура на НРМ, която ще включва 20 секторни референтни звена и 10 регионални центъра за оценка на компетентностите.

През 2010-2011 г. в рамките на схемата „Повишаване гъвкавостта и ефективността на пазара на труда чрез активни действия на социалните партньори” се предвижда да се разработи и механизъм за оценка на нуждите от квалификация и допълнителни умения на заетите в перспективни икономически области и да се изгради информационна система със средните, професионалните и висшите учебни заведения с цел улесняване търсенето и наемането на работа.

Дейностите на държавните институти и социалните партньори през 2011 г. ще допринасят за постигане на значителен напредък при подобряване на връзката на образованието и обучението с потребностите на пазара на труда.

2.2.6. Подобряване на предоставяните от Агенцията по заетостта и от други посредници на пазара на труда услуги по заетостта

Трудовото посредничество е важен инструмент за постигане на целите на Агенцията по заетостта като основен обществен посредник за ограничаване на безработицата и подобряване на съответствието между търсене и предлагане на пазара на труда. Ефективните и целенасочени посреднически услуги на първичния пазар на труда ще създават и през 2011 г. условия за бърз преход към заетост.

Важна предпоставка за развитие на посредническите услуги е усъвършенстването на нормативната рамка и нейното адаптиране спрямо новите цели заложи в Стратегията Европа 2020 г. и динамично протичащите процеси на пазара на труда. В тази връзка през м. юли 2010 г. бяха приети промени в Закона за насърчаване на заетостта, целящи постигане на по-ефективно функциониране на пазара на труда чрез улесняване на достъпа до информация на търсещите работа лица относно предлагането на свободни работни места, както и за развитие на условията за предоставяне на по-качествени посреднически услуги за търсещи работа лица и работодатели. Модернизирането на услугите по заетостта включва изграждането на единна система на търсене и предлагане на работна сила и облекчаване на достъпа до безплатна информация за свободните работни места. Част от тази система са свободните работни места в публичния сектор. В тази връзка е въведено задължение за работодателите от администрацията, държавните предприятия по чл. 62, ал. 3 от Търговския закон и общинските предприятия задължително да обявяват в териториалните поделения на Агенцията по заетостта свободните работни места за лица работещи по трудово правоотношение. В срок до 14 работни дни от датата на

обявяване на работното място териториалните поделения на Агенцията по заетостта насочват търсещи работа лица, отговарящи на изискванията за заемане на работното място. Регламентирано е и осигуряването на достъп до информацията за свободните работни места обявени в частните посредници на електронната страница на Агенцията по заетостта. Когато частният посредник разполага с електронен регистър за наличните работни места, достъпен в интернет пространството, той предоставя права за връзка с него чрез електронната страница на Агенцията по заетостта. В случаите когато посредникът не разполага с електронен регистър за наличните работни места, достъпен в интернет пространството, той се задължава да обяви същите чрез регистрацията им в „Е-трудова борса” на електронната страница на Агенцията по заетостта. Агенцията по заетостта осигурява достъп до цялата тази информация чрез електронната си страница и целта на новите изисквания е да се създаде единен портал за обявените свободни работни места в цялата страна, в който търсещите работа лица да могат да се информират бързо и безплатно.

Реализираният през 2010 г. проект по програма „Прогрес” на ЕС „Оценка на ефекта от предоставяните услуги за заетост, като инструмент за успешна интеграция на уязвимите групи на пазара на труда” и изготвеният доклад даде възможност да се направят важни изводи за качеството на предоставяните услуги и формулиране на препоръки и насоки за подобряване на качеството на услугите по заетостта предоставяни от Агенцията по заетостта. През 2011 г. за разширяването на пазарния дял на Агенцията по заетостта и привличането на нови клиенти ще се реализират дейности адекватни на актуалната ситуация на пазара на труда и позволяващи изпълнението на определените национални приоритети.

За реализацията на безработните, чийто образователно–квалификационно равнище и трудови характеристики съответстват на изискванията на пазара на труда, трудовите посредници ще подобрят и усъвършенстват дейностите за проактивно предлагане на подходящи кандидатури при срещите им с работодателите.

Важна е работата за активизиране на безработните със слаба мотивация за реализация на пазара на труда за ползване на посредническите услуги. За постигане на тази цел ще продължи процеса за активно включване на безработните при планиране на най-подходящите стъпки за изпълнение в индивидуалните планове за действие и намаляване на периода за изпълнение на заложените в този план стъпки за формиране на активно поведение на трудовия пазар. Утвърдилата се през последните години успешната дейност на назначените в ДБТ медиатори за превантивно и системно подобряване на пригодността за заетост на неравнопоставените групи на пазара на труда през 2011 г. ще продължи, за да се подобрят възможностите за интегриране на тези групи на пазара на труда. Ще се развива процесният модел и предоставянето на индивидуални, достъпни и гъвкави услуги за заетост, в зависимост от индивидуалните потребности на лицето, изготвения за него портрет и профил, както и заявеното желание за работа. Прилагането на този подход гарантира успех на посредничеството за клиенти с по-високо образование и квалификация в условията на криза.

Важна стъпка през 2011 г. ще бъде предприемането на действия за въвеждане на стандарти за качество на посредническите услуги чрез сертифициране по някой от международно признатите стандарти, (например ISO 9004). Въвеждането на стандартите ще развие практиката за поддържане на обратна връзка с клиентите чрез стандартната форма за оценка на удовлетвореността от качеството на услугите, в т.ч.

оценка на резултатите, достъпа, цената, отношението и професионализма на посредниците и т.н.

През 2011 г. продължава успешната практика за посредничество между търсещите работа лица и работодателите чрез провеждане на трудови борси – общи и специализирани, съобразени с регионалните особености. Предвижда се провеждане на 105 трудови борси.

Активизирането и развитието на контактите с крупните работодатели и тези, които разширяват производството и дейността си от една страна, както и привличането на малките фирми като партньори на местния трудов пазар също са важен приоритет в работата на трудовите посредници за разкриване на нови работни места и осигуряване на заетост.

Провежданата политика на националния пазар на труда, като неделима част от Европейския трудов пазар ще насърчава трудовата мобилност, като средство за преодоляване на безработицата и ефективно посредничество за търсещите работа лица и работодателите чрез EURES мрежата за обмен на работни места в Европейското икономическо пространство. Активното използване на възможностите на EURES-мрежата за безработните лица, особено в региони с ограничено предлагане на свободни работни места и активизирането на трансграничното сътрудничество между България и съседните държави-членки на ЕС, включително и чрез участие в трансгранични проекти за насърчаване на трудовата мобилност, може да бъде решение за осигуряване на качествена заетост. През 2011 г. ще се разширява участието на Агенцията по заетостта в европейската мрежа за заетост EURES чрез:

1. Повишаване на достъпа до EURES - което включва повишаване на вътрешната видимост на EURES във всички структури на службите за заетост и повишаване на външната видимост сред потенциалните клиенти - търсещи работа лица, безработни, абсолвенти, работодатели и др. Ще бъдат организирани 60 информационни сесии в дирекции “Бюро по труда”, дирекции “Регионална служба за заетост” и за служителите в дирекциите на ЦА на АЗ, с цел запознаване на всички служители в системата на Агенцията по заетостта с EURES мрежата.

2. Предоставяне на услуги за работодатели - провеждане на 20 еднодневни информационни събития за български работодатели с възможност за индивидуално консултиране и посредничество; подпомагане на работодателите, обявили работни места чрез мрежата EURES при подбора и наемането на работници; уведомяване на работодателите за провеждането на трудови борси в други региони на страната, различни от местонахождението на фирмата, и трудови борси, организирани от другите страни - EURES членове и партньори.

3. Предоставяне на услуги на търсещите работа лица, на лицата, които сменят работата си, и на безработните - 10 Информационни събития, индивидуално консултиране и информиране за търсещите работа лица и безработни; 60 дни “EURES отворени врати” в дирекциите “Бюро по труда”, в рамките на които безработните и търсещите работа лица ще бъдат информирани за възможностите за намиране на работа в страните от ЕС/ЕИП, ще бъдат запознати с европейския портал на EURES и националната EURES страница; трудови борси и интервюта за подбор на работници с участието на работодатели и EURES съветници от други държави - Международна специализирана трудова борса за абсолвенти на Техническият университет - Варна; Европейски дни на заетостта, които ще се проведат под формата на трудова борса; интервюта за подбор на работници в селското стопанство за Испания и за работа в

сферата на хотелиерството и ресторантьорството в Германия; провеждане на национални трудови борси за стимулиране на междурегионалната мобилност; участие в трудови борси и кариерни дни, организирани от други организации и висши и професионални училища.

Ефективното използване на възможностите по различните схеми на Оперативната програма „Развитие на човешките ресурси” през 2011 г. също ще допринесе за модернизирание на системата за предоставяне на услуги в системата на Министерство на труда и социалната политика и Агенцията по заетостта. Чрез изпълнение на един от проектите по ОП ”РЧР” ще се създаде **единно консултантско звено за предоставяне на телекомуникационни услуги на гражданите в системата на Министерство на труда и социалната политика**. Звеното ще предоставя информация и консултация по всички въпроси от компетенциите на министерството и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити към министъра на труда и социалната политика. Развитие на информационните канали чрез инвестиции в изграждане на нов тип обслужване, отговарящо на съвременната комуникационна среда е приоритет на проекта на ОП „РЧР” **„Модернизирание на системата за предоставяне на услуги”**. Основните дейности по проекта включват създаване през 2011 г. на обществени терминали за достъп до база данни от свободни работни места и лица, търсещи работа, достъп до интернет страницата на Агенцията по заетостта и създаване на мобилен офис с цел гъвкаво обслужване от типа „едно гише” на всички заинтересовани лица, както и създаване на мобилен офис за предоставяне на услуги и екип за работа с мобилния офис. Внедряването на модела на обслужване „едно гише” в нови 15 ДБТ през 2011 г., ще стане възможно след извършване на ремонтни дейности на сградния фонд със средства на Оперативна програма „Регионално развитие”.

Укрепването на административния капацитет и кариерното развитие на персонала на Агенцията по заетостта е основен фактор, от който зависи изпълнението и развитието на услугите по заетостта. През 2011 г. дейностите в тази насока ще включват развитие на капацитета и мотивацията на трудовите посредници, назначаване на повече млади хора, недопускане на свръх натовареност в определени периоди, периодично обучение, гъвкаво работно време и др. Редуцирането на времето за административна работа (изготвяне на справки, отчети и формуляри) и увеличаването на времето за пряка работа на трудовите посредници с работодателите и търсещите работа лица, ще повиши качеството на услугите.

Използването на възможностите за публично-частното партньорство при предоставяне на услуги по заетостта следва да се развива в посока към разширяване на споразуменията за сътрудничество и съвместна дейност между дирекциите „Бюро по труда” и частни трудови посредници, регистрирани в Агенцията по заетостта, както и развитието на тристранното сътрудничество по региони и разработване на ефикасни методи за интервенция и регулиране развитието на местната икономика и регионалния пазар на труда.

П Р И Л О Ж Е Н И Я

1. ФИШОВЕ НА ПРОГРАМИТЕ, ПРОЕКТИТЕ И МЕРКИТЕ С ФИНАНСИРАНЕ ОТ ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ

ПРОГРАМА „НОВА ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ЗАЕТОСТ”

Основна цел	Ограничаване на безработицата и престоя на пазара на труда чрез осигуряване на възможности за нова реализация на лицата, останали без работа.		
Целева група	Безработни лица, съкратени/освободени в резултат от икономическата криза в страната и/или реструктуриране, приватизация или стартиране на производство по несъстоятелност и ликвидация на предприятията и свързани с тях производства.		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Информирание и консултиране на безработните лица относно обявени свободни работни места на първичния пазар на труда, програмите и мерките на активната политика за заетост и проучване на желанията на лицата за вида и професионалната насоченост на обучението, от което се нуждаят; • Професионално ориентиране; • Посреднически услуги за осигуряване на заетост на лицата; • Насочване на безработните лица към подходящо обучение за възрастни: за професионална квалификация, обучение по ключови компетентности, мотивационно обучение, включително обучение на лица за предприемачество; • Заетост на субсидирани работни места; • В изпълнение на РМС относно експлоатацията на ТЕЦ „Брикел” включване на компонент „Активно поведение на пазара на труда” за лицата освободени от ТЕЦ „Брикел”. 		
Очаквани резултати	<ul style="list-style-type: none"> • Осигуряване на заетост на 1575 лица, от тях нова заетост на 1480 лица; • Обучение на 1000 лица 		
Необходими средства	3 695 643 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции/ организации	МТСП, АЗ и представителните организации на работниците и служителите на национално равнище	Партньори	Министерства, държавни и частни предприятия, национално представителни организации на работодателите, браншови организации на работниците и служителите.

ПРОЕКТ „КРАСИВА БЪЛГАРИЯ”

Основна цел	<ul style="list-style-type: none"> • Насърчаване на заетостта в строителството; • Намаляване на безработицата; • Увеличаване на привлекателността и пригодността на градската и социална инфраструктура в Република България; • Повишаване на квалификацията на безработните в областта на строителството и туризма; • Създаване на условия за устойчива заетост на работната сила в общините и населените места.
Целева група	• Безработни лица, регистрирани в ДБТ
Дейности	• Осигуряване на временна заетост в строителството;

	<ul style="list-style-type: none"> Обучение за придобиване на професионална квалификация на безработни лица и заетост в изпълнение на проекти по следните мерки: M01 - Подобряване на градската среда; M02 - Подобряване на социалната инфраструктура; M02-01 - Защитено жилище; M02-02 Подпомагане на социални домове; M03 - Професионално обучение за придобиване на квалификация. 		
Очаквани резултати	<ul style="list-style-type: none"> Осигуряване на заетост за 855 лица, в т. ч. 342 регистрирани в ДБТ безработни. 		
Необходими средства	3 000 000 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институция	МТСП, АЗ	Партньори	Общини и областни управители, държавни институции, религиозни институции по смисъла на §1, т.3 от ДР на Закона за вероизповеданията, действащи читалища, юридически лица с нестопанска цел регистрирани по ЗЮЛНЦ и неправителствени граждански организации (в партньорство със съответната община, която е собственик на оферирания обект).

ПРОЕКТ „ИНФОРМАЦИОННА ПОЛИТИКА И ОБУЧЕНИЕ”

Основна цел	Популяризиране на политиката по заетостта, провеждана от МТСП и услугите на Агенцията по заетостта с цел насърчаване на заетостта		
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> Социални партньори Общински власти Неправителствени организации 		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> Разработване и отпечатване на стратегии, планове, програми и др. Информирание, разясняване и обучение на заинтересованите страни по активните програми и мерки за повишаване на заетостта в страната Организиране на конференции, форуми, дискусии, срещи и семинари на национално и регионално ниво, популяризиращи НПДЗ 2011 г. 		
Необходими средства	120 000 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институция	МТСП, АЗ	Партньори	Общински и областни администрации, социални партньори

ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ „БЪЛГАРО-ГЕРМАНСКИ ЦЕНТЪР ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ“ И ЦЕНТЪР ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ И РЕГИОНАЛНИ ИНИЦИАТИВИ

Основна цел	Изпълнение на държавната политика за насърчаване на заетостта чрез провеждане на професионално обучение и повишаване на квалификацията на безработни лица.		
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> Безработни лица, регистрирани в бюрата по труда 		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> Организиране и провеждане на обучение за придобиване на степен за професионална квалификация и обучение по част от професия по заявка на работодател; 		

	<ul style="list-style-type: none"> • Поддържане и осигуряване на общезитие и стол за обучавани в центрoвете безработни лица от други населени места. 		
Очаквани резултати	Обучени 1100 безработни лица		
Прилагащи институции	МТСП, ДП БГЦПО и ЦРЧРРИ	Партньори	АЗ

ПРОЕКТ „ТОВА Е МОЯТ ШАНС ДА НАМЕРЯ СЕБЕ СИ”

Основна цел	Повишаване на конкурентоспособността на пазара на труда на безработни чрез придобиване на умения посредством обучение на работното място под ръководството на наставник.		
Целева група	Младежи, отпаднали от училище и регистрирани в ДБТ; Безработни лица, на които е предоставен статут на бежанец или хуманитарен статут;		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Мотивационно обучение на 300 безработни; • Професионално ориентиране на 300 безработни; • Чиракуване на 300 безработни в микро, малки, средни предприятия и занаятчийски предприятия при 150 наставника. 		
Очаквани резултати	<ul style="list-style-type: none"> • Обучени 300 безработни; • Наети за чиракуване - 300 безработни. 		
Необходими средства	718 468 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи организации	Конфедерация на независимите синдикати в България, Национална занаятчийска камара, микро, малки и средни предприятия	Партньори	АЗ

ПРОЕКТ „РЕАЛИЗАЦИЯ”

Основна цел	Повишаване адаптивността и пригодността за заетост на представители на уязвими групи на пазара на труда посредством създаването у тях на ключови и професионални умения, подпомагащи устойчивото им интегриране на пазара на труда с цел осигуряване на последваща заетост.		
Целева група	Регистрирани безработни младежи до 29-годишна възраст, безработни жени и неактивни и обезкуражени лица със средно или над средно образование, притежаващи мотивация и желание за работа от областите: Варна, Пловдив, Русе, София град		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Избор на преставители на целевата група; • Провеждане на мотивационно обучение и обучение за придобиване на ключови и професионални умения на 730 лица; • Включване в заетост на 30% от завършилите; 		
Очаквани резултати	<ul style="list-style-type: none"> • Мотивационно обучение на 730 лица; • Обучение по дигитална компетентност на 730 лица; • Професионално обучение на 730 лица по част от професия за II-ра и III-та квалификационна степен, разделени в 4 специалности; • Включване в заетост на 30% от завършилите. 		
Необходими средства	855 000 лева	Източници на финансиране	ДБ

Прилагаща организация	КТ „Подкрепа”	Партньори	Център за трудови и социални практики- НПО, чрез: - „Евроквалификационен център” АД; - „Левъл Ейч” ЕООД
------------------------------	---------------	------------------	---

**ПРОЕКТ „НОВИ УМЕНИЯ ЗА НОВИ РАБОТНИ МЕСТА В НОВАТА ИКОНОМИКА - ПРОГНОЗИРАНЕ И ФОРМИРАНЕ НА ПОЛИТИКИ ”
VS/2010/0057 ПРОГРАМА НА ЕС ПРОГРЕС**

Основна цел	Подпомагане на изграждането на действаща система, позволяваща подобро срещане на търсенето и предлагането на умения на пазара на труда в България		
Целева група	Експерти и ръководители в държавната администрация на национално и регионално ниво, работещи по въпросите на политиките за растеж и заетост, социални партньори, представители на научните среди, работодатели, заети и търсещи работа лица		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Разработване на компонент “прогнозиране” от Система за проучване и прогнозиране на потребностите от работна сила с определена квалификация в Р България; • Провеждане на кръгла маса на тема „Нови умения за нови работни места в новата икономика - прогнозиране и формиране на политики”; • Пилотно тестване – изготвяне на прогноза в рамките на Системата за проучване и прогнозиране на потребностите от работна сила с определена квалификация; • Провеждане на информационна кампания сред заинтересованите страни. 		
Необходими средства	44 028 лева – от ДБ, 176 111 лв - ЕК	Източници на финансиране	ДБ, ЕК
Прилагаща институция	МТСП	Партньори	ФМТСВЗП на Австрия, АЗ, държавни институции и организации, социални партньори

ПРОЕКТ „ПОДКРЕПА ЗА ПОВИШАВАНЕ НА ОСВЕДОМЕНОСТТА НА НАЦИОНАЛНО НИВО И СЪГЛАСУВАНЕ НА ПОЛИТИКИТЕ В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО И ОБУЧЕНИЕТО”¹

Основна цел	Повишаване на осведомеността на национално ниво за стратегиите за учене през целия живот и за европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението.
Целева група	Експерти и ръководители в държавната администрация на национално и регионално ниво, работещи по въпросите на политиките в областта на образованието и обучението, социални партньори, работодатели, заети и търсещи работа лица.
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Разработване и разпространение на информационни материали относно референтната рамка за образование и обучение до 2020 г., Препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 г. за създаване на Европейската референтна рамка за осигуряване на качеството в професионалното образование и обучение, националните приоритети в

¹ След одобряване на подаден проект на МТСП по Програмата на Общността „Учене през целия живот”

	<p>областта на ученето през целия живот и др.;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Провеждане на три регионални борси/ панаири на ученето с цел среща и обмен на информация и добри практики между всички заинтересовани страни в процеса на организиране, провеждане и удостоверяване на професионално образование и обучение и обучение по ключови компетентности; • Провеждане на три кръгли маси за диалог във връзка с напредъка по изпълнението на Националната стратегия за учене през целия живот и набелязване на бъдещи действия. Кръглите маси ще се проведат в рамките на регионалните борси/ панаири на ученето; • Разработване и разпространение на Справочник за предлагането на възможности за образование и обучение в отделните региони на страната; • Разработване на препоръки за бъдещи действия в изпълнение и развитие на политиката по отношение на образованието и обучението в България. 		
Необходими средства	26 325 лева – от ДБ, 78 973 лв - ЕК	Източници на финансиране	ДБ, ЕК
Прилагаща институция	МТСП	Партньори	МОМН, НАПОО, ЕК, държавни институции и организации, социални партньори

ПРОГРАМА „ОТ СОЦИАЛНИ ПОМОЩИ КЪМ ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗАЕТОСТ”

Основна цел	<p>Осигуряване на заетост и социална интеграция на безработни лица, обект на месечно социално подпомагане.</p> <p>Повишаване на пригодността за заетост на лица, обект на Програмата, чрез включването им в дейности, водещи до повишаване на уменията и квалификацията.</p> <p>Повишаване на конкурентоспособността на безработните лица, обект на месечно социално подпомагане, чрез включване в обучение за ограмотяване и придобиване на професионална квалификация.</p>
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> • Трудоспособни безработни лица, регистрирани в Дирекция „Бюро по труда” (ДБТ), които са обект на месечно социално подпомагане, като приоритетно се включват безработни лица от следните групи: <ul style="list-style-type: none"> - продължително безработни лица, регистрирани в дирекция „Бюро по труда”; - безработни лица, регистрирани в дирекция „Бюро по труда”, които не са работили по Програмата от началото на предходната година; - член от семейство с деца, в което и двамата родители са безработни и семейството е обект на месечно социално подпомагане; - безработен самотен родител/осиновител, който е обект на месечно социално подпомагане; - безработни лица на месечно социално подпомагане до 29-годишна възраст. • Безработни лица, притежаващи специфични знания и умения, необходими за изпълнението на дейностите по проектите, които не са обект на месечно социално подпомагане, до 30% от общия брой на наетите по Програмата; • Продължително безработни лица, при липса на безработни лица на месечно социално подпомагане – по изключение, с разрешение на изпълнителния директор на АЗ, при сформирани на аварийни групи.
Дейности	<p>1. Общополезни дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Комунално-битово обслужване;

	<ul style="list-style-type: none"> • Благоустройство на населеното място и производствените зони; • Поддържане и опазване на общинска и държавна собственост; • Опазване и поддържане на околната среда; • Поддържане и опазване на паметници на културата; • Социални дейности; • Дейности по неотложни действия по предотвратяване и/или преодоляване на последствията от аварии и природни бедствия , наводнения, пожари, свлачища, тежки зимни условия, земетресения и др.; • Други общополезни дейности. <p>2. Дейности в предприятия без държавно и/или общинско участие:</p> <ul style="list-style-type: none"> • За подобряване на условията на труд и работната среда на собствената им територия в сгради и постройки, в които се осъществява трудова дейност и се поддържа целогодишна/ постоянна заетост на работните места; • В основното промишлено производство и производство на строителна продукция. 		
Очаквани резултати	Осигуряване на заетост на 9 100 лица.		
Необходими средства	18 937 168 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП, АЗ	Партньори	ИА ГИТ, АСП, регионални комисии по заетостта, Съвети за сътрудничество

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „АСИСТЕНТИ НА ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ”

Основна цел	Предоставяне на грижа в семейна среда на хора с трайни увреждания чрез осигуряване на заетост на безработни лица като лични асистенти.
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> • Безработни лица, подпомагани по реда на чл. 9 от ППЗСП или отговарящи на условията за отпускането на този вид помощ и полагащи постоянни грижи за хора с увреждания или тежко болни лица. Безработните лица могат да бъдат включвани в дейността „Личен асистент” и да участват в нея, ако отговарят на следните условия: <ul style="list-style-type: none"> - да не са в нетрудоспособна възраст по смисъла на § 1, т. 12 от Допълнителната разпоредба на ППЗСП; - да са членове на семейството или роднини по възходяща или низходяща линия до втора степен, по сребрена линия до втора степен, роднини по сватовство до втора степен или съжителстващи лица на семейни начала, във връзка с изпълнението на § 1, ал. 2 от Допълнителната разпоредба на ППЗСП, или от семейство на роднини и близки - за дете с трайно увреждане, настанено в това семейство по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето. - да живеят в едно и също населено място с това на лицето, за което полагат грижи; - да не са придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст или на професионална пенсия за ранно пенсиониране. • Безработни, полагащи грижи за изведени от специализирани институции лица или деца с увреждания. <p>Лица, нуждаещи се от постоянни грижи, могат да бъдат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - лица с 90 и над 90 на сто трайно намалена работоспособност или вид и степен на увреждане, с определена чужда помощ; - деца до 18 години с трайно намалена работоспособност или вид и степен

	на увреждане, с определена чужда помощ; - лица или деца, изведени от специализирана институция за лица с увреждания.		
Дейности	„Личен асистент”.		
Очаквани резултати	Осигуряване на заетост на 3000 лица при 6 - часов работен ден, осигуряване на качествени грижи на хора с трайни увреждания .		
Необходими средства	9 795 248 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП и АЗ	Партньори	ДРСЗ, ДБТ, АСП, ДСП, АХУ

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА ЗАЕТОСТ И ОБУЧЕНИЕ НА ХОРА С ТРАЙНИ УВРЕЖДАНИЯ

Основна цел	Повишаване пригодността за заетост и осигуряване на заетост на регистрирани в Дирекция „Бюро по труда” безработни хора с трайни увреждания или преминали успешно курс на лечение за зависимост към наркотични вещества хора в трудоспособна възраст, като предпоставка за преодоляване на социалната им изолация и за пълноценното им интегриране в обществото.		
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> • Безработни лица с трайни увреждания в трудоспособна възраст; • Безработни лица, преминали успешно лечение за зависимост към наркотични вещества. 		
Дейности	По Компонент 2 “Заетост” на Програмата със срок на субсидирана заетост 24 месеца.		
Очаквани резултати	Заетост на 1 979 лица, от тях нова заетост на 520 лица.		
Необходими средства	6 436 591 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП, АЗ	Партньори	АСП, АХУ, ДСП, Национално представени организации на хора с увреждания и за хора с увреждания, социални партньори

ПРОГРАМА „СТАРТ НА КАРИЕРАТА”

Основна цел	Осигуряване на възможности за придобиване на трудов стаж на безработни младежи, завършили висше образование, с цел улесняване на прехода между образование и пазара на труда.		
Целева група	Младежи до 29 г. без трудов стаж по специалността, които са завършили висше образование (дипломирани) и са регистрирани в дирекциите „Бюро по труда”.		
Дейности	Осигуряване на работа в публичната администрация при съответствие между осигурените работни места и професионалната квалификация на младежите. Стажуване на младежи до 24г. завършили професионално образование - продължаваща заетост от 2010г.		
Очаквани резултати	Осигуряване на заетост на 1851 младежи, от тях на 1 200 новонаети.		
Необходими средства	3 856 689 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП, АЗ	Партньори	Централни ведомства - публични администрации (министерства, ведомства, агенции и други първостепенни и

			второстепенни разпоредители с бюджетни кредити), Областни и общински администрации
--	--	--	--

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „В ПОДКРЕПА НА МАЙЧИНСТВОТО”

Основна цел	Насърчаване заетостта на жените и тяхното професионално развитие чрез осигуряването на грижи за техните деца от регистрирани в дирекциите „Бюро по труда” безработни лица.		
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> • Безработни лица и лица, придобили право на професионална пенсия за ранно пенсиониране или на пенсия за осигурителен стаж и възраст; • Майки/осиновителки с право на отпуск за отглеждане на дете до 2-годишна възраст (по чл.164, ал. 1 от Кодекса на труда) и с право на обезщетение при отглеждане на малко дете (по чл. 53, ал. 1 или по чл.54, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване), както и самоосигуряващите се, осигурени за риска “майчинство”; • Работещи майки/осиновителки (с изключение на наетите по програми и мерки за заетост по реда на ЗНЗ), в рамките на периода след изтичане на отпуска по чл. 164, ал. 1 от Кодекса на труда и до навършване на 3-годишната възраст на детето; • Бащи/осиновители, в рамките на периода на отпуска за отглеждане на дете до 2-годишна възраст по чл.164, ал.1 от Кодекса на труда и до навършването на 3-годишната възраст на детето, когато майката/осиновителката е починала, лишена е от родителски права или упражняването на родителските права върху детето е предоставено на бащата/осиновителя. 		
Дейности	Осигуряване на заетост.		
Очаквани резултати	Заетост на 164 лица.		
Необходими средства	142 323 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП, АЗ, АСП и НОИ	Партньори	Сдружение „Настоящи и бъдещи майки”

РЕГИОНАЛНИ ПРОГРАМИ ЗА ЗАЕТОСТ

ОБЛАСТ БЛАГОЕВГРАД

- 1. Регионална програма за заетост - община Гоце Делчев**
Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца
Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ
- 2. Регионална програма за заетост - община Гърмен**
Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца
Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ
- 3. Регионална програма за заетост - община Хаджидимово**
Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца
Необходими средства: 18 000 от ДБ
- 4. Регионална програма за заетост - община Струмяни**
Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца
Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ
- 5. Регионална програма за заетост - община Банско**

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

6. Регионална програма за заетост - община Сатовча

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ БУРГАС

7. Регионална програма за заетост - община Бургас

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

8. Регионална програма за заетост - община Средец

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

9. Регионална програма за заетост - община Айтос

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

10. Регионална програма за заетост - община Руен

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

11. Регионална програма за заетост - община Карнобат

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

12. Регионална програма за заетост - община Созопол

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ ВАРНА

13. Регионална програма за заетост - община Аксаково

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

14. Регионална програма за заетост - община Долни Чифлик

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

15. Регионална програма за заетост - община Девня

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

16. Регионална програма за заетост - община Ветрино

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

17. Регионална програма за заетост - община Суворово

Очаквани резултати: 25 заети за 6 месеца

Необходими средства: 45 000 лв. от ДБ

18. Регионална програма за заетост - община Аврен

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО

19. Регионална програма за заетост - община Златарица

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

20. Регионална програма за заетост - община Лясковец

Очаквани резултати: 4 заети за 6 месеца

Необходими средства: 7 200 лв. от ДБ

21. Регионална програма за заетост - община Павликени

Очаквани резултати: 21 заети за 6 месеца

Необходими средства: 37 800 лв. от ДБ

22. Регионална програма за заетост - община Елена

Очаквани резултати: 5 заети за 6 месеца

Необходими средства: 9 000 лв. от ДБ

23. Регионална програма за заетост - община Полски Тръмбеш

Очаквани резултати: 6 заети за 6 месеца

Необходими средства: 10 800 лв. от ДБ

24. Регионална програма за заетост - община Стражица

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

25. Регионална програма за заетост - община Сухиндол

Очаквани резултати: 8 заети за 6 месеца

Необходими средства: 14 400 лв. от ДБ

ОБЛАСТ ВИДИН

26. Регионална програма за заетост - община Видин

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

27. Регионална програма за заетост - община Кула

Очаквани резултати: 6 заети за 6 месеца

Необходими средства: 10 800 лв. от ДБ

28. Регионална програма за заетост - община Брегово

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

29. Регионална програма за заетост - община Ново село

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

30. Регионална програма за заетост - община Димово

Очаквани резултати: 5 заети за 6 месеца

Необходими средства: 9 000 лв. от ДБ

31. Регионална програма за заетост - община Белоградчик

Очаквани резултати: 5 заети за 6 месеца

Необходими средства: 9 000 лв. от ДБ

32. Регионална програма за заетост - община Ружинци

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ ВРАЦА

33. Регионална програма за заетост - община Мездра

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

34. Регионална програма за заетост - община Враца

Очаквани резултати: 40 заети за 6 месеца

Необходими средства: 72 000 лв. от ДБ

35. Регионална програма за заетост - община Криводол

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

36. Регионална програма за заетост - Областна администрация Враца

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ ГАБРОВО

37. Регионална програма за заетост - община Трявна

Очаквани резултати: 17 заети за 6 месеца

Необходими средства: 30 600 лв. от ДБ

38. Регионална програма за заетост - община Дряново

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ ДОБРИЧ

39. Регионална програма за заетост - община Генерал Тошево

Очаквани резултати: 25 заети за 6 месеца

Необходими средства: 45 000 лв. от ДБ

40. Регионална програма за заетост - община Шабла

Очаквани резултати: 25 заети за 6 месеца

Необходими средства: 45 000 лв. от ДБ

41. Регионална програма за заетост - община Тервел

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

42. Регионална програма за заетост НЦПД БТПП - Добрич

Очаквани резултати: 30 заети за 6 месеца

Необходими средства: 54 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ КЪРДЖАЛИ

43. Регионална програма за заетост - община Ардино

Очаквани резултати: 12 заети за 6 месеца

Необходими средства: 21 600 лв. от ДБ

44. Регионална програма за заетост - община Крумовград

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ

45. Регионална програма за заетост - община Невестино

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

46. Регионална програма за заетост - Областна администрация - Кюстендил

Очаквани резултати: 30 заети за 6 месеца

Необходими средства: 54 000 лв. от ДБ

47. Регионална програма за заетост - община Дупница

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

48. Регионална програма за заетост - община Трекляно

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

49. Регионална програма за заетост - община Кочериново

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ ЛОВЕЧ

50. Регионална програма за заетост - община Априлци

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

51. Регионална програма за заетост - община Летница

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

52. Регионална програма за заетост - община Ловеч

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

53. Регионална програма за заетост - община Троян

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

54. Регионална програма за заетост - община Луковит

Очаквани резултати: 8 заети за 6 месеца

Необходими средства: 14 400 лв. от ДБ

55. Регионална програма за заетост - община Угърчин

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

56. Регионална програма за заетост - община Ябланица

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ МОНТАНА

57. Регионална програма за заетост - община Вълчедръм

Очаквани резултати: 26 заети за 6 месеца

Необходими средства: 46 800 лв. от ДБ

58. Регионална програма за заетост - община Медковец

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

59. Регионална програма за заетост - община Берковица

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

60. Регионална програма за заетост - община Брусарци

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

61. Регионална програма за заетост - община Вършец

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

62. Регионална програма за заетост - община Якимово

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ ПАЗАРДЖИК

63. Регионална програма за заетост - община Пазарджик

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

64. Регионална програма за заетост - община Ракитово

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

65. Регионална програма за заетост - община Пещера

Очаквани резултати: 4 заети за 6 месеца

Необходими средства: 7 200 лв. от ДБ

66. Регионална програма за заетост - община Панагюрище

Очаквани резултати: 12 заети за 6 месеца

Необходими средства: 21 600 лв. от ДБ

67. Регионална програма за заетост - община Велинград

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

68. Регионална програма за заетост - община Септември

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

69. Регионална програма за заетост - община Белово

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

ОБЩИНА ПЕРНИК

70. Регионална програма за заетост - Областна администрация Перник

Очаквани резултати: 12 заети за 6 месеца

Необходими средства: 21 600 лв. от ДБ

71. Регионална програма за заетост - община Ковачевци

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

72. Регионална програма за заетост - община Брезник

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

73. Регионална програма за заетост - община Радомир

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ ПЛЕВЕН

74. Регионална програма за заетост - община Пордим

Очаквани резултати: 3 заети за 6 месеца

Необходими средства: 5 400 лв. от ДБ

75. Регионална програма за заетост - община Белене

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

76. Регионална програма за заетост - община Искър

Очаквани резултати: 18 заети за 6 месеца

Необходими средства: 32 400 лв. от ДБ

77. Регионална програма за заетост - община Кнежа

Очаквани резултати: 7 заети за 6 месеца

Необходими средства: 12 600 лв. от ДБ

78. Регионална програма за заетост - община Никопол

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

79. Регионална програма за заетост - Областна администрация Плевен

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ ПЛОВДИВ

80. Регионална програма за заетост - община Перущица

Очаквани резултати: 19 заети за 6 месеца

Необходими средства: 34 200 лв. от ДБ

81. Регионална програма за заетост - община Кричим

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

82. Регионална програма за заетост - община Стамболийски

Очаквани резултати: 5 заети за 6 месеца

Необходими средства: 9 000 лв. от ДБ

83. Регионална програма за заетост - община Раковски

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

84. Регионална програма за заетост - община Първомай

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

85. Регионална програма за заетост - община Садово

Очаквани резултати: 5 заети за 6 месеца

Необходими средства: 9 000 лв. от ДБ

86. Регионална програма за заетост - община Куклен

Очаквани резултати: 5 заети за 6 месеца

Необходими средства: 9 000 лв. от ДБ

87. Регионална програма за заетост - община Хисаря

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

88. Регионална програма за заетост - община Асеновград

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

89. Регионална програма за заетост - община Раковски

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ РАЗГРАД

90. Регионална програма за заетост - община Исперих

Очаквани резултати: 30 заети за 6 месеца

Необходими средства: 54 000 лв. от ДБ

91. Регионална програма за заетост - община Кубрат

Очаквани резултати: 12 заети за 6 месеца

Необходими средства: 21 600 лв. от ДБ

ОБЛАСТ РУСЕ

92. Регионална програма за заетост - община Бяла

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

93. Регионална програма за заетост - община Борово

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ СИЛИСТРА

94. Регионална програма за заетост - община Алфатар

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

95. Регионална програма за заетост - община Кайнарджа

Очаквани резултати: 25 заети за 6 месеца

Необходими средства: 45 000 лв. от ДБ

96. Регионална програма за заетост - община Силистра

Очаквани резултати: 25 заети за 6 месеца

Необходими средства: 45 000 лв. от ДБ

97. Регионална програма за заетост - община Дулово

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

98. Регионална програма за заетост - община Тутракан

Очаквани резултати: 5 заети за 6 месеца

Необходими средства: 9 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ СЛИВЕН

99. Регионална програма за заетост - община Котел

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

100. Регионална програма за заетост - община Нова Загора

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

101. Регионална програма за заетост - община Твърдица

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

102. Регионална програма за заетост - община Сливен

Очаквани резултати: 30 заети за 6 месеца

Необходими средства: 54 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ СМОЛЯН

103. Регионална програма за заетост - община Чепеларе

Очаквани резултати: 5 заети за 6 месеца

Необходими средства: 9 000 лв. от ДБ

104. Регионална програма за заетост - община Мадан

Очаквани резултати: 5 заети за 6 месеца

Необходими средства: 9 000 лв. от ДБ

105. Регионална програма за заетост - община Девин

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

106. Регионална програма за заетост - община Доспат

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

107. Регионална програма за заетост - община Баните

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

108. Регионална програма за заетост - община Рудозем

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

109. Регионална програма за заетост - община Смолян

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

110. Регионална програма за заетост - община Златоград

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

111. Регионална програма за заетост - община Неделино

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

112. Регионална програма за заетост - община Борино

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ СОФИЯ – ГРАД

113. Регионална програма за заетост - община Връбница

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

114. Регионална програма за заетост - община Люлин

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

115. Регионална програма за заетост - община Сердика

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

116. Регионална програма за заетост - община Нови Искър

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

117. Регионална програма за заетост - община Кремиковци

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

СОФИЙСКА ОБЛАСТ

118. Регионална програма за заетост - община Правец

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

119. Регионална програма за заетост - община Копrivщица

Очаквани резултати: 5 заети за 6 месеца

Необходими средства: 9 000 лв. от ДБ

120. Регионална програма за заетост - община Ботевград

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

121. Регионална програма за заетост - община Елин Пелин

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

122. Регионална програма за заетост - община Костенец

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

123. Регионална програма за заетост - община Долна баня

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

124. Регионална програма за заетост - община Своге

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

125. Регионална програма за заетост - община Годеч

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

126. Регионална програма за заетост - община Антон

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

127. Регионална програма за заетост - община Чавдар

Очаквани резултати: 9 заети за 6 месеца

Необходими средства: 16 200 лв. от ДБ

ОБЛАСТ СТАРА ЗАГОРА

128. Регионална програма за заетост - община Стара Загора

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

129. Регионална програма за заетост - община Раднево

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

130. Регионална програма за заетост - община Мъглиж

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

131. Регионална програма за заетост - община Николаево

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

132. Регионална програма за заетост - община Павел баня

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

133. Регионална програма за заетост - община Казанлък

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ ТЪРГОВИЩЕ

134. Регионална програма за заетост - община Търговище

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

135. Регионална програма за заетост - община Попово

Очаквани резултати: 8 заети за 6 месеца

Необходими средства: 14 400 лв. от ДБ

136. Регионална програма за заетост - община Опака

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

137. Регионална програма за заетост - община Омуртаг

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ ХАСКОВО

138. Регионална програма за заетост - община Димитровград

Очаквани резултати: 5 заети за 6 месеца

Необходими средства: 9 000 лв. от ДБ

139. Регионална програма за заетост - община Маджарово

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

140. Регионална програма за заетост - община Свиленград

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

141. Регионална програма за заетост - община Ивайловград

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ ШУМЕН

142. Регионална програма за заетост - община Шумен

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

143. Регионална програма за заетост - община Велики Преслав

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

144. Регионална програма за заетост - община Смядово

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

145. Регионална програма за заетост - община Венец

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

146. Регионална програма за заетост - община Върбица

Очаквани резултати: 15 заети за 6 месеца

Необходими средства: 27 000 лв. от ДБ

147. Регионална програма за заетост - община Каспичан

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБТ

148. Регионална програма за заетост - община Никола Козлево

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

149. Регионална програма за заетост - община Хитрино

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

ОБЛАСТ ЯМБОЛ**150. Регионална програма за заетост - община Тунджа**

Очаквани резултати: 30 заети за 6 месеца

Необходими средства: 54 000 лв. от ДБ

151. Регионална програма за заетост - община Ямбол

Очаквани резултати: 30 заети за 6 месеца

Необходими средства: 54 000 лв. от ДБ

152. Регионална програма за заетост - община Стралджа

Очаквани резултати: 20 заети за 6 месеца

Необходими средства: 36 000 лв. от ДБ

153. Регионална програма за заетост - Областна администрация Ямбол

Очаквани резултати: 10 заети за 6 месеца

Необходими средства: 18 000 лв. от ДБ

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „ПОМОЩ ЗА ПЕНСИОНИРАНЕ”

Основна цел	Подкрепа за преход от безработица към работа и пенсиониране		
Целева група	Безработни лица, които активно търсят работа и са регистрирани в ДБТ, на които съгласно изискванията на чл. 68, ал. 1 от КСО, не им достигат до 1 година осигурителен стаж и до 1 година възраст за придобиване на право на пенсия или до 1 година осигурителен стаж при навършена възраст за придобиване на право на пенсия и не им е издавано разпореждане от НОИ за отпускане на пенсия на друго основание. С цел използване на експертните им възможности, лица от тази група с висок образователен статус и квалификация могат да се назначават като консултанти за подпомагане на работодателите и за предаване на натрупания опит между поколенията.		
Дейности	Осигуряване на заетост на включени в програмата лица до 12 месеца.		
Очаквани резултати	Осигуряване на заетост на 742 лица, в т.ч. 400 нововключени.		
Необходими средства	1 919 377 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП и АЗ	Партньори	Общини, общински предприятия, частни и държавни предприятия и организации, в т.ч. и организации с нестопанска цел

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „АКТИВИРАНЕ НА НЕАКТИВНИ ЛИЦА”

Основна цел	Активиране и включване на пазара на труда на неактивни и обезкуражени лица, посредством индивидуално и групово прилагане на инструменти и услуги за привличането и мотивирането им да се регистрират в дирекциите „Бюро по труда”, за да получат право за включване в обучение и/или заетост.		
Целева група	1. Неактивни (лицата, които не са заети и не са регистрирани в ДБТ) и обезкуражени лица (лица, които желаят да работят и са на разположение да започнат работа, но не търсят работа); 2. Регистрирани безработни лица, самоопределили се като роми (с минимум средно образование), назначени по Програмата като ромски медиатори в ДБТ.		
Дейности	Дейностите по програмата се изпълняват в три компонента: 1) Работа с неактивните лица: идентифициране на групите от неактивни и обезкуражени лица и техните потребности; индивидуална работа с бенефициентите и подпомагане включването им в заетост и обучение; 2) Трудови борси: организиране и провеждане на общи и специализирани трудови борси с цел директно договаряне и осигуряване на заетост; 3) Насърчаване и развитие на местно сътрудничество по въпросите на заетостта (сключване на местни споразумения за заетост).		
Очаквани резултати	Заетост на 95 медиатори към дирекции „Бюро по труда”.		
Необходими средства	435 600 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП, АЗ	Партньори	Общини, НПО и др.

ПРОЕКТ ЗА МЛАДЕЖИ, НАПУСНАЛИ УЧИЛИЩЕ

Основна цел	Социална адаптация и повишаване на пригодността за заетост на безработни младежи, отпаднали от училище, преди да завършат основно или средно образование		
Целева група	Младежи до 29 години, регистрирани като безработни лица в дирекциите „Бюро по труда”, които са отпаднали от училище, преди да завършат основно или средно образование		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Включване в стажуване за срок до 6 месеца на успешно завършилите обучение за придобиване на професионална квалификация по Проекта; • Включване в чиракуване по условията на чл. 55г от ЗНЗ. 		
Очаквани резултати	Продължаване заетостта на 10 младежи, включени в проекта през 2010 г.		
Необходими средства	3028 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагаща институция	МТСП, МОМН, АЗ	Партньори	Работодатели

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „МЕЛПОМЕНА”

Основна цел	Намаляване на безработицата чрез разкриване на работни места за подпомагане дейността на театрите и оперите в страната.		
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> • Безработни лица със специфичен опит, професионална квалификация, знания и умения в областта на театралното и оперното изкуство, регистрирани в дирекциите „Бюро по труда”. • Държавни и общински театри и опери, театрално-музикални продуцентски центрове със статут на държавен културен институт, Национална академия за 		

	театрално и филмово изкуство „Кръстьо Сарафов” и Съюз на артистите в България.		
Дейности	Осигуряване на заетост на безработни лица.		
Очаквани резултати	Заети 100 лица.		
Необходими средства	453 967 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП и АЗ	Партньори	Министерство на културата и Съюза на артистите в България

ПРОГРАМА „КРЕДИТ БЕЗ ЛИХВА ЗА ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ”

Основна цел	Осигуряване на равнопоставеност и създаване на условия за пълноценен живот от хора с увреждания чрез постигане на устойчива самостоятелна заетост и предприемачество.		
Целева група	Лица с увреждания, включително еднолични търговци, както и кредитополучатели - юридически лица, в които съдружник е лице с увреждания, получили кредит по проект “Гаранционен фонд за микрокредитиране” на МТСП /до 15.10.2008г. на основание §2 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за Българската банка за развитие (обн. ДВ, бр.43 от 29.04.2008г. и сключено Споразумение (РД 09/26 от 29.09.2008г.) между МТСП и “Българска банка за развитие” АД/.		
Дейности	Възстановяване на лихвата по кредити, отпуснати до 15.10.2008г. по проект “Гаранционен фонд за микрокредитиране” на МТСП на лица с увреждания.		
Очаквани резултати	Възстановяване на лихвите по кредити на 300 лица с увреждания.		
Необходими средства	580 054 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП и АЗ “НГФ” ЕАД	Партньори	Търговски банки

РЕЗЕРВ ЗА АКТИВНА ПОЛИТИКА НА ПАЗАРА НА ТРУДА

Основна цел	Повишаване на пригодността за заетост на работната сила, запазване на заетостта, ограничаване на безработицата		
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> • Съкратени работници и служители, вкл. от масови уволнения; • Безработни лица; • Заети лица в риск от уволнение/ съкращение. 		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Осигуряване на възможност за предприемане на действия при непредвидено настъпили събития на пазара на труда и финансиране на мерки по чл. 25, ал. 2 от ЗНЗ. • Осигуряване на възможност за съфинансиране по международни проекти. • Информирание и консултиране на безработните лица относно обявени свободни работни места на първичния пазар на труда, както и за предлаганите възможности по програмите и мерките на активната политика съгласно Закона за насърчаване на заетостта и Националния план за действие по заетостта; • Професионално ориентиране; • Насочване и включване на безработните лица към подходящо обучение за възрастни: за професионална квалификация, за придобиване и усъвършенстване на ключови компетентности, мотивационно обучение, включително обучение на 		

	лица за стартиране на собствен бизнес; <ul style="list-style-type: none"> • Субсидирана заетост; • Разходи по чл. 16, т.15 от ЗНЗ по заповеди за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по приоритетни оси 1 "Насърчаване на икономическата активност и развитие на пазар на труда, насърчаващ включването" и 2 "Повишаване на производителността и адаптивността на заетите" на Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси", когато тези разходи са верифицирани от Управляващия орган, платени са и са допустими по ЗНЗ; • Други дейности, когато това е предвидено в одобрените програми и проекти. 		
Необходими средства	2 000 000 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП, АЗ и др. организации, когато са включени в одобрените програми и проекти	Партньори	Международни организации, социални партньори и др., когато са включени в одобрените програми и проекти

НАСЪРЧИТЕЛНА МЯРКА ЗА БЕЗРАБОТНИТЕ ЛИЦА, ОБЕКТ НА МЕСЕЧНО СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ, КОИТО САМОСТОЯТЕЛНО ЗАПОЧНАТ РАБОТА (ЧЛ. 42А ОТ ЗНЗ)

Основна цел	Активно поведение на пазара на труда и започване на работа без посредничеството на Агенцията по заетостта.		
Целева група	Безработни лица: <ul style="list-style-type: none"> • обект на месечно социално подпомагане в продължение на не по-малко от 6 месеца непосредствено преди започването на работа; • обект на месечно социално подпомагане, регистрирани в териториалните поделения на Агенцията по заетостта, които са били включени в програми и мерки за заетост и започнат работа не по-късно от 6 месеца от датата на прекратяване на договора по съответната програма или мярка, поради изтичане на срока, за който е бил сключен; • с трайни увреждания или военноинвалиди в трудоспособна възраст, обект на месечно социално подпомагане, регистрирани в териториалните поделения на Агенцията по заетостта; • самотни родители/осиновители в трудоспособна възраст, обект на месечно социално подпомагане, регистрирани в териториалните поделения на Агенцията по заетостта. 		
Очаквани резултати	Изплащане на „бонуси” на общо 71 лица, от тях 70 лица започнали работа през 2011 г. без посредничеството на Агенция по заетостта		
Период на субсидиране	До 6 месеца		
Необходими средства	14 770 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП и АЗ	Партньори	

НАСЪРЧАВАНЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ ДА НАЕМАТ БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА ДО 29-ГОДИШНА ВЪЗРАСТ (ЧЛ. 36, АЛ.1 ОТ ЗНЗ)

Основна цел	Намаляване на безработицата сред младежите.
Целева група	Безработни лица до 29-годишна възраст.

Дейности	Осигуряване на заетост.		
Очаквани резултати	Заети 1 417 безработни, от тях - 1 150 новонаети за срок не по-малък от 12 месеца.		
Период на субсидиране	Не повече от 6 месеца.		
Необходими средства	557 760 лева	Източници финансиране	на ДБ
Прилагащи институции	МТСП и АЗ	Партньори	Работодатели

НАСЪРЧАВАНЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ ДА НАЕМАТ БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА ДО 29-ГОДИШНА ВЪЗРАСТ С ТРАЙНИ УВРЕЖДАНИЯ ИЛИ ВОЕННОИНВАЛИДИ, КАКТО И МЛАДЕЖИ ОТ СОЦИАЛНИ ЗАВЕДЕНИЯ, ЗАВЪРШИЛИ ОБРАЗОВАНИЕТО СИ (ЧЛ. 36, АЛ. 2 ОТ ЗНЗ)

Основна цел	Намаляване на безработицата сред младежите		
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> • Безработни лица до 29-годишна възраст с трайни увреждания; • Младежи от социални заведения, завършили образованието си; • Военноинвалиди. 		
Дейности	Осигуряване на заетост.		
Очаквани резултати	Заети 486 безработни, от тях - 430 новонаети за срок не по-малък от 12 месеца .		
Период на субсидиране	Не повече от 6 месеца.		
Необходими средства	740 988 лева	Източници финансиране	на ДБ
Прилагащи институции	МТСП и АЗ	Партньори	Работодатели

НАСЪРЧАВАНЕ НА ТЕРИТОРИАЛНАТА МОБИЛНОСТ НА БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА (ЧЛ. 42 ОТ ЗНЗ)

Основна цел	Повишаване на мобилността на работната сила.		
Целева група	Безработни лица, наети на работа извън границите на населеното място по местоживееене		
Дейности	Постъпване на работа при работодател извън границите на населеното място, в което живее. - за преместване на лицата и семействата им и пренасяне на покъщнината; - ежедневни транспортни разходи за пътувания до местоработата и обратно; - транспортни разходи за представяне пред работодател за наемане на работа.		
Очаквани резултати	Заети 101 безработни, от тях 100 новонаети лица през 2011 г.		
Период на субсидиране	<ul style="list-style-type: none"> • Еднократно за преместване на лицата и семействата им и пренасяне на покъщнината; • Не повече от 6 месеца за ежедневни транспортни разходи за пътувания до местоработата и обратно. 		
Необходими средства	• 60 300 лева	Източници финансиране	на ДБ
Прилагаща институция	МТСП и АЗ	Партньори	

**НАСЪРЧАВАНЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ ДА РАЗКРИВАТ РАБОТНИ МЕСТА
ЗА СТАЖУВАНЕ НА БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА ДО 29-ГОДИШНА ВЪЗРАСТ (ЧЛ. 41
ОТ ЗНЗ)**

Основна цел	Развитие на професионалните знания и умения на младежи в реална работна среда.		
Целева група	Безработни лица до 29-годишна възраст, придобили през последните 24 месеца квалификация по професия или по част от професия, изисквана за заеманата длъжност и без трудов стаж по тази професия.		
Дейности	Стажуване на безработни лица до 29-годишна възраст.		
Очаквани резултати	Заети 1078 безработни, от тях 85 новонаети през 2011 г.		
Период на субсидиране	Не повече от 9 месеца.		
Необходими средства	2 564 436 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП, АЗ	Партньори	Работодатели

**НАСЪРЧАВАНЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ ДА РАЗКРИВАТ РАБОТНИ МЕСТА
ЗА НАЕМАНЕ НА БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА С ТРАЙНИ УВРЕЖДАНИЯ,
ВКЛЮЧИТЕЛНО ВОЕННОИНВАЛИДИ (ЧЛ. 52 АЛ. 1 ОТ ЗНЗ)**

Основна цел	Намаляване на безработицата при лицата с трайни увреждания.		
Целева група	Безработни лица с трайни увреждания, включително военноинвалиди		
Дейности	Осигуряване на заетост		
Очаквани резултати	Заети 876 безработни, от тях - 350 новонаети за срок не по-малък от 12 месеца.		
Период на субсидиране	Не повече от 6 месеца.		
Необходими средства	1 511 500 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагаща институция	МТСП и АЗ	Партньори	Работодатели

**НАСЪРЧАВАНЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ ДА НАЕМАТ БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА С
ТРАЙНИ УВРЕЖДАНИЯ НА ВРЕМЕННА, СЕЗОННА ИЛИ ПОЧАСОВА
РАБОТА (ЧЛ. 52, АЛ. 2 ОТ ЗНЗ)**

Основна цел	Намаляване на безработицата при лицата с трайни увреждания.		
Целева група	Безработни лица с трайни увреждания.		
Дейности	Разкриване на работни места за временна, сезонна или почасова работа.		
Очаквани резултати	Заети 1028 безработни, от тях 200 новонаети през 2011 г.		
Период на субсидиране	Не повече от 6 месеца.		
Необходими средства	1 623 145 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагаща институция	МТСП и АЗ	Партньори	Работодатели

**НАСЪРЧАВАНЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ ДА НАЕМАТ НА РАБОТА
БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА - САМОТНИ РОДИТЕЛИ (ОСИНОВИТЕЛИ) И/ИЛИ
МАЙКИ (ОСИНОВИТЕЛКИ) С ДЕЦА ДО 3-ГОДИШНА ВЪЗРАСТ (ЧЛ. 53 ОТ
ЗНЗ)**

Основна цел	Подкрепа за съчетаване на семейния с професионалния живот на безработни лица от неравнопоставените групи на пазара на труда. Подобряване на достъпа до заетост на лица от неравнопоставените групи чрез спестяване на разходи на работодателите за труд и осигуровки за определен период от време.		
Целева група	Безработни лица - самотни родители (осиновители) и/или майки (осиновителки) с деца до 3-годишна възраст .		
Дейности	Осигуряване на заетост.		
Очаквани резултати	Заети 593 безработни, от тях 400 новонаети през 2011 г. за срок не по-малък от 12 месеца.		
Период на субсидиране	Не повече от 6 месеца.		
Необходими средства	1 189 500 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП и АЗ	Партньори	Работодатели

**НАСЪРЧАВАНЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ ДА НАЕМАТ НА РАБОТА
БЕЗРАБОТНИ МАЙКИ (ОСИНОВИТЕЛКИ) С ДЕЦА ОТ 3 ДО 5-ГОДИШНА
ВЪЗРАСТ (ЧЛ. 53А ОТ ЗНЗ)**

Основна цел	Подкрепа за съчетаването на семейния и професионалния живот на безработни майки (осиновителки) с деца от 3 до 5-годишна възраст.		
Целева група	Безработни майки (осиновителки) с деца от 3 до 5-годишна възраст.		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Обучение за придобиване на професионална квалификация; • Осигуряване на заетост. 		
Очаквани резултати	<ul style="list-style-type: none"> • Заети 400 майки за срок не по-малък от 12 месеца. • Обучение на 50 лица. 		
Период на субсидиране	Не повече от 6 месеца.		
Необходими средства	915 000 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП и АЗ	Партньори	Работодатели

**НАСЪРЧАВАНЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ ДА РАЗКРИВАТ РАБОТНИ МЕСТА
ЗА НАЕМАНЕ НА БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА, ИЗТЪРПЕЛИ НАКАЗАНИЕ
„ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА” (ЧЛ. 55 ОТ ЗНЗ)**

Основна цел	Социална интеграция на лица, изтърпели наказание “лишаване от свобода”.		
Целева група	Безработни лица, изтърпели наказание “лишаване от свобода”.		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Субсидирана заетост; • Обучение за придобиване на професионална квалификация. 		

Очаквани резултати	Заети 50 безработни за срок не по-малък от 12 месеца. Обучение на 10 безработни.		
Период на субсидиране	Не повече от 6 месеца.		
Необходими средства	99 052 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП и АЗ	Партньори	Работодатели

НАСЪРЧАВАНЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ ДА НАЕМАТ НА РАБОТА БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА НАД 50-ГОДИШНА ВЪЗРАСТ (ЧЛ. 55А ОТ ЗНЗ)

Основна цел	Ограничаване на безработицата сред безработните лица над 50-годишна възраст.		
Целева група	Безработни лица над 50-годишна възраст.		
Дейности	Осигуряване на заетост.		
Очаквани резултати	Заети 500 безработни за срок не по-малък от 12 месеца .		
Период на субсидиране	Не повече от 6 месеца.		
Необходими средства	900 525 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП и АЗ	Партньори	Работодатели

НАСЪРЧАВАНЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ ДА НАЕМАТ НА РАБОТА ЛИЦА, ПРИДОБИЛИ ПРАВО НА ПРОФЕСИОНАЛНА ПЕНСИЯ ЗА РАННО ПЕНСИОНИРАНЕ (ЧЛ. 55Б ОТ ЗНЗ)

Основна цел	Повишаване на предлагането на работна сила.		
Целева група	Регистрирани в Дирекция „Бюро по труда” лица на възраст от 50 до 64 г., придобили право на професионална пенсия за ранно пенсиониране.		
Дейности	Обучение за придобиване на професионална квалификация за наетото лице. Осигуряване на заетост.		
Очаквани резултати	Заети 90 лица за срок не по-малък от 12 месеца.		
Период на субсидиране	Не повече от 6 месеца.		
Необходими средства	45 360 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП и АЗ	Партньори	Работодатели, Обучаващи организации

НАСЪРЧАВАНЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ ДА НАЕМАТ НА РАБОТА ПРОДЪЛЖИТЕЛНО БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА - (ЧЛ. 55В ОТ ЗНЗ)

Основна цел	Намаляване на продължителната безработица и деквалификацията на безработните.		
Целева група	Безработни лица с непрекъснато поддържана регистрация не по-малко от 12		

	месеца.		
Дейности	Осигуряване на заетост.		
Очаквани резултати	Заети 310 безработни за срок не по-малък от 12 месеца.		
Период на субсидиране	Не повече от 6 месеца.		
Необходими средства	156 270 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП и АЗ	Партньори	Работодатели

НАСЪРЧАВАНЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ ДА РАЗКРИВАТ РАБОТНИ МЕСТА ЗА СТАЖУВАНЕ (ЧЛ. 46 ОТ ЗНЗ)

Основна цел	Придобиване и развитие на професионалните знания и умения на безработните в реална работна среда.		
Целева група	Безработни лица (безработни лица, придобили през последните 24 месеца квалификация по професия или по част от професия, изисквана за заеманата длъжност и без трудов стаж по тази професия).		
Дейности	Разкриване на работни места за стажуване.		
Очаквани резултати	Заети 100 безработни.		
Период на субсидиране	Не повече от 6 месеца.		
Необходими средства	180 105 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП и АЗ	Партньори	Работодатели

НАСЪРЧАВАНЕ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО (ЧЛ. 47, 47, АЛ.4, ЧЛ. 48 ОТ ЗНЗ)

Основна цел	Насърчаване на безработните лица да започнат самостоятелно или заедно с други лица стопанска дейност за производство на стоки и/или услуги.		
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> • По чл. 47, ал. 1 - безработни лица с право на парично обезщетение за безработица; • По чл. 47, ал.4 - лица, сключили договор по реда на чл. 47 от ЗНЗ за започване на стопанска дейност и осигурили заетост на друг безработен член от семейството без право на парично обезщетение за безработица, имат право на допълнителни средства; • По чл. 48 - лица, сключили договор по реда на чл. 47 от ЗНЗ за започване на стопанска дейност, имат право на кредит за квалификация по предмета на стопанската дейност и/или нейното управление по одобрения проект. 		
Очаквани резултати	<ul style="list-style-type: none"> • По чл. 47 ал. 4 - 10 лица заети като друг безработен член от семейството; • По чл. 48 - 10 самонаети, включени в курсове за квалификация по предмета на стопанската дейност и/или нейното управление. 		
Необходими средства	19 600 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи	МТСП и АЗ	Партньори	НОИ и работодателски

институции		организации
------------	--	-------------

**НАСЪРЧАВАНЕ НА БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА ДА ЗАПОЧНАТ САМОСТОЯТЕЛНА
СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ КАТО СЪЗДАДАТ МИКРОПРЕДПРИЯТИЯ (ЧЛ. 49
ОТ ЗНЗ)**

Основна цел	Повишаване на заетостта чрез развитие на самостоятелна стопанска дейност.		
Целева група	Безработни лица с одобрен бизнес проект.		
Дейности	Насърчаване на създаването на микропредприятия, чрез предоставяне: - на суми съгласно чл.30, ал, 2; - на допълнителни средства за обучение за придобиване на професионална квалификация по предмета на дейност и/или нейното управление по одобрения бизнес проект; - на допълнителни месечни суми съгласно чл. 30а, ал. 2 за Фонд "Пенсии", ДЗПО и НЗОК (върху минималния месечен осигурителен доход за самоосигуряващи се лица /, съгласно Закона за бюджета на ДОО); и възстановяване на разходите за външни консултантски и/ или съпътстващи услуги.		
Очаквани резултати	Осигуряване на заетост на 100 безработни. Обучение на 50 лица.		
Необходими средства	276 760 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП и АЗ	Партньори	Работодателски организации

**НАСЪРЧАВАНЕ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО
(ЧЛ. 49Б ОТ ЗНЗ)**

Основна цел	Повишаване на заетостта чрез развитие на самостоятелна стопанска дейност.		
Целева група	Лица, сключили договор по реда на чл.чл.47 и 49 съгласно чл. 30а, ал. 2 от ЗНЗ за започване на стопанска дейност.		
Дейности	Възстановяват се разходите за външни консултантски и/ или съпътстващи услуги.		
Очаквани резултати	Започнали самостоятелен бизнес 100 лица.		
Необходими средства	50 000 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП и АЗ	Партньори	НОИ и работодателски организации

**НАСЪРЧАВАНЕ НА РАБОТОДАТЕЛИ - МИКРОПРЕДПРИЯТИЯ ДА
РАЗКРИВАТ РАБОТНИ МЕСТА, КАТО СЕ СУБСИДИРАТ ПЪРВИТЕ 5
РАЗКРИТИ РАБОТНИ МЕСТА (ЧЛ. 50 ОТ ЗНЗ)**

Основна цел	Подкрепа за предприемачеството.		
Целева група	Работодатели-микропредприятия.		
Дейности	Осигуряване на заетост.		
Очаквани резултати	Заети 300 безработни за срок не по-малък от 12 месеца.		

Период на субсидиране	Не повече от 6 месеца.		
Необходими средства	85 479 лева	Източници финансиране	на ДБ
Прилагащи институции	МТСП и АЗ	Партньори	Работодатели

НАСЪРЧАВАНЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ ДА НАЕМАТ БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА НА НЕПЪЛНО РАБОТНО ВРЕМЕ (ЧЛ. 51 ОТ ЗНЗ)

Основна цел	Повишаване гъвкавостта на пазара на труда.		
Целева група	Безработни лица.		
Дейности	Осигуряване на заетост.		
Очаквани резултати	Заети 798 безработни, от тях на 450 новонаети през 2011 г. на непълно работно време за срок не по-малък от 12 месеца.		
Период на субсидиране	Не повече от 6 месеца.		
Необходими средства	194 322 лева	Източници финансиране	на ДБ
Прилагащи институции	МТСП и АЗ	Партньори	Работодатели

НАСЪРЧАВАНЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ ДА РАЗКРИВАТ РАБОТНИ МЕСТА ЗА ЧИРАКУВАНЕ (ЧЛ. 55Г ОТ ЗНЗ)

Основна цел	Повишаване качеството на работната сила и обучението на работното място.		
Целева група	Безработни лица с основно или по-ниско образование и без квалификация.		
Дейности	Разкриване на работни места за чиракуване под ръководството на наставник.		
Очаквани резултати	<ul style="list-style-type: none"> • Заети 280 безработни; • Осигуряване на допълнително трудово възнаграждение за 282 наставника, от тях 280 нови 		
Период на субсидиране	Не повече от 6 месеца за безработните лица, до 12 месеца за наставника.		
Необходими средства	559 440 лева за работни места за безработни 235 760 лева – трудово възнаграждение на наставник	Източници финансиране	на ДБ
Прилагаща институция	МТСП и АЗ	Партньори	Работодатели

НАСЪРЧАВАНЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ ДА РАЗКРИВАТ „ЗЕЛЕНИ РАБОТНИ МЕСТА” И ДА НАЕМАТ НА РАБОТА БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА (ЧЛ. 55Д ОТ ЗНЗ)

Основна цел	Насърчаване на заетостта на „зелени работни места”.		
Целева група	Безработни лица с непрекъснато поддържана регистрация, не по-малко от 6 месеца.		
Дейности	Разкриване на „зелени работни места”, свързани с производство на стоки и предоставяне на услуги, подпомагащи опазването на околната среда.		
Очаквани	Осигуряване на заетост на 2100 безработни лица.		

резултати			
Период на субсидиране	Не повече от 6 месеца.		
Необходими средства	3 024 000 лева	Източници на финансиране	ДБ
Прилагащи институции	МТСП и АЗ	Партньори	Работодатели

**ОРГАНИЗИРАНЕ ОТ АЗ НА МОТИВАЦИОННО ОБУЧЕНИЕ
(ЧЛ. 58А, т. 4 ОТ ЗНЗ)**

Основна цел	Обучение за стимулиране и насочване на безработните към обучение и/или заетост чрез придобиване на знания и умения за ориентиране в пазара на труда, търсене и избор на обучение или заетост.		
Целева група	Безработни лица		
Статус на бенефициента	Предоставят се средства за транспортни и квартирни разходи – за безработните лица.		
Субсидии за обучаващата организация	Предоставят се суми съгласно чл. 30а, ал. 1, т. 7 от ЗНЗ		
Средства за лицензирани застрахователни институции	Предоставяне на средства съгласно чл.30а, ал.1, т. 22 от ЗНЗ		
Очаквани резултати	1 500 мотивирани безработни лица		
Необходими средства	105 000 лв.	Източници на финансиране	ДБ
Прилагаща институция	МТСП и АЗ	Партньори	Обучаващи институции

ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ В ЛИЦЕНЗИРАНИ ИНСТИТУЦИИ НА БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА, НАСОЧЕНИ ОТ АГЕНЦИЯТА ПО ЗАЕТОСТТА

Основна цел	Успешен професионален избор и последващо кариерно развитие на безработните лица.		
Целева група	Безработни лица, насочени от Агенцията по заетостта.		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Професионално информиране - индивидуално и/или групово, за предоставяне на информация за професиите, длъжностите и специалностите (извършвани трудови задачи и дейности; физически, психологически и личностни изисквания за упражняване на професиите, възможности за обучение, реализация и кариерно развитие); • Професионално консултиране за подпомагане избора на подходяща професия, чрез разширяване броя на алтернативите, в съответствие с индивидуалните особености на лицата и с потребностите на пазара на труда; • Самоинформиране чрез осигуряване на възможности за самостоятелно професионално информиране с помощта на специализирани информационни материали, продукти и технически средства. 		
Очаквани резултати	1 000 професионално ориентирани безработни лица в съответствие със специфичните им потребности и перспективи за професионално и кариерно развитие.		
Необходими средства	50 000 лева	Източници на финансиране	ДБ

Прилагащи организации	Лицензирани центрове за информация и професионално ориентиране	Партньори	МТСП и АЗ
------------------------------	--	------------------	-----------

Следните мерки от Закона за насърчаване на заетостта ще се реализират през 2011 г. при осигуряване на средства за финансиране след преразпределение на неусвоени средства съгласно 4, ал. 3 от ЗНЗ:

- *Насърчаване на работодателите да наемат безработни лица, получавали обезщетения за безработица не повече от 5 месеца, за половината от законоустановеното работно време (чл. 43 от ЗНЗ);*
- *Насърчаване на работодателите да поддържат и повишават квалификацията на наетите работници и служители, (чл. 44 от ЗНЗ);*
- *Насърчаване на работодателите да наемат безработни лица за обучение и работа на работното място за времето, през което зетото лице е на обучение (чл. 45 от ЗНЗ);*
- *Насърчаване на работодателите да осигуряват ежедневен организиран транспорт на наетите работници и служители (чл. 57а от ЗНЗ)*

II. ФИШОВЕ НА СХЕМИТЕ С ФИНАНСИРАНЕ ОТ ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ”

СХЕМА : РАЗВИТИЕ

Основна цел	Предоставяне на професионално обучение на безработни лица, регистрирани в Дирекции “Бюро по труда” и осигуряване на последваща заетост на 80% от обучените с цел запазване на заетостта, намаляване на безработицата в условия на криза и интегриране на лица в неравностойно положение на пазара на труда		
Целева група	Приоритетно в дейностите по операцията се включват: <ul style="list-style-type: none"> • лица, които са освободени от работа след 01.11.2008г. в следствие на реструктуриране на предприятието, закриване на предприятието, намаляване обема на работа или закриване на част от производството; • регистрирани безработни лица над 50-годишна възраст; • безработни младежи до 29-годишна възраст; • продължително безработни лица. 		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Предоставяне на поименни ваучери за придобиване или повишаване на професионалната квалификация на лица, регистрирани в дирекции „Бюро по труда”; • Наемане на 80% от успешно завършилите обучението лица на съществуващи свободни работни места. За целта на работодателите са предоставят средства в размер на минималната работна заплата за период до дванадесет месеца, но не по-малко от 9 месеца. 		
Финансиране	250 000 000 лв. – общ бюджет за цялата схема (2009-2012 г.) 50 000 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция по заетостта	Бенефициент	Агенция по заетостта

Схема: КВАЛИФИКАЦИОННИ УСЛУГИ И НАСЪРЧАВАНЕ НА ЗАЕТОСТТА

Основна цел	Намаляване на безработицата и повишаване пригодността за заетост на
--------------------	---

	безработните чрез обучение за придобиване или повишаване на професионалната квалификация, като приоритетно ще се обучават лица от уязвимите групи с цел тяхното последващо включване в заетост.		
Целева група	Безработни лица, регистрирани в дирекции „Бюро по труда”. Приоритетно ще бъдат включвани: <ul style="list-style-type: none"> • младежи до 29г., • жени, отсъствали дълго време от работа, поради майчинство/отглеждане на дете; • лица с увреждания; • неактивни лица (включват се след регистрация в ДБТ). 		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Обучение за придобиване или повишаване на професионалната квалификация съгласно Списъка на професиите до не по-висока от трета степен на професионална квалификация; • Стажуване при работодател за срок от три месеца на успешно завършилите обучение. 		
Финансиране	36 000 000 лв. – общ бюджет за цялата схема (2009-2012 г.) 15 000 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция по заетостта	Бенефициенти	Образователни институции; Обучаващи институции/организации; Работодатели; Социално – икономически партньори

Схема: ПОВИШАВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ПРЕДОСТАВЯНИТЕ ОТ АГЕНЦИЯТА ПО ЗАЕТОСТТА УСЛУГИ ЗА ГРАЖДАНИТЕ И БИЗНЕСА С ФОКУС ВЪРХУ УЯЗВИМИТЕ ГРУПИ НА ПАЗАРА НА ТРУДА

Основна цел	Повишаване на качеството на предлаганите посреднически услуги от Агенцията по заетостта посредством осигуряване на индивидуален подход, ориентиран от една страна към специфичните нужди на уязвимите групи на пазара на труда, а от друга към ключовите работодатели в отделните региони на страната.		
Целева група	Служители на Агенция по заетостта.		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Подбор и обучение на 250 трудови медиатори, които да бъдат назначени в дирекции „Бюро по труда” и техните филиали; • Подбор на 11 квалифицирани трудови консултанти, които да бъдат назначени в дирекции „Регионална служба по заетостта” и централната администрация на Агенция по заетостта; • Осигуряване на възнаграждения на наетите трудови медиатори и трудови консултансти за период до 42 месеца; • Обучение на 1 200 трудови посредници от поделенията на Агенцията по заетостта за работа с уязвимите групи на пазара на труда; • Организиране на 84 регионални трудови борси – по една годишно за период от 3 години за всяка област в страната; • Организиране на 12 специализирани трудови борси с фокус към различни целеви групи – хора с увреждания, роми, безработни младежи и др. – по 4 годишно за период от 3 години. 		
Финансиране	6 000 000 лв. – общ бюджет за цялата схема (2010-2013 г.); 1 309 000 лв.- индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ	МТСП	Бенефициент	Агенция по заетостта

орган			
-------	--	--	--

Схема: ПРЕВЕНЦИЯ ЗА БЕЗОПАСНОСТ И ЗДРАВЕ ПРИ РАБОТА

Основна цел	Подобряване на условията на труд в предприятията и професионалния и здравен статус на работната сила.		
Целева група	Ръководители; работници и служители; институции и организации, осъществяващи контрол върху условията на труд; звена и служби, създадени в помощ на работодателите.		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> •Изследване на условията на труд в България; •Провеждане на информационна кампания за представяне на резултатите от националното изследване; •Разработване на системи за управление на професионалните и здравни рискове в предприятията; •Разработване на Профили по безопасност и здраве при работа по икономически дейности; <ul style="list-style-type: none"> ○ Разработване модели на системи за управление на дейността по БЗР по икономически дейности; ○ Провеждане на семинари за обучение на експерти и други заинтересовани лица за разработване и въвеждане на моделите на системи за управление на БЗР по икономически дейности; ○ Прилагане на разработените модели на системи в предприятия по икономически дейности. •Разработване и разпространение на практически инструменти за мотивация към здравословен и безопасен труд; <ul style="list-style-type: none"> ○ Разработване на: Кодекси на „добри практики“; Технически правила, Ръководство с практически правила и ръководни принципи по безопасност и здраве при работа; ○ Разработване на практически инструменти за оценка на риска на работното място по икономически дейности; ○ Провеждане на информационна кампания. 		
Финансиране	15 000 000 лв. - общ бюджет за схемата (2008-2013 г.) 2 000 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция по заетостта	Бенефициент	Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“

Схема: МОДЕРНИЗИРАНЕ НА СИСТЕМАТА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА УСЛУГИ

Основна цел	Модернизиране на предоставянето на услуги чрез създаване на обществени терминали за достъп до база данни от свободни работни места и лица, търсещи работа, достъп до сайта на АЗ и създаване на мобилен офис с цел гъвкаво обслужване от типа «едно гише» на всички заинтересовани лица.		
Целева група	Служители в: <ul style="list-style-type: none"> • Агенция по заетостта – централна администрация; • Дирекции “Регионална служба по заетостта”; • Дирекции “Бюро по труда”; • Филиали към Дирекции “Бюро по труда”. 		
Дейности	• Изграждане на обществени терминали за достъп до база данни от свободни работни места и лица търсещи работа, достъп до сайта на АЗ, както и получаване на информация за инициативи, финансирани от ЕСФ;		

	<ul style="list-style-type: none"> • Създаване на мобилен офис за предоставяне на услугите; • Създаване на екип за работа с мобилния офис; • Провеждане на търг за доставка на оборудване и за разработване на софтуер; Инсталиране и тестване на оборудването; Поддръжка и обслужване на оборудването. 		
Финансиране	7 400 000 лв. – общ бюджет за цялата схема (2007-2013 г.); 672 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	МТСП	Бенефициент	Агенция по заетостта

Схема: ПОВИШВАНЕ ГЪВКАВОСТТА И ЕФЕКТИВНОСТТА НА ПАЗАРА НА ТРУДА ЧРЕЗ АКТИВНИ ДЕЙСТВИЯ НА СОЦИАЛНИТЕ ПАРТНЬОРИ

Основна цел	Подобряване на адаптивността на зетите лица към предизвикателствата на съвременния пазар на труда в България, като съществен фактор за ограничаване на неформалната икономика, за балансиране на търсенето и предлагането на работна сила и за прилагане на мерки за гъвкава сигурност посредством съвместни действия на социалните партньори.		
Целева група	Работодатели, работници и служители, служители в институции и организации, осъществяващи контрол и работещи на пазара на труда и осъществяващи контрол върху условията на труд, самонаети, активно търсещи работа лица.		
Дейности	Анализи, проучвания, разработване на информационни системи, стратегии и др. насочени към изпълнението на следните приоритети: <ul style="list-style-type: none"> • Ограничаване на неформалната икономика и повишаване на обществената нетърпимост към всички нейни прояви; • Въвеждане на информационни системи на пазара на труда за повишаване ефективността на работната сила на пазара на труда; • Разработване и прилагане на мерки за гъвкава сигурност на пазара на труда и подобряване условията на труд; • Развитие на индустриалните отношения чрез прилагане на иновационни модели. 		
Финансиране	71 223 672 лв. – общ бюджет за цялата схема (2009-2013 г.); 9 300 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция по заетостта	Бенефициенти	<ul style="list-style-type: none"> • Конфедерация на независимите синдикати в България • Конфедерация на труда „Подкрепа” • Асоциация на индустриалния капитал в България • Българска стопанска камара • Българска търговско-промишлена палата • Български съюз на частните предприемачи „Възраждане” • Конфедерация на работодателите и индустриалците в България • Съюз за стопанска инициатива

Схема: НАСЪРЧАВАНЕ СТАРТИРАНЕТО НА ПРОЕКТИ ЗА РАЗВИВАНЕ НА САМОСТОЯТЕЛНА СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ

Основна цел	Подпомагане стартирането на самостоятелна стопанска дейност от безработни
--------------------	---

	лица чрез предоставяне на специализирани обучения и услуги.		
Целева група	Безработни лица, които желаят да започнат собствен бизнес, с изключение на продължително безработни лица, обект на социално подпомагане		
Дейности	<p>По Компонент I</p> <ul style="list-style-type: none"> Професионална квалификация по предприемачество и мениджмънт; малък и среден бизнес Обучение и съдействие за: разработване на бизнес план; подготовка на проектни предложения, с оглед включването им в Компонент II; регистриране на самостоятелно предприятие; популяризиране на услугите, предлагани по схемата; <p>По Компонент II</p> <p>Предоставяне на грантове за:</p> <ul style="list-style-type: none"> Стартиране на дейност на собственото предприятие; Обучение на нает персонал; Закупуване на оборудване, необходимо за дейността на предприятието; Първоначално закупуване на материали; Извършване на ремонтни работи; Разходи за трудови възнаграждения на самонаетото лице и на наетия персонал за не повече от 3 месеца. <p>По Компонент III</p> <p>Предоставяне на съпътстващи консултантски услуги на новосъздаваните предприятия свързани с:</p> <ul style="list-style-type: none"> Анализ на пазара на бъдещата самостоятелна стопанска дейност; Преценка на финансовите и човешките ресурси на стартирания бизнес; Подготовка на начален счетоводен пакет; Подготовка на маркетингова стратегия и др; 		
Финансиране	75 000 000 лв. – общ бюджет за цялата схема (2008-2013 г.); 28 000 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция по заетостта	Бенефициенти	Агенция по заетостта; предприятия, регистрирани от лицата, успешно завършили обучението и/или ползвали услуги по Компонент I.

Схема „ОГРАМОТЯВАНЕ НА ВЪЗРАСТНИ“

Основна цел	Повишаване пригодността за заетост на лица с ниско образование чрез придобиване на класове от основното образование за улесняване на достъпа им до обучение за професионална квалификация.		
Целева група	Възрастни лица над 16 години, които нямат завършен начален етап и/или класове от прогимназиалния етап на основното образование.		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> Разработване на програми за курсове за обучение на възрастни за завършване на класове от основното образование; Разработване на инструментариум за валидиране и сертифициране на начален етап на основно образование и на завършен клас от основното образование; Подготовка на обучителни материали съобразени с потребностите на целевата група (вкл. лица с увреждания, лица чийто майчин език не е български и лица от други групи в неравностойно положение); Обучение на учители за обучение на възрастни (вкл. лица с увреждания, лица чийто майчин език не е български и лица от други групи в неравностойно положение); Разяснителни дейности за включване в курсовете; 		

	• Провеждане на курсове за о грамотяване и курсове за обучение за завършване на класове от основното образование.		
Финансиране	15 000 000 лв. – общ бюджет за цялата схема (2009-2013 г.); 3 000 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	МОМН	Бенефициент	МОМН

Схема: АЗ МОГА

Основна цел	Повишаване пригодността за заетост и подпомагане кариерното развитие на заети и самонаети лица чрез предоставяне на обучение за придобиване на професионална квалификация или по ключови компетентности.		
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> • Наети лица по трудово правоотношение и самонаети; • Лица, притежаващи документ за определена квалификация (диплома, свидетелство и др.) не могат да получат ваучер за включване в обучение за придобиване на идентична или по-ниско ниво на същата квалификация; • Лица, заети на служебно, трудово или приравнено на него правоотношение в държавната администрация, администрацията на органите за местно самоуправление, съдебната система, системите на народната просвета, Министерство на вътрешните работи и Министерство на отбраната не са допустими като целева група. 		
Дейности	Предоставяне на поименни ваучери за : <ul style="list-style-type: none"> • Обучение по ключови компетентности с изключение на ключови компетентности по позиция 8 от Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот; • Обучение за придобиване на професионална квалификация, с изключение на обученията по професионални направления с кодове 621, 623 и 624 по СППОО. 		
Финансиране	51 000 000 лв. - общ бюджет за цялата схема (2009-2012 г.); 15 700 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция по заетостта	Бенефициент	Агенция по заетостта

Схема: КВАЛИФИКАЦИОННИ УСЛУГИ И ОБУЧЕНИЕ ЗА ЗАЕТИ ЛИЦА – ФАЗИ 2 и 3

Основна цел	Предоставяне на обучение за заети лица в микро, малки, средни и големи предприятия с цел повишаване производителността на труда и създаване на условия за устойчива заетост.		
Целева група	Заети лица в микро, малки, средни и големи предприятия, самостоятелно заети и наети лица в приоритетни за съответната област отрасли.		
Дейности	Предоставяне на обучение на заети лица за придобиване или повишаване на професионалната квалификация и обучение за придобиване на ключови компетентности.		
Финансиране	65 000 000 лв. – общ бюджет за цялата схема (2008-2013 г.); 12 900 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция по заетостта	Бенефициенти	Образователни институции; Обучаващи институции/организации; Работодатели; Социално – икономически партньори

Схема: ОТНОВО НА РАБОТА

Основна цел	Осигуряване на заетост на безработни лица регистрирани в ДБТ и предоставяне на качествена грижа за деца от 1 до 3-годишна възраст, на които и двамата родители са наети по трудово или служебно правоотношение, или са самонаети.		
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> • Безработни лица, сред които приоритетно се включват лица в предпензионна възраст или с образование и квалификация в сферата на здравеопазването, образованието и социалните дейности, при условие, че са физически и психически здрави и не са били осъждани за престъпления от общ характер; • Родители на деца от 1 до 3-годишна възраст, наети по служебно или трудово правоотношение или самонаети. 		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Обучение на безработни лица, одобрени от родителите, по ключови компетентности, насочени към полагане на грижи за малки деца; • Осигуряване на заетост на безработни лица; • Предоставяне на средства в размер на минималната работна заплата и допълнителните възнаграждения по минимални размери по КТ; дължимите вноски за сметка на работодателя за социално и здравно осигуряване; и възнагражденията за основен платен годишен отпуск и възнаграждение по чл. 40, ал. 5 от КСО; на безработните лица за отглеждане на деца от 1 година до навършване на 3-годишна възраст, но за период не по-малък от три месеца. 		
Финансиране	64 000 000 лв. – общ бюджет за цялата схема (2009-2012 г.); 7 000 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция по заетостта	Бенефициент	Агенция по заетостта

Схема: ПОВИШАВАНЕ ЗАЕТОСТТА НА МЛАДЕЖИТЕ ЧРЕЗ ТРАЙНОТО ИМ ВКЛЮЧВАНЕ НА ПАЗАРА НА ТРУДА В БЪЛГАРИЯ

Основна цел	Повишаване на конкурентноспособността и създаване на условия за устойчива заетост на младежи до 29-годишна възраст чрез обучение по ИКТ и чуждоезиково обучение.		
Целева група	Безработни младежи до 29г., регистрирани в бюрата по труда в областите Варна, Добрич, Пазарджик, Пловдив, Сливен, Софийска област, Стара Загора, Хасково, Шумен и Ямбол, със завършен минимум 7 клас в системата на образованието.		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Предоставяне на посреднически услуги по заетостта, включително разработване на индивидуален план за действие от ДБТ; • Обучение по информационни и комуникационни технологии; • Интензивно чуждоезиково обучение; • Мотивационно обучение. 		
Финансиране	15 000 000 лв. - общ бюджет за цялата схема (2008-2011 г.) 10 000 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция по заетостта	Бенефициент	Агенция по заетостта

Схема: СЪЗДАВАНЕ НА ЗАЕТОСТ НА МЛАДЕЖИТЕ ЧРЕЗ ОСИГУРЯВАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТ ЗА СТАЖ

Основна цел	Повишаване на конкурентноспособността на младежите чрез осигуряване на възможност за стажуване по специалността, което ще улесни прехода от образование към заетост и ще доведе до натрупване на първи професионален опит, необходим за заемане на свободни работни места, заявени от работодатели.		
--------------------	---	--	--

Целева група	Безработни младежи до 29 г., регистрирани в дирекции „Бюра по труда”, завършили средно или висше образование (дипломирани), без трудов стаж по специалността.		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Информирание на работодателите за възможностите по схемата; • Набиране на заявки за свободни работни места за стажанти; • Професионално ориентиране и консултиране на безработните младежи за включване в програмата, което се осъществява от служителите в бюрата по труда; • Извършване на подбор на младежите, съгласно изискванията на работодателя за съответното място; • Въвеждащо обучение за формиране на трудови навици на представителите на целевата група, извършено от определени от работодателя наставници; • Осигуряване на стажуване по специалността при работодател, с определени от него наставници, за всички включени в схемата безработни лица за срок от шест месеца. Всеки наставник отговаря за минимум 1 и максимум 7 стажанти. 		
Финансиране	35 000 000 лв. - общ бюджет за цялата схема (2010-2013 г.); 9 300 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция по заетостта	Бенефициент	Агенция по заетостта

Схема: ВЗЕМИ ЖИВОТА СИ В СВОИ РЪЦЕ

Основна цел	Мотивация и подкрепа на лица от уязвимите групи за активно поведение на пазара на труда чрез обединяване на усилията на заинтересованите страни на местно равнище, включително на структурите на гражданското общество		
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> • Безработни лица без образование, с ниска степен на образование и без специалност и професия; • Трайно безработни лица; • Неактивни лица; • Представители на уязвими етнически групи. 		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Идентифициране на обезкуражените лица сред маргинализираните общности, включително в районите с компактно население от ромски произход; • Мотивационно обучение; • Разработване и адаптиране на специални обучителни курсове и програми; • Предоставяне на обучение: <ul style="list-style-type: none"> - за придобиване или повишаване на професионалната квалификация съгласно Списъка на професиите до не по-висока от втора степен на професионална квалификация; - за придобиване на ключови компетентности. • Стажуване при работодател за срок от три месеца на успешно приключилите курса на обучение; • Предоставяне на посреднически услуги за намиране на работа на лицата, преминали мотивационно обучение. 		
Финансиране	11 000 000 лв. – общ бюджет за цялата схема (2010-2013 г.); 1 320 000 лв. – индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция по заетостта	Бенефициенти	<ul style="list-style-type: none"> • Образователни институции; • Обучаващи институции/ организации; • Работодатели; • Центрове за професионално ориентиране;

**Схема: СПЕЦИАЛИЗИРАНО ИЗСЛЕДВАНЕ И АНАЛИЗ НА
ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ИНТЕРВЕНЦИИ ВЪРХУ УЯЗВИМИТЕ ГРУПИ НА
ПАЗАРА НА ТРУДА, НЕАКТИВНИТЕ И ОБЕЗКУРАЖЕНИТЕ ЛИЦА**

Основна цел	Предварителна оценка на нуждите на уязвимите групи на пазара на труда, на неактивните и обезкуражените лица с цел ефективно и ефикасно изпълнение на активната политика на пазара на труда и анализ на възможните интервенции и нуждите на тези целеви групи по региони с цел ефективно и ефикасно изпълнение на активната политика на пазара на труда.		
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> • Служители в институциите на пазара на труда на национално и регионално равнище; • Социално-икономически партньори. 		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Изготвяне на изследвания и анализи на потребностите на уязвимите групи по региони; • Изготвяне на изследвания и анализи на потребностите на неактивните и обезкуражените лица по региони; • Анализ на профила и нагласите на целевите групи, както и на трудностите; разработване на предложения за преодоляването им; • Изготвяне на прогнози на потребностите от търсене и предлагане на работна сила; • Разработване на възможни интервенции върху целевите групи, чрез прилагане на възможностите на ОП РЧР. 		
Финансиране	1 564 664 лв. – общ бюджет за цялата схема (2008-2011 г.); 1 200 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	МТСП	Бенефициент	Агенция по заетостта

**Схема: СОЦИАЛНО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО - ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ И
ПОДКРЕПА НА СОЦИАЛНИ ПРЕДПРИЯТИЯ - ПИЛОТНА ФАЗА**

Основна цел	Подкрепа за развитието на социалното предприемачество като възможност за подобряване качеството на живот на лица от рискови групи и преодоляване на социалната им изолация.		
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> • Лица с трайни увреждания; • Лица, изтърпели наказание лишаване от свобода; • Самотни родители, многодетни майки; • Лица от малцинствени етнически групи; • Лица, напускащи специализирани институции; • Лица, страдащи от различни зависимости; • Дълготрайно безработни лица, обект на социално подпомагане. 		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Въвеждане и развитие на иновативни подходи за подкрепена заетост, защитена заетост и социално включване на хората от целевите групи, включително и извършване на проучвания за търсенето и възможностите за пазарна реализация на изработваните стоки и предоставяните услуги от хората от целевите групи; • Оборудване и адаптиране на работни места в социалните предприятия за хора 		

	<p>с увреждания;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обучение и квалификация на хората, работещи в социалните предприятия; • Обучения за повишаване на управленските и бизнес умения и развитие на добри практики в социалните предприятия; • Създаване на нови социални предприятия, за подкрепа за възстановяване на трудови навици, умения за самостоятелност и социално включване за хора от целевите групи, в това число и производство на специфични стоки и услуги, както и проучване на възможностите и търсенето за тяхната пазарна реализация; • Провеждане на мотивационни обучения за хората в неравностойно положение в специализирана работна среда за придобиване на умения за активно поведение и самостоятелност; • Създаване на работни места за специалисти в сектора на социалната икономика. 		
Финансиране	15 680 000 лв. - общ бюджет за цялата схема (2008-2011 г.); 6 400 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция за социално подпомагане	Бенефициенти	Доставчици на социални услуги, съгласно Закона за социално подпомагане и Правилника за неговото прилагане

Схема: СОЦИАЛНИ УСЛУГИ ЗА СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ

Основна цел	Прилагане на нови устойчиви и комплексни подходи за повишаване качеството на живот на уязвимите групи и превенция на социалното изключване и преодоляване на неговите последици.
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> • Ползватели на социални услуги в специализирани институции (деца и пълнолетни лица); • Ползватели на социални услуги в общността (деца и пълнолетни лица); • Деца и семейства в риск; • Хора с увреждания; • Лица обект на социално подпомагане; • Възрастни хора; • Лица, напускащи специализирани институции за предоставяне на социални услуги; • Лица, страдащи от различни зависимости; • Уязвими етнически групи (роми и др.); • Лица изтърпели наказание лишаване от свобода; • Лица, които полагат грижи за зависими членове на семейството - болни близки, деца, хора с трайни увреждания и др.
Дейности	<p>Компонент 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разкриване на социални услуги в общността и доразвиване на съществуващите форми, насочени към деца в риск, включително и работа с техните семейства; • Развитие на широкообхватни подходи за превенция на изоставянето или negliжирането на деца, семейно консултиране, услуги за по-добро родителство, популяризиране на приемната грижа и др.; • Развитие на услуги, подобряващи качеството на грижа в специализираните институции за деца като се акцентира на социалната, обучителната и трудовотерапевтичната работа с настанените в тях за подготвяне извеждането и интегрирането им в общността. <p>Компонент 2:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Развитие на мрежа от социални услуги, алтернативни на институционалните, за лица и семейства в риск; • Предоставяне на социални услуги в общността – защитени жилища, преходни жилища, наблюдавани жилища, център за социална рехабилитация и интеграция, център за обществена подкрепа и други форми на социални услуги в общността за хора от целевите групи; • Подкрепа за доразвиването на предоставяните социални услуги в общността; • Разработване и прилагане на индивидуални програми за успешен преход към реалния живот, след напускане на специализираната институция; • Развитие на услуги, подобряващи качеството на грижите в специализираните институции за възрастни като се акцентира на социалната, обучителната и трудовотерапевтичната работа с настанените в тях за подготвяне извеждането и интегрирането им в общността. <p>Компонент 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Създаване и развитие на иновативни индивидуално ориентирани подходи за преодоляване на социалната изолация на лица в риск – предоставяне на комплекс от социални услуги за преодоляване на зависимости, за подкрепа на професионалното развитие на лица, полагащи грижи за зависими членове на семействата си, включително и подкрепа за трудова реализация на майки с деца, нови форми на дългосрочна грижа за възрастни и хора с увреждания, за социална интеграция на лица, изтърпели наказание „лишаване от свобода”, за превенция на риска от социална изолация на деца от рискови семейства, за лица с психични заболявания, лица с увреждания и др. групи в риск от социално изключване; • Предоставяне на нови форми на социални услуги за активно включване, основани на индивидуален подход и насочени към подобряване на личните умения на лицата от уязвимите групи; • Иновативни подходи за електронно включване на хора с увреждания и др. 		
Финансиране	23 015 000 лв.- общ бюджет за цялата схема (2008-2011 г.); 13 800 000 лв. – индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция за социално подпомагане	Бенефициенти	Доставчици на социални услуги, съгласно Закона за социално подпомагане и Правилника за неговото прилагане, общини

**Схема: ГРИЖА В СЕМЕЙНА СРЕДА ЗА НЕЗАВИСИМОСТ
И ДОСТОЕН ЖИВОТ НА ХОРА С РАЗЛИЧНИ ВИДОВЕ УВРЕЖДАНЯ
И САМОТНОЖИВЕЕЩИ ХОРА - ДЕЙНОСТИ „СОЦИАЛЕН АСИСТЕНТ”
И „ДОМАШЕН ПОМОЩНИК” - ФАЗА 3**

Основна цел	Развитие на услугите „Социален асистент” и „Домашен помощник” като форми на социални услуги в общността за хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи.
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> • Лица, в това число и деца, с различни видове увреждания, чиито ограничения от здравословен характер ги поставят в изолация и/или невъзможност сами да организират социалния си живот; • Самотноживеещи лица, които поради различни причини от здравословен характер не са в състояние сами да организират бита си;

	<ul style="list-style-type: none"> Семейства на деца с трайни увреждания за преодоляване на социалната им изолация чрез подкрепа за възстановяване на трудовата активност. 		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> Предоставяне на социалните услуги „Домашен помощник” и „Социален асистент” комплексно, или поотделно на преки потребители; Разработване на индивидуални оценки на потребностите; Услуга „от и до работно място”- за дейност „Социален асистент”; Подкрепа на работното място, съобразно индивидуалните графици, за лица с ментални увреждания; Предоставяне на комплексни социални услуги и подкрепа на семействата на деца, преки потребители на услугата „Социален асистент”. 		
Финансиране	22 249 401 лв. – общ бюджет за цялата схема (2007-2013 г.); 12 200 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция за социално подпомагане	Бенефициенти	Доставчици на социални услуги, вписани в Регистъра на Агенцията за социално подпомагане; общини

Схема: УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ И ПОДОБРЯВАНЕ НА УСЛУГАТА „ЛИЧЕН АСИСТЕНТ” – ЗА ХОРА С РАЗЛИЧНИ ВИДОВЕ УВРЕЖДАНЯ И САМОТНО ЖИВЕЕЩИ ХОРА – ФАЗА 2

Основна цел	Усъвършенстване и подобряване на услугата „Личен асистент”, предоставяна в общността за хора, нуждаещи се от постоянно обслужване в ежедневието си, както и предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства (със специален фокус върху жените), в които има лице с трайно увреждане и/ или тежко болно лице.		
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> Лица с трайни увреждания, които не могат да се самообслужват и да организират самостоятелно бита си; Лица с различни заболявания, които ги поставят в невъзможност да се обслужват сами, в това число и самотно живеещи лица; Членове на семействата, които не работят, поради постоянната грижа за болни свои близки. 		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> Предоставяне на услугата „Личен асистент” на преки потребители; Обучение на личните асистенти. 		
Финансиране	26 387 082 лв. – общ бюджет за цялата схема (2007-2013 г.); 13 000 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция за социално подпомагане	Бенефициент	Агенция за социално подпомагане

Схема: ШАНС ЗА ВСИЧКИ

Основна цел	Социално включване на хора с увреждания чрез подкрепа за специализирани предприятия и кооперации за хора с увреждания за предоставяне на обучения за придобиване или повишаване на професионалната квалификация и осигуряване на заетост за хора с увреждания.		
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> Хора с увреждания; Служители в специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания. 		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> Предоставяне на обучение за придобиване или повишаване на професионалната квалификация и/или за придобиване на ключови компетентности на хора с увреждания; Осигуряване на последваща заетост на хора с увреждания, преминали през 		

	<p>обучение за придобиване или повишаване на професионалната квалификация и/или за придобиване на ключови компетентности за срок от 12 месеца;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Осигуряване на наставничество за новонаетите хора с увреждания; • Предоставяне на средства за специализиран транспорт за хора с увреждания от и до работното място; • Придобиване на оборудване, необходимо за адаптиране на работни места за хора с увреждания; • Разработване на специализиран софтуер за хора с увреждания; • Създаване на системи за развитие на човешките ресурси в специализирани предприятия и кооперации за хората с увреждания; • Осигуряване на социални услуги за хората с увреждания за адаптиране към работното място; • Предоставяне на обучение за придобиване или повишаване на професионалната квалификация и/или за придобиване на ключови компетентности на служителите в специализирани предприятия и кооперации за хората с увреждания. 		
Финансиране	20 000 000 лв. – общ бюджет за цялата схема (2010-2013 г.); 6 400 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция за социално подпомагане	Бенефициенти	Специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания съгласно чл. 28 от Закона за интеграция на хората с увреждания

Схема: НОВИ ВЪЗМОЖНОСТИ

Основна цел	Развитие на социалната икономика и създаване на социален капитал чрез подкрепа на общините за осигуряване на заетост и активност на лица от рискови групи.
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> • Хора с трайни увреждания; • Лица, изтърпели наказание лишаване от свобода; • Самотни родители; • Многодетни майки; • Лица от малцинствени етнически групи; • Лица, напускащи специализирани институции; • Лица, страдащи от различни зависимости; • Дълготрайно безработни лица, обект на социално подпомагане; • Заети в социалните предприятия.
Дейности	<p>В рамките на операцията ще бъде финансирано създаването на следните типове социални предприятия, осигуряващи участие на лицата от целевите групи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Социални предприятия – обществени перални – за целите на общинските социални заведения – болници, специализирани институции, социални услуги в общността, детски ясли и градини и др.; • Социални предприятия за обществено хранене – обществени трапезарии, столове, домашен социален патронаж; • Социални предприятия за озеленяване и благоустройство – хигиенизиране, подобряване на околната среда на територията на общините, извършване на ремонтни дейности в имоти общинска собственост, поддръжка на обществени паркове, улици, градини и др.; • Социални предприятия за традиционни занаяти - изработка на традиционни български сувенири и произведения, свързани с българския бит и култура; • Социални предприятия за извършване на технически дейности в подкрепа

	<p>на общинската администрация – размножаване и попълване на документи, набор на текст, преводи и др.</p> <p>В рамките на проектите кандидатите могат да реализират едно или комбинация от социални предприятия, като включат комбинация от следните дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Осигуряване на защитена заетост за лица от целевите групи; • Оборудване и адаптиране на нови работни места за хора от целевите групи; • Провеждане на мотивационни обучения за хората в неравностойно положение в специализирана работна среда за придобиване на умения за активно поведение и самостоятелност; • Създаване на работни места за специалисти в сектора на социалната икономика. 		
Финансиране	30 000 000 лв. – общ бюджет за цялата схема (2010-2013 г.); 7 700 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция за социално подпомагане	Бенефициент	Общини и райони на общини

Схема: АЛТЕРНАТИВИ

Основна цел	<p>Прилагане на нов подход за предоставяне на услуги в семейна среда чрез въвеждане на принципа „индивидуален бюджет за личен асистент“.</p> <p>Чрез операцията ще се създадат условия за децентрализиране на услугата, която до момента традиционно е предоставяна от Агенцията за социално подпомагане. Партньорството с общините на територията на страната ще гарантира националния обхват на дейността.</p>		
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> • Лица с трайни увреждания, с невъзможност за самообслужване; • Лица в трудоспособна възраст. 		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Създаване на банка с лични асистенти; • Подаване на заявления от потребителите; • Извършване на оценка на потребностите и определяне на индивидуален бюджет за ползване на услугата; • Обучения на личните асистенти в съответствие с Методика за предоставяне на социалната услуга в общността „Личен асистент“; • Предоставяне на услугата. 		
Финансиране	35 000 000 лв. - общ бюджет за цялата схема (2010-2012 г.); 9 300 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция за социално подпомагане	Бенефициент	Агенция за социално подпомагане

Схема: СЪПРИЧАСТНОСТ

Основна цел	<p>Целта на операцията е да се създадат предпоставки за активното социално включване на хората с увреждания, като една от най-уязвимите групи в нашето общество.</p>		
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> • Хора с увреждания; • Социално изключени групи и общности; • Население в активна трудоспособна възраст. 		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Информирание на обществото за потребностите на хората с увреждания и възможностите на различните социални програми и общностните инициативи за установяване на равни възможности за тях и социалното им включване; • Разработване и провеждане на информационни здравни кампании за 		

	превенция на уврежданията и за информиране за последиците и възможностите за лечение на заболяванията; <ul style="list-style-type: none"> • Създаване на модели за сътрудничество и партньорство на местно и регионално ниво между всички заинтересовани страни в процеса на интеграция на хората с увреждания; • Разработване и разпространение на специализиран софтуер за подкрепа на електронното включване на лица с различни видове увреждания; • Създаване на информационни портали, ориентирани към нуждите на хората с увреждания; • Насърчаване на инициативи за развитието на мрежа от иновативни социални услуги за хора с увреждания и за деца и семейства в риск. 		
Финансиране	10 000 000 лв. - общ бюджет по цялата схема (2010-2013 г.); 2 660 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция за социално подпомагане	Бенефициенти	Национално представителни организации на и за хора с увреждания

Схема: КОНКУРЕНТЕН СТАРТ НА ПАЗАРА НА ТРУДА

Основна цел	Развитие на конкурентна работна сила, посредством предоставянето на пакет от услуги на младежи до 29 години и продължително безработни лица, регистрирани в дирекции „Бюро по труда“; Намаляване на броя на незаетите свободни работни места на първичния пазар на труда чрез отчитане на потребностите на работодателите от работна сила с определени знания и умения, необходими за упражняване на дадена професия.		
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> • Безработни младежи до 29 годишна възраст; • Продължително безработни лица, регистрирани за повече от 12 месеца в дирекции „Бюро по труда“. 		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Разработване на програми за обучение, съчетаващи професионално обучение с обучение по търсените от работодателите ключови умения за съответната специалност/професия; • Включване на лицата от целевата група в професионално обучение и обучение за придобиване на ключови компетентности в съответствие с техните индивидуални възможности и потребности; • Паралелно предоставяне на обучение по ключови компетентности „Общуване на чужди езици“ или „Дигитална компетентност“ съгласно Европейската квалификационна рамка. 		
Финансиране	6 783 689 лв. - общ бюджет за цялата схема (2010-2013 г.); 2 200 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция по заетостта	Бенефициенти	АЗ, ДП БГЦПО

Схема: ОБУЧЕНИЕ И АДАПТАЦИЯ

Основна цел	Повишаване на възможностите за активно поведение на пазара на труда и подпомагане на процеса на реинтеграция на лица, изтърпяващи наказание лишаване от свобода.		
Целева група	Лица, изтърпяващи наказание лишаване от свобода на територията на затворите в Белене, Бобов дол, Бургас, Варна, Враца, Ловеч, Пазарджик, Плевен, Пловдив, София, Стара Загора и Сливен.		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Осигуряване на гъвкави форми на обучение в съответствие с индивидуалните 		

	потребности на осъдените; <ul style="list-style-type: none"> • Включване на лицата от целевата група в професионално обучение в съответствие с техните индивидуални възможности и образователен ценз; • Предоставяне на професионално обучение; • Предоставяне на посреднически услуги от Агенция по заетостта на лицата, преминали обучение, на които им предстои напускане на местата за лишаване от свобода. 		
Финансиране	5 500 000 лв. – общ бюджет за цялата схема (2011-2013 г.); 1 500 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция по заетостта	Бенефициенти	АЗ, ЦПО към Държавно предприятие „Фонд затворно дело”

Схема: АДАПТИВНОСТ

Основна цел	Ограничаване на масовите съкращения и напускането на работници и служители, които по икономически причини не могат да заработят пълна заплата.		
Целева група	Наети работници и служители в икономическите дейности В, С, D, E, F, G, H, I и J от Класификацията на икономическите дейности – (КИД-2008 г.), за които е установено непълно работно време по реда и условията на чл.138а, ал.1 и §3б от Преходните разпоредби на Кодекса на труда за период не по-кратък от 2 месеца и за най-малко 5 % от списъчния състав на персонала, към момента на кандидатстване. Лицата следва да са заети в предприятия, които: - нямат изискуеми и неизплатени данъчни задължения и/или задължения за осигурителни вноски, събирани от Националната агенция за приходите; - не са обявени в несъстоятелност или не се намират в производство по несъстоятелност или ликвидация; - нямат наложени санкции или глоби по чл. 415, ал. 2 от Кодекса на труда в последните 6 месеца преди кандидатстването на техни работници и служители.		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Набиране на заявления от лицата преминали на непълно работно време придружени с декларации от работодател; • Предоставяне на поименни ваучери за включване в обучение по част от професия или за придобиване на степен на професионална квалификация с изключение на обученията по професии и специалности включени в професионални направления с кодове 621, 623 и 624 от СППОО, които са недопустими; • Предоставяне на стипендии на лицата за всеки присъствен учебен ден в срок до 6 месеца; • Предоставяне на средства за транспорт от и до работното място на лицата, които са включени в обучение, в случай, че обучението се провежда в населено място, различно от това, в което се намира местоработата на лицата. 		
Финансиране	10 000 000 лв. – общ бюджет за цялата схема (2009-2012 г.); 4 000 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция по заетостта	Бенефициент	Агенция по заетостта

Схема: СОЦИАЛНИ ИНОВАЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА

Основна цел	Подобряване на социално-икономическия климат в предприятията, чрез прилагане на иновативни стратегии за развитие на човешките ресурси,
--------------------	--

	стимулиращи въвеждането на различни гъвкави форми на заетост, разширяване на предоставяните за работниците и служителите социални придобивки и реализиране на мерки, гарантиращи устойчива заетост за лицата над 55-годишна възраст.		
Целева група	Заети лица в малки, средни и големи предприятия.		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Разработване на планове за обучение и кариерно развитие на заетите лица в предприятията бенефициенти; • Обучение за обучители на заети лица над 55-годишна възраст в предприятията бенефициенти; • Осигуряване на социални придобивки за работниците – места за отдых и почивка, места за хранене, кът за деца и др.; • Провеждане на обучение на работното място на заетите лица в предприятията от обучените за обучители; • Въвеждане на гъвкави форми на заетост (плаващо работно време, ротация на работното място) за заети лица от следните категории: <ul style="list-style-type: none"> – Лица над 55-годишна възраст; – Лица до 29-годишна възраст; – Родители, осиновители и попечители на деца до 3-годишна възраст; – Самотни родители; – Родители, осиновители и попечители на деца с увреждания. • Осигуряване на материални стимули под формата на допълнителни възнаграждения за лицата, за които е въведено гъвкаво работно време. 		
Финансиране	37 880 544 лв. – общ бюджет по цялата схема (2011-2013 г.); 17 300 000 лв. – индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция по заетостта	Бенефициенти	Малки, средни и големи предприятия

Схема: АЗ МОГА ПОВЕЧЕ

Основна цел	Повишаване пригодността за заетост и създаване на възможност за кариерно развитие на заети лица по трудов договор и самонаети лица.		
Целева група	<ul style="list-style-type: none"> • Наети лица по трудово правоотношение и самонаети; • Лица, притежаващи документ за определена квалификация (диплома, свидетелство и др.) не могат да получат ваучер за включване в обучение за придобиване на идентична или по-ниско ниво на същата квалификация; • Лица, заети на служебно, трудово или приравнено на него правоотношение в държавната администрация, администрацията на органите за местно самоуправление, съдебната система, системите на народната просвета, Министерство на вътрешните работи и Министерство на отбраната не са допустими като целева група по настоящата операция. 		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Обучение за придобиване или повишаване на професионалната квалификация или за придобиване на ключови компетентности по позиция 2 и 4 от Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот; • Не се допуска обучение за придобиване на професионална квалификация по професионални направления с кодове 22, 62, 814 и 86 по СППОО. 		
Финансиране	50 000 000 лв. – общ бюджет за цялата схема (2011-2012 г.); 15 000 000 лв. – индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция по заетостта	Бенефициент	Агенция по заетостта

Схема: УСЛУГИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ГЪВКАВ ПАЗАР НА ТРУДА

Основна цел	Повишаване на качеството на работната сила, предпоставка за заемане на по-високо платени позиции на работното място и по-активно участие на заети лица в дейности свързани с учене през целия живот; Създаване на 10 центъра за кариерно развитие, чиято дейност ще бъде насочена към подпомагане на заети лица.		
Целева група	Заети лица, включително самостоятелно наети.		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Разработване на методика и процедурни правила за функционирането на кариерни центрове; • Създаване на кариерни центрове към дирекции „Регионална служба по заетостта” и Централна администрация на Агенция по заетостта; • Закупуване на оборудване и обзавеждане за кариерните центрове; • Наемане на служители за работа в кариерните центрове; • Обучение на наетите служители; • Осигуряване на печатни и информационни материали за потребителите на услугите на информационните центрове; • Изграждане на партньорска мрежа със социалните партньори, местните власти, образователните и обучителни институции и организации, включително привличане на експерти при осъществяването на дейността на центрoвете; • Предоставяне на информация и консултация на заети лица, свързани с възможности за кариерно и професионално развитие; • Разработване на планове за кариерно развитие на заети лица, потребители на услугите на центрoвете; • Организиране и провеждане на „Дни на кариерата” най-малко два пъти годишно. 		
Финансиране	6 000 000 лв. - общ бюджет за цялата схема (2011-2014 г.); 850 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция по заетостта	Бенефициент	Агенция по заетостта

Схема: ПО-БЛИЗО ДО РАБОТАТА

Основна цел	Насърчаване на географската мобилност на работната сила посредством предоставяне на стимули за работодателите за наемане на лица от населени места и региони, различни от местата, в които извършват дейност, както и стимули за лицата да търсят подходяща работа, и в случаите, в които тя е далеч от дома им.		
Целева група	Новонаети лица по трудов договор, които работят в населени места, различни от тези, в които са регистрирани по настоящ адрес, при условие, че: <ul style="list-style-type: none"> • Работното място не е отдалечено на повече от 80 км от населеното място, в което лицето е регистрирано по настоящ адрес; • Лицата не са командирани по смисъла на наредбата за командировките в страната; • Трудовата им дейност не е обичайно свързана с пътуване; • В рамките на 12 месеца, предхождащи датата на сключването на трудовия договор, не са били наети на трудово правоотношение при същия работодател; • Не са наети да осъществяват дейности в сферата на селското и горското стопанство, рибарството и аквакултурите; • Не са заети на служебно, трудово или приравнено на него правоотношение в 		

	държавната администрация, администрацията на органите за местно самоуправление, системите на народната просвета, Министерство на вътрешните работи и Министерство на отбраната, и предприятия ползващи преференции за организиран транспорт по чл. 57а от Закона за насърчаване на заетостта.	
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Разработване и прилагане на програми и методики за насърчаване на мобилността на работната сила (вкл. интегриран пакет от услуги, финансирани от ЕСФ и националния бюджет, за лица, които имат желание да работят в населени места, различни от тези, в които са регистрирани по настоящ адрес); • Предоставяне на информация на безработни и активно търсещи работа лица, регистрирани в дирекциите „Бюро по труда”, както и на работодателите за възможностите по операцията; • Набиране на заявления на новонаети лица, които работят в населено място различно от това, в което са регистрирани по настоящ адрес и техните работодатели за включване в операцията; <p>Заявленията следва да бъдат подадени в срок до 1 месец от сключването на договора;</p> <p>Организиране и провеждане от работодателя на въвеждащо обучение с продължителност не по-малка от 30 часа;</p> <p>Предоставяне на средства за разходи в реален размер за транспорт от и до работното място. Средствата се предоставят месечно след края на отчетния месец срещу декларация от работника, че не ползва средства на друго основание за същия разход, представяне на разходооправдателни документи (билети или карти) и копие от ведомост, заверено от работодателя, което удостоверява реално отработените дни.</p>	
Финансиране	37 000 000 лв. – общ бюджет за цялата схема (2011-2013 г.); 14 000 000 лв. – индикативен бюджет за 2011 г.	
Договарящ орган	Агенция по заетостта	Бенефициент Агенция по заетостта

Схема: ИЗГРАЖДАНЕ НА СИСТЕМА ЗА ПРОГНОЗИРАНЕ НА ПОТРЕБНОСТИТЕ ОТ РАБОТНА СИЛА С ОПРЕДЕЛЕНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Основна цел	Подпомогане изграждането на действаща система, позволяваща по-доброто срещане на търсенето и предлагането на умения на пазара на труда в България, за премахване на неравновесията на пазара на труда и насърчаване на икономическия растеж.
Целева група	Служители на МТСП, АЗ и социалните партньори
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Изграждане на „Национално звено за прогнозиране развитието на пазара на труда в България”; • Наемане на експерти в областта на пазара на труда за работа в националното звено; • Провеждане на проучвания за идентифициране потребностите на работодателите в краткосрочен и средносрочен аспект от работна сила с определени характеристики; • Изготвяне и тестване на макро-иконометричен модел за прогнозиране развитието на пазара на труда в средносрочен и дългосрочен аспект; • Провеждане на обучение за тълкуване на резултатите от изготвените прогнози и формулиране на политики на тази основа;

	<ul style="list-style-type: none"> • Отпечатване на изготвените доклади въз основа на резултатите от социологическите проучвания и получените макро-икономически прогнози; • Изработване на Електронен национален квалификационен барометър. 		
Финансиране	1 000 000 лв. – общ бюджет за цялата схема (2011-2014 г.); 250 000 лв. – индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	МТСП	Бенефициенти	МТСП Агенция по заетостта

Схема: БЕЗОПАСЕН ТРУД

Основна цел	<p>Подобряване на условията на труд в предприятията при спазване на нормите и изискванията на законодателството по безопасност и здраве при работа.</p> <p>Адаптиране на управленските процеси в предприятията към нов подход при регламентирането и нормирането на труда и изграждането на съвременна система от трудови стандарти.</p> <p>Повишаване на производителността на заетите в подкрепените предприятия.</p>		
Целева група	Заети лица в малки, средни и големи предприятия.		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Анализ на състоянието и проектиране на организацията на трудовата дейност, общо или на отделни елементи от нея (задължителна дейност); • Модернизация и/или реконструкция и/или обезопасяване на съществуващи обекти, технологични процеси, машини и съоръжения, свързани с подобряване условията на труд; • Закупуване на предпазни средства и специално работно облекло; • Разработване и придобиване на стандарти за безопасни условия на труд във връзка с въвеждане на ново работно оборудване и технологии; • Обучение на служители за безопасна работа с нововъведено оборудване и технологии. <p><i>Задължителният въвеждащ инструктаж за безопасност на труда съгласно чл. 26 (2) I „а” и „б” от ЗЗБУТ не е допустима дейност</i></p>		
Финансиране	70 000 000 лв. – общ бюджет за цялата схема (2011-2013 г.); 19 800 000 лв. – индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	Агенция по заетостта	Бенефициенти	Малки, средни и големи предприятия в качеството си на работодатели

Схема: ПОДОБРЯВАНЕ КОНТРОЛА НА ТРУДА

Основна цел	Операцията има за основна цел повишаване на качеството на работа на ИА ГИТ и гарантиране на ефективното прилагане на трудовото законодателство чрез реорганизация на дейността на Инспекцията по труда съобразно подходящи добри практики на други държави – членки на Европейския съюз.		
Целева група	Служители на Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда”.		
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Преглед на прилаганите процедури в дейността на инспекторите; • Описване на тези, за които не се изискват инспекторски права; • Проучване и анализ на възможността за прилагане в условията на ИА ГИТ най-малко на три европейски практики със сходни процедури; • Разработване на процедури за дейности, за които не се изискват инспекторски права; • Разработване на профил за лицата, които ще изпълняват асистентски функции; • Подбор и назначаване на 110 лица за асистенти в инспекционната дейност; • Оборудване на новосъздадените работни места; 		

	<ul style="list-style-type: none"> • Теоретично и практическо обучение на назначените за асистенти 110 лица по разработените процедури; • Поддържащо и надграждащо обучение на 460 служители от специализираната администрация на ИА ГИТ; • Поемане дейностите от обучени асистенти; • Осигуряване на възнаграждения на наетите асистенти в инспекционната дейност за период до 30 месеца; • Вътрешен мониторинг и коригиращи действия с цел непрекъснато подобряване.
Финансиране	2 500 000 лв. – общ бюджет за цялата схема (2011-2013 г.); 1 000 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.
Договарящ орган	МТСП Бенефициент ИА ГИТ

Схема: КВАЛИФИКАЦИЯ НА ПЕДАГОГИЧЕСКИТЕ СПЕЦИАЛИСТИ

Основна цел	Операцията е насочена към повишаване равнището на професионална компетентност на педагогическите специалисти по отношение на научната, педагогическата, методическа и управленската подготовка и създаване на мотивация за саморазвитие и самоусъвършенстване
Целева група	Педагогически специалисти в държавни, общински и частни училища; Дейност I е фокусирана към учителите до 35 години, които желаят да повишат квалификацията си.
Дейности	<p>I. Изграждане на механизъм за професионално израстване на млади педагогически специалисти, които желаят да повишат квалификацията си</p> <p>1. Създаване на национален регистър за квалификация на педагогическите специалисти с цел:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Анализ на образователната и квалификационна структура на педагогическите специалисти до 35 годишна възраст, заети в системата; • Анализирани и идентифицирани на потребностите от квалификация, установяване на дефицитите, определяне на целевите групи, нивата, формите, тематичните направления и тяхната продължителност; • Контрол и оценка на развитието на педагогическите специалисти, в т.ч. и на тези на възраст до 35 години. <p>2. Осигуряване на достъп до програми за едногодишно специализиращо обучение във висши училища с цел придобиване на допълнителна квалификация (напр. по чужд език, детски начален учител, за придобиване на професионална квалификация „учител”, по информатика и информационни технологии и др.);</p> <p>3. Създаване на условия за осигуряване на заместващи учители.</p> <p>II. Създаване на механизъм за квалификация и мотивация на педагогически специалисти, доказали своите професионални качества</p> <p>1. Създаване на условия за насърчаване и подкрепа на професионалното развитие на изявени учители чрез осигуряване на информираност и достъп до:</p> <ul style="list-style-type: none"> - краткосрочни и специализирани форми за обучения; - съвременна педагогическа литература в сферата на професионалния интерес и доказани добри практики; - възможности за публикации в специализирани педагогически издания. <p>2. Специализирана квалификация в институции, предлагащи международно признати сертификати, насочена към повишаване на знанията, уменията и компетентностите в областта на чуждите езици с цел достигане на ниво в съответствие с европейската езикова рамка за учители: преподаващи чужд език</p>

	<p>като учебен предмет; преподаващи учебен предмет на чужд език; преподаващи чужд език по професията в професионалните гимназии и др.</p> <p>III. Осигуряване на условия за повишаване квалификацията на: детски учители за работа в групите за задължителна предучилищна подготовка; учители за формиране на знания, умения и компетентности за работа в интеркултурна среда; учители за формиране на знания, умения и компетентности за работа с деца и ученици със специални образователни потребности; педагогически специалисти за формиране на знания, умения и компетентности за оценяването на учениците; педагогически специалисти за превенция на училищното насилие, агресията и други; педагогически специалисти, заемащи нова за системата на народната просвета длъжност, както и връщащи се след продължителен отпуск (повече от две учебни години) или след прекъсване на учителския стаж по специалността повече от три учебни години;</p> <p>IV. Осигуряване на условия за повишаване квалификацията и уменията на: педагогически специалисти за формиране на управленски знания, умения и компетентности, в т.ч. базови, свързани с управление на образователно-възпитателния процес, на взаимоотношенията със заинтересовани страни, с развитието на човешките ресурси, на бюджетни средства и др.; директори на детски градини и новоназначени директори на училища за работа с делегирани бюджети.</p>		
Финансиране	75 000 000 лв. – общ бюджет за цялата схема (2011-2014 г.); 20 000 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	МОМН	Бенефициенти	МОМН, НИОКСО

Схема: ПОДОБРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО И ВНЕДРЯВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИ ИНСТРУМЕНТИ И ПРАКТИКИ В СИСТЕМАТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

Основна цел	Подобряване на качеството в професионалното образование и обучение (ПОО) чрез разработване и внедряване на методологическите и методически предпоставки за въвеждане на ефективни европейски инструменти, базирани на резултатите от ученето през целия живот.
Целева група	Обучаеми, обучаващи, служители в образователни и обучителни институции.
Дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Разработване на методология и методика за усъвършенстване, прецизиране и допълване на разработените до момента и за разработване на нови ДОИ за придобиване на квалификация по професии, в съответствие с препоръките на Европейската комисия; • Разработване на нови рамкови програми за придобиване на професионална квалификация, с оглед осигуряване на хоризонтална и вертикална проходимост в ПОО; • Подготовка, разработване и актуализиране на ДОИ, основани на подхода за „единици резултати” от учене; • Разработване на рамкови учебни планове за професионално образование и обучение в съответствие с новите рамкови програми и ДОИ; • Провеждане на обучения за разработване на учебна документация в институциите на ПОО; • Разработване и въвеждане на нова учебна документация (ДОИ, учебни планове, учебни програми) по специалностите от двадесет пилотни професии по степени на професионална квалификация.
Финансиран	3 000 000 лв. – общ бюджет по цялата схема (2011-2013 г.);

е	1 000 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	МОМН	Бенефициенти	МОМН, НАПОО

**Схема: ПОДКРЕПА ЗА РАЗВИТИЕТО НА ДОКТОРАНТИ,
ПОСТДОКТОРАНТИ, СПЕЦИАЛИЗАНТИ И МЛАДИ УЧЕНИ**

Основна цел	Целта на операцията е да се засили интересът на младите хора към реализация в сферата на образованието и науката и да се повиши качеството на научните разработки, като се подобрят условията за работа на докторанти, постдокторанти, специализанти и млади учени. Изпълнението на предвидените дейности ще стимулира развитието на научния потенциал във висшите училища и научните институции.		
Целева група	Докторанти, постдокторанти, специализанти и млади учени във висши училища и научни организации.		
Дейности	<p>1. Подкрепа на нови и започнали докторски програми :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Предоставяне на допълнителни средства на докторанти в рамките на нови и започнали вече докторски програми за осъществяване на научни цели и задачи. Средствата са насочени към повишаване на мотивацията на младите хора; • Подкрепа за подготовката на дисертационния труд, например: разработване на научни планове, използване на експертизата на хабилитирани лица от съответната област, достъп до специализирана апаратура и оборудване; • Насърчаване на академичната мобилност, например: участие в международни научни форуми, участие в практическа и експериментална дейност във водещи научни центрове; • Подкрепа за научни публикации, като част от подготовката на докторанта. <p>2. Програми за развитие на постдокторанти, специализанти и млади учени:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Организиране и провеждане на програми за обучение и повишаване на квалификацията на младите хора, работещи в сферата на науката с участието на специалисти от съответната научна област. Предвидените средства по тази дейност трябва да допринесат за повишаване на мотивацията на включените в програмата; • Подкрепа за научни публикации в международно признати списания; • Дейности, насочени към развитие на научния потенциал на младите учени в международна среда: научен обмен, участие в работни срещи, семинари, конференции и конгреси; • Подкрепа за провеждането на научни изследвания, свързани с повишаване на научния потенциал; програми, подкрепящи създаването на връзки между публични научни и частни структури за трансфер на знания; • Осигуряване на достъп до научни съоръжения, бази данни и библиотеки; прилагане на специализиран софтуер в дейността на младите учени. 		
Финансиране	8 000 000 лв. - общ бюджет за цялата схема (2011-2013 г.); 2 000 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	МОМН	Бенефициенти	Висши училища, създадени в съответствие с разпоредбите на Закона за висшето образование и

			техните звена по чл. 25, ал. 2, 3 и 4 от Закона за висшето образование; Българската академия на науките и нейните основни структурни звена; Националният център за аграрни науки и неговите основни структурни звена; Научни организации по смисъла на чл. 47, ал. 1 от Закона за висшето образование; Научноизследователски институт или център по смисъла на чл. 60 от Закона за администрацията; научна организация, по смисъла на §1 от Допълнителните разпоредби на Закона за насърчване на научните изследвания
--	--	--	---

Схема: УЧЕНИЧЕСКИ И СТУДЕНТСКИ ПРАКТИКИ

Основна цел	Предоставяне на качествена професионална подготовка в реални работни условия за ученици и студенти; улесняване на прехода от училище към работно място и повишаване на успешната реализация на трудовия пазар; изграждане на партньорства между образователните и обучителни институции и бизнеса.		
Целева група	Ученици, студенти, учители и преподаватели.		
Дейности	<p>1: Ученически практики</p> <ul style="list-style-type: none"> • Координиране на ученическите практики чрез РИО; • Подбор на работодатели и ученици; • Разработване на програми за провеждане на практиките; • Провеждане на предварително обучение на място, включване на обучаемите и наблюдаващия учител по подходящ начин в трудовата среда; • Организация на обучението и наставничеството; • Провеждане на практика в реална работна среда; • Удостоверяване на завършената практика. <p>2: Студентски практики</p> <ul style="list-style-type: none"> • Координиране на студентските практики чрез ВУ; • Подбор на работодатели и студенти от ВУ; • Разработване на програми за провеждане на практиките; • Провеждане на предварително обучение на място, включване на обучаемите и наблюдаващия преподавател по подходящ начин в трудовата среда; • Организация на обучението и наставничеството; • Провеждане на практика в реална работна среда; • Удостоверяване на завършената практика 		
Финансиране	90 000 000 лв. - общ бюджет за цялата схема (2011-2013 г.); 30 000 000 лв. - индикативен бюджет за 2011 г.		
Договарящ орган	МОМН	Бенефициент	МОМН, Висши училища, създадени в съответствие с разпоредбите на Закона за висшето образование и техните звена по чл. 25, ал. 2, 3 и 4 от Закона за висшето образование.

Финансиране на активната политика на пазара на труда през 2011 г. (съгласно Закона за насърчаване на заетостта)

Максималните размери на средствата за 2011 г., които се осигуряват от бюджета за активна политика на МТСП за едно лице, са както следва:

Трудово възнаграждение на безработните лица, лицата, придобили право на професионална пенсия за ранно пенсиониране и лицата, придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, включени в програми и мерки съгласно ЗНЗ – 270 лв. при пълен работен ден, с изключение на включените лица в следните програми:

- Програма „Старт на кариерата” - **400 лв.**;
- Национална програма „Мелпомена” (само за наетите по програмата специалисти с висше образование) - **300 лв.**;
- Програма „В подкрепа на майчинството”- **350 лв.** за детегледачките, отглеждащи близнаци;
- Допълнително трудово възнаграждение за наставник - **140 лв.**;
- Национална програма „Активиране на неактивните” - **300 лв.** за наетите лица със средно образование и **350 лева** за наетите лица с висше образование;
- Национална програма “Помощ за пенсиониране”; Национална програма за обучение и заетост на хора с трайни увреждания увреждания; насърчителни режими съгласно чл. чл. 36 (2), 52, 53, 53а и 55а от Закона за насърчаване на заетостта - 300 лв. за наетите лица с висше образование на длъжности, за заемането на които минималното образователно и квалификационно ниво, съгласно НКПД, е определено като завършена степен на висше образование.

По програмата „В подкрепа на майчинството” се изплаща трансфер от НОИ в размер на паричното обезщетение за отглеждане на малко дете съгласно Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2011 г.

Почасово трудово възнаграждение на лицата, включени в определени програми и мерки по ЗНЗ – 1,61 лв.

Допълнителни възнаграждения по минимални размери, установени в Кодекса на труда и в нормативните актове по неговото прилагане – **за конкретните случаи.**

Дължими вноски за сметка на работодателя за фонд "Пенсии", фонд "Трудова злополука и професионална болест", фонд "Общо заболяване и майчинство" върху полученото, включително начисленото и неизплатено, брутно трудово възнаграждение или неначисленото брутно трудово възнаграждение, включително възнаграждението по т. 3 и 6 от ЗНЗ, съгласно чл. 6, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване, както и за фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване и Националната здравноосигурителна каса, определени в Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2011 г. и в Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2011 г.

Дължими вноски за сметка на работодателя за фонд "Безработица" върху полученото, включително начисленото и неизплатено, брутно трудово възнаграждение или неначисленото брутно трудово възнаграждение, включително възнаграждението по т. 3 и 6 от ЗНЗ, съгласно чл. 6, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване, определени в Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2011 г.

Обучение на възрастни:

- Обучение за **придобиване на първа степен на професионална квалификация** (300 часа) - **600 лв.** максимален размер за безработни лица, лица, придобили право на пенсия за ранно пенсиониране, и лица, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“;
- Обучение за **придобиване на втора степен на професионална квалификация** (660 часа) - **1 200 лв.** максимален размер за безработни лица, лица, придобили право на пенсия за ранно пенсиониране, и лица, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“;
- Обучение за **придобиване на трета степен на професионална квалификация** (960 часа) - **1 800 лв.** максимален размер за безработни лица, лица, придобили право на пенсия за ранно пенсиониране, и лица, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“;
- Обучение за **придобиване на квалификация по част от професията** - **600 лв.** максимален размер при 300 часа, пропорционално на учебните часове, за безработни лица, лица, придобили право на пенсия за ранно пенсиониране, и лица, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“;
- Обучение за придобиване на професионална квалификация - **300 лв. максимален размер за заети лица.**
- Обучение за придобиване на **ключова компетентност „Общуване на чужди езици“ (100 учебни часа)** - **230 лв.** максимален размер за безработни лица, лица, придобили право на пенсия за ранно пенсиониране, и лица, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“; за заети лица - 115 лв. максимален размер;
- Обучение за придобиване на **„Дигитална компетентност“ (100 учебни часа)** - **400 лв.** максимален размер за безработни лица, лица, придобили право на пенсия за ранно пенсиониране, и лица, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“ за заети лица – 200 лв. максимален размер;
- Обучение за придобиване на **„Обществени и граждански компетентности“ (30 учебни часа)** – **140 лв.** максимален размер за безработни лица, лица, придобили право на пенсия за ранно пенсиониране, и лица, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“, за заети лица – 70 лв. максимален размер;
- Обучение за придобиване на ключова компетентност **„Инициативност и предприемачество“ (30 учебни часа)** – **140 лв.** максимален размер за безработни лица, лица, придобили право на пенсия за ранно пенсиониране, и лица, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“, за заети лица – 70 лв.;
- Мотивационно обучение - **80 лв.**, максимален размер;

Обучение на обучаващи - до 500 лв.

Професионално ориентиране - 50 лв.

Групова рискова застраховка на включените в обучение безработни лица за срока на обучението– за конкретните случаи.

Насърчаване на териториалната **мобилност на безработните лица:**

- еднократна сума по действително направени разходи, за пренасяне на покъщнина на безработния и неговото семейство – максимален размер **600 лв.**
- за ежедневни транспортни разходи от и до месторабота – до **50 %** от действително направените разходи;
- за транспортни разходи за представяне пред работодател – до **20 %** от трудовото възнаграждение за субсидирана заетост (до 48 лв.) ежемесечно.

Насърчаване на териториалната **мобилност на наети лица** за действително направени транспортни разходи за ежедневно предвижване до местоработата и обратно на работниците и служителите, живеещи извън границите на населеното място по месторабота - **до 100 лв. месечно** на едно и също наето лице.

Осигуряване на стипендия, поемане на транспортни и квартирни разходи на участващите в обучение за придобиване на професионална квалификация (или за ключови компетентности) за времето на обучение; транспортните и квартирни разходи на участващите в мотивационно обучение:

- стипендия - **4 лв. на ден**;
- ежедневни транспортни разходи по тарифата на най-евтиния транспорт от населеното място, в което живее лицето, до населеното място, в което се провежда обучението и обратно, съобразено с графика на обучението, когато ежедневните транспортни разходи са по-ниски от ежедневните квартирни разходи - максимална сума **10 лв. на ден**;
- транспортни разходи за посещение (отиване и връщане) на населеното място по постоянно местоживеење един път в месеца, когато обучението е с продължителност над 1 месец - **до 30 лв. на човек ежемесечно**;
- квартирни разходи – **35 лв./ден** (максимален размер);

Лихви по кредити, отпуснати по гаранционни схеми на МТСП, за кредитиране на лица с увреждания, при развиване на стопанска дейност и разкриване на нови работни места – 10 %.

Средства за квалификация под формата на кредит по предмета на стопанска дейност и/или нейното управление по одобрения бизнеспроект по чл. 47, ал. 1 от ЗНЗ – 1 000 лв. максимален размер. При успешно завършване на обучението се опрощава 1/2 от ползвания кредит.

Допълнителни средства за наемане на друг безработен член от семейството без право на парично обезщетение по чл. 47, ал. 4 от ЗНЗ - четирикратния размер на субсидираната сума за трудово възнаграждение – 960 лв.

Допълнителни средства за обучение за придобиване на професионална квалификация по предмета на дейност и/или нейното управление по кредитирания бизнес проект на лицата по чл. 49 от ЗНЗ - 300 лв.

Средства за започване на самостоятелна стопанска дейност от безработни лица, регистрирали микропредприятие по Закона за малките и средните предприятия (по одобрен от териториалното поделение на Агенцията по заетостта бизнес проект) (чл. 30а, ал. 1, т.16) - до 2 500 лв. съгласно одобрения бизнес проект.

Допълнителни месечни суми (чл. 30а, ал. 1, т. 21 от ЗНЗ) за фонд “Пенсии”, ДЗПО и НЗОК (върху минималния месечен осигурителен доход за самоосигуряващи се лица, съгласно Закона за бюджета за ДОО), за срок не повече от 12 месеца.

Разходи за ползвани външни консултантски услуги и съпътстващи услуги от лицата по чл. 47, ал. 1 и чл. 49 от ЗНЗ с номенклатура и лимити на средствата, определени съгласно правилника за прилагане на закона - до 500 лв.

Средства за насърчаване на безработни лица, получаващи месечни социални помощи, да започнат работа без посредничеството на Агенцията по заетостта – 30 лв.

Средства за насърчаване на безработни лица с трайни увреждания или военноинвалиди в трудоспособна възраст, получаващи месечни социални помощи, да започнат работа без посредничеството на Агенцията по заетостта - 40 лв.

При предоставяне на финансови средства за активна политика се спазват разпоредбите на Закона за държавните помощи (приет от НС на 11.10.2006 г.).

Проект „Красива България”

Проект „Красива България” има пет мерки, по които се осъществяват основните дейности на Проекта:

Мярка 01 „Подобряване на градската среда” и

Мярка 02 „Подобряване на социалната инфраструктура”

Максималната обща стойност на бюджета за един кандидатстващ за финансиране обект е 300 000 лв. с ДДС. Съфинансиращата вноска от кандидата е минимум 50% при обща стойност на бюджета до 200 000 лв. с ДДС, като бенефициентът получава от Проекта не повече от 100 000 лв. с ДДС.

Мярка 02-01 „Защитено жилище”

Максималната обща стойност на бюджета за един кандидатстващ за финансиране обект е 300 000 лв. с ДДС. Съфинансиращата вноска от кандидата е минимум 20% при обща стойност на бюджета до 200 000 лв. с ДДС, като бенефициентът получава от Проекта не повече от 160 000 лв. с ДДС.

Мярка 02-02 „Спешно подпомагане на социални домове”

Максималната обща стойност на бюджета за един кандидатстващ за финансиране обект е 750 000 лв. с ДДС. Съфинансиращата вноска от кандидата е минимум 20% при обща стойност на бюджета до 500 000 лв. с ДДС, като бенефициентът получава от Проекта не повече от 400 000 лв. с ДДС.

Мярка 03 „Професионално обучение за придобиване на квалификация”

Тази мярка се прилага за всички обекти, одобрени за реализация по Мерки 01 и 02, с общ бюджет за СРР/СМР/КРР над 100 000 лева с ДДС. В случаите, при които един получател на финансиране има повече от един одобрен за реализация обект, бюджетът за обучение се формира въз основа на общата стойност за СРР/СМР/КРР на одобрените обекти. Мярка 03 не се изпълнява за обекти по Мерки 02-01, 02-02. Бюджетът за обучение представлява 5% от общият бюджет на съответния обект.

Номер	Средства	Мярка	Максимални размери	НП "Нова възможност за заетост"	НП "От социални помощи към осигуряване на заетост"	НП "Асистенти на хора с увреждания"	Програма "В подкрепа на майчинството"	НП "Активират не на неактивни лица"	П-ма "Старт на кариерата"	Проект за младежи, напуснали училище	НП "Помощ за пенсионирани"	НП за заетост и обучение на хора с трайни увреждания
1.	Трудово възнаграждение	лв.	270	x	x	x				x		
2.	Трудово възнаграждение за определени мерки и програми	лв.					270/350	300/350	400		270/300	270/300
3.	Почасово трудово възнаграждение	лв.	съгласно ПМС		x	x				x	x	x
4.	Допълнително трудово възнаграждение за наставник		140							x		
5.	Допълнителни възнаграждения по минимални размери, установени в КТ и в нормативните актове по неговото прилагане	%	съгл. КТ	x	x	x	x	x	x	x	x	x
6.	Възнаграждения за основен платен годишен отпуск по чл. 155 от КТ	лв.	съгл. КТ	x	x	x	x	x	x	x	x	x
7.	Възнаграждения по чл. 40, ал.5 от КСО	лв.	съгл.КСО	x	x	x	x	x	x	x	x	x
8.	Дължими вноски за сметка на работодателя съгласно чл. 30 а, ал.1, т. 4 и т. 5 от ЗНЗ за:											
8.1.	- фондовете "Пенсии", "ТЗПБ" и "ОЗМ", ДЗПО и НЗОК	%	съгласно ЗБДОО и ЗБ на НЗОК за 2011г.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
8.2.	- фонд "Безработица"	%		x		x		x		x		x
8.3.	- фондовете "Пенсии", ДЗПО и НЗОК	%										
9.	Обучение за I степен на ПК (300 часа) и на квалиф. по част от професията	лв.	600	x	x	x		x		x		x
10.	Обучение за II степен на ПК (660 часа)	лв.	1200	x						x		x
11.	Обучение за III степен на ПК (960 часа)	лв.	1800	x						x		x
12.	Обучение за професионална квалификация на заети лица	лв.	300									
13.	Обучение за придобиване на ключови компетентности на лица по чл. 63, т. 1, 5 и 6 от ЗНЗ	лв.		x						x		x
13.1.	„Общуване на чужди езици” (100 учебни часа)	лв.	230									
13.2.	„Дигитална компетентност” (100 учебни часа)	лв.	400									
13.3.	„Обществени и граждански компетентности” (30 учебни часа)	лв.	140									
13.4.	„Инициативност и предприемачество” (30 учебни часа)	лв.	140									
14.	Обучение за придобиване на ключови компетентности на заети лица	лв.										
14.1.	„Общуване на чужди езици” (100 учебни часа)	лв.	115									
14.2.	„Дигитална компетентност” (100 учебни часа)	лв.	200									
14.3.	„Обществени и граждански компетентности” (30 учебни часа)	лв.	70									
14.4.	„Инициативност и предприемачество” (30 учебни часа)	лв.	70									
15.	Мотивационно обучение	лв.	80	x								x
16.	Обучение на обучаващи	лв.	500									
17.	Професионално ориентиране	лв.	50									
18.	Насърчаване на териториалната мобилност на безработните лица:											
18.1.	- еднократна сума за пренасяне на покъщнина	лв.	600									
18.2.	- ежедневни транспортни разходи от и до местоработата	%	50									
18.3.	- транспортни разходи за представяне пред работодател - ежемесечно	лв.	48									
19.	Насърчаване на териториалната мобилност на наети лица	лв.	до 100									
20.	Стипендия за обучение	лв.	4,0 лв./ден	x	x	x		x		x		x
21.	Транспортни разходи, когато обучението се провежда извън населеното място:											
21.1.	- ежедневни транспортни разходи	лв.	10	x	x	x		x		x		x
21.2.	- ежемесечно посещение на населеното място по постоянно местоживееене	лв.	30	x	x	x		x		x		x
22.	Квартирни разходи	лв.	35 лв./ден	x	x	x		x		x		x
23.	Групова рискова застраховка, съгл. чл. 69, ал. 6 от ППЗНЗ			x	x	x		x		x		x
24.	Лихви по получени кредити, по гаранционни схеми на МТСП, за лица с намалена работоспособност	%	10									
25.	Разходи за ползваните външни консултантски услуги	лв.	500									
26.	Кредит за квалификация по предмета на стопанска дейност и/или нейното управление по одобрения бизнес проект по чл.47, ал. 1 от ЗНЗ	лв.	1000									
27.	Разходи за наемане на друг безработен член от семейството без право на парично обезщетение по чл.47 ал.4 от ЗНЗ	лв.	960									
28.	Разходи по одобрен бизнес проект за започване на стопанска дейност като микропредприятие, съгласно чл.30а, ал.1, т.16 от ЗНЗ	лв.	2500									
29.	Средства за насърчаване на безработни лица, получаващи месечни социални помощи, да започнат работа без посредничеството на АЗ - ежемесечно	лв.	30									
30.	Средства за насърчаване на безработни лица с трайни увреждания или военноинвалиди, получаващи месечни социални помощи, да започнат работа без посредничеството на АЗ - ежемесечно	лв.	40									

Номер	Средства	Мярка	Максимални размери	Програма "Мелпomena"	Програма "Ескулап"	Кредит без лихва за хора с увреждания	Проект "Това е моят шанс да намеря себе си"	Проект "Реализация"	Организиране от АЗ на обучение за възрастни (чл. 63, т.1 от ЗНЗ)	Организиране от АЗ на обучение на възрастни по чл. 63 от ЗНЗ чрез насочване в БГЦПО и ЦРЧРРИ	Организиране от АЗ на обучение за придобиване на професионална квалификация и ключови компетентности (чл. 63, т. 3 и 4 от ЗНЗ)
1.	Трудово възнаграждение	лв.	270		x		x				
2.	Трудово възнаграждение за определени мерки и програми	лв.		270/300							
3.	Почасово трудово възнаграждение	лв.	съгласно ПМС								
4.	Допълнително трудово възнаграждение за наставник		140				x				
5.	Допълнителни възнаграждения по минимални размери, установени в КТ и в нормативните актове по неговото прилагане	%	съгл. КТ	x	x		x				
6.	Възнаграждения за основен платен годишен отпуск по чл. 155 от КТ	лв.	съгл. КТ	x	x		x				
7.	Възнаграждения по чл. 40, ал.5 от КСО	лв.	съгл.КСО	x	x		x				
8.	Дължими вноски за сметка на работодателя съгласно чл. 30 а, ал.1, т. 4 и т. 5 от ЗНЗ за:										
8.1.	- фондовете "Пенсии", "ТЗПБ" и "ОЗМ", ДЗПО и НЗОК	%	съгласно ЗБДОО и ЗБ на НЗОК за 2011г.	x	x		x				
8.2.	- фонд "Безработица"	%		x	x		x				
8.3.	- фондовете "Пенсии", ДЗПО и НЗОК	%									
9.	Обучение за I степен на ПК (300 часа) и на квалиф. по част от професията	лв.	600		x			x	x	x	
10.	Обучение за II степен на ПК (660 часа)	лв.	1200					x	x	x	
11.	Обучение за III степен на ПК (960 часа)	лв.	1800					x	x		
12.	Обучение за професионална квалификация на заети лица	лв.	300						x	x	
13.	Обучение за придобиване на ключови компетентности на лица по чл. 63, т. 1, 5 и 6 от ЗНЗ	лв.									
13.1.	„Общуване на чужди езици” (100 учебни часа)	лв.	230					x			
13.2.	„Дигитална компетентност” (100 учебни часа)	лв.	400					x	x		
13.3.	„Обществени и граждански компетентности” (30 учебни часа)	лв.	140					x			
13.4.	„Инициативност и предприемачество” (30 учебни часа)	лв.	140					x			
14.	Обучение за придобиване на ключови компетентности на заети лица	лв.									
14.1.	„Общуване на чужди езици” (100 учебни часа)	лв.	115								x
14.2.	„Дигитална компетентност” (100 учебни часа)	лв.	200								x
14.3.	„Обществени и граждански компетентности” (30 учебни часа)	лв.	70								x
14.4.	„Инициативност и предприемачество” (30 учебни часа)	лв.	70								x
15.	Мотивационно обучение	лв.	80				x	x	x	x	
16.	Обучение на обучаващи	лв.	500								
17.	Професионално ориентиране	лв.	50				x				
18.	Насърчаване на териториалната мобилност на безработните лица:										
18.1.	- еднократна сума за пренасяне на покъщнина	лв.	600								
18.2.	- ежедневни транспортни разходи от и до местоработата	%	50								
18.3.	- транспортни разходи за представяне пред работодател - ежемесечно	лв.	48								
19.	Насърчаване на териториалната мобилност на наети лица	лв.	до 100								
20.	Стипендия за обучение	лв.	4,0 лв./ден		x			x	x	x	
21.	Транспортни разходи, когато обучението се провежда извън населеното място:										
21.1.	- ежедневни транспортни разходи	лв.	10		x		x		x	x	
21.2.	- ежемесечно посещение на населеното място по постоянно местоживее	лв.	30		x			x	x		
22.	Квартирни разходи	лв.	35 лв./ден		x			x	x		
23.	Групова рискова застраховка, съгл. чл. 69, ал. 6 от ППЗНЗ				x			x	x	x	
24.	Лихви по получени кредити, по гаранционни схеми на МТСП, за лица с намалена работоспособност	%	10			x					
25.	Разходи за ползваните външни консултантски услуги	лв.	500								
26.	Кредит за квалификация по предмета на стопанска дейност и/или нейното управление по одобрения бизнес проект по чл.47, ал. 1 от ЗНЗ	лв.	1000								
27.	Разходи за наемане на друг безработен член от семейството без право на парично обезщетение по чл.47 ал.4 от ЗНЗ	лв.	960								
28.	Разходи по одобрен бизнес проект за започване на стопанска дейност като микропредприятие, съгласно чл.30а, ал.1, т.16 от ЗНЗ	лв.	2500								
29.	Средства за насърчаване на безработни лица, получаващи месечни социални помощи, да започнат работа без посредничеството на АЗ - ежемесечно	лв.	30								
30.	Средства за насърчаване на безработни лица с трайни увреждания или военноинвалиди, получаващи месечни социални помощи, да започнат работа без посредничеството на АЗ - ежемесечно	лв.	40								

Номер	Средства	Мярка	Максимални размери	Организиране от АЗ на обучение за придобиване на професионална квалификация и ключови компетентности (чл. 63, т. 5 и 6 от ЗНЗ)	Професионално ориентиране на безработни лица, насочени от АЗ, в лицензирани институции	Регионални и п-ми за заетост (чл. 31 от ЗНЗ)	Насърчаване на работодателя да наема безработни лица до 29-годишен възраст (чл. 36, ал. 1 от ЗНЗ)	Насърчаване на работодателите да наемат безработни лица до 29-годишен възраст с трайни увреждания, включително военноинвалиди, както и младежи от социални заведения, завършили образованието си (чл. 36, ал. 2 от ЗНЗ)	Насърчаване на работодателите да разкриват работни места за стажуване (чл. 41 от ЗНЗ)	Насърчаване на териториалната мобилност на безработните лица (чл. 42 от ЗНЗ)
1.	Трудово възнаграждение	лв.	270			x			x	
2.	Трудово възнаграждение за определени мерки и програми	лв.						270/300		
3.	Почасово трудово възнаграждение	лв.	съгласно ПМС			x				
4.	Допълнително трудово възнаграждение за наставник		140							
5.	Допълнителни възнаграждения по минимални размери, установени в КТ и в нормативните актове по неговото прилагане	%	съгл. КТ			x		x	x	
6.	Възнаграждения за основен платен годишен отпуск по чл. 155 от КТ	лв.	съгл. КТ			x		x	x	
7.	Възнаграждения по чл. 40, ал.5 от КСО	лв.	съгл.КСО			x		x	x	
8.	Дължими вноски за сметка на работодателя съгласно чл. 30 а, ал.1, т. 4 и т. 5 от ЗНЗ за:									
8.1.	- фондовете "Пенсии", "ТЗПБ" и "ОЗМ", ДЗПО и НЗОК	%	съгласно ЗБДОО и ЗБ на НЗОК за 2011г.			x	x	x	x	
8.2.	- фонд "Безработица"	%				x	x	x	x	
8.3.	- фондовете "Пенсии", ДЗПО и НЗОК	%								
9.	Обучение за I степен на ПК (300 часа) и на квалиф. по част от професията	лв.	600	x		x				
10.	Обучение за II степен на ПК (660 часа)	лв.	1200	x						
11.	Обучение за III степен на ПК (960 часа)	лв.	1800	x						
12.	Обучение за професионална квалификация на заети лица	лв.	300							
13.	Обучение за придобиване на ключови компетентности на лица по чл. 63, т. 1, 5 и 6 от ЗНЗ	лв.								
13.1.	„Общуване на чужди езици” (100 учебни часа)	лв.	230							
13.2.	„Дигитална компетентност” (100 учебни часа)	лв.	400							
13.3.	„Обществени и граждански компетентности” (30 учебни часа)	лв.	140							
13.4.	„Инициативност и предприемачество” (30 учебни часа)	лв.	140							
14.	Обучение за придобиване на ключови компетентности на заети лица	лв.								
14.1.	„Общуване на чужди езици” (100 учебни часа)	лв.	115							
14.2.	„Дигитална компетентност” (100 учебни часа)	лв.	200							
14.3.	„Обществени и граждански компетентности” (30 учебни часа)	лв.	70							
14.4.	„Инициативност и предприемачество” (30 учебни часа)	лв.	70							
15.	Мотивационно обучение	лв.	80			x				
16.	Обучение на обучаващи	лв.	500							
17.	Професионално ориентиране	лв.	50		x					
18.	Насърчаване на териториалната мобилност на безработните лица:									
18.1.	- еднократна сума за пренасяне на покъщнина	лв.	600							x
18.2.	- ежедневни транспортни разходи от и до местоработата	%	50							x
18.3.	- транспортни разходи за представяне пред работодател - ежемесечно	лв.	48							x
19.	Насърчаване на териториалната мобилност на наети лица	лв.	до 100							
20.	Стипендия за обучение	лв.	4,0 лв./ден			x				
21.	Транспортни разходи, когато обучението се провежда извън населеното място:									
21.1.	- ежедневни транспортни разходи	лв.	10			x				
21.2.	- ежемесечно посещение на населеното място по постоянно местоживееене	лв.	30			x				
22.	Квартирни разходи	лв.	35 лв./ден			x				
23.	Групова рискова застраховка, съгл. чл. 69, ал. 6 от ППЗНЗ					x				
24.	Лихви по получени кредити, по гаранционни схеми на МТСП, за лица с намалена работоспособност	%	10							
25.	Разходи за ползваните външни консултантски услуги	лв.	500							
26.	Кредит за квалификация по предмета на стопанска дейност и/или нейното управление по одобрения бизнес проект по чл.47, ал. 1 от ЗНЗ	лв.	1000							
27.	Разходи за наемане на друг безработен член от семейството без право на парично обезщетение по чл.47 ал.4 от ЗНЗ	лв.	960							
28.	Разходи по одобрен бизнес проект за започване на стопанска дейност като микропредприятие, съгласно чл.30а, ал.1, т.16 от ЗНЗ	лв.	2500							
29.	Средства за насърчаване на безработни лица, получаващи месечни социални помощи, да започнат работа без посредничеството на АЗ - ежемесечно	лв.	30							
30.	Средства за насърчаване на безработни лица с трайни увреждания или военноинвалиди, получаващи месечни социални помощи, да започнат работа без посредничеството на АЗ - ежемесечно	лв.	40							

Номер	Средства	Мярка	Максимални размери	Насърчителна мярка за безработни (чл. 42а от ЗНЗ)	Насърчаване на работодателите да наемат безр. лица, за половина та от работното време (чл. 43 от ЗНЗ)	Насърчаване на работодателите да поддържат и повишават квалификацията на наетите работници и служители (чл. 44 от ЗНЗ)	Насърчаване на работодателите да наемат безработни лица на мястото на заети, изпратени за обучение (чл. 45 от ЗНЗ)	Насърчаване на работодателите да разкриват работни места за придобиване на квалификация чрез стажуване (чл. 46 от ЗНЗ)	Насърчаване на предприемачеството (чл.47 от ЗНЗ)	Насърчаване на предприемачеството (чл.48 от ЗНЗ)	Насърчаване на предприемачеството (чл. 49 от ЗНЗ)
1.	Трудово възнаграждение	лв.	270					x			
2.	Трудово възнаграждение за определени мерки и програми	лв.									
3.	Почасово трудово възнаграждение	лв.	съгласно ПМС								
4.	Допълнително трудово възнаграждение за наставник		140								
5.	Допълнителни възнаграждения по минимални размери, установени в КТ и в нормативните актове по неговото прилагане	%	съгл. КТ					x			
6.	Възнаграждения за основен платен годишен отпуск по чл. 155 от КТ	лв.	съгл. КТ					x			
7.	Възнаграждения по чл. 40, ал.5 от КСО	лв.	съгл.КСО					x			
8.	Дължими вноски за сметка на работодателя съгласно чл. 30 а, ал.1, т. 4 и т. 5 от ЗНЗ за:										
8.1.	- фондовете "Пенсии", "ТЗПБ" и "ОЗМ", ДЗПО и НЗОК	%	съгласно ЗБДОО и ЗБ на НЗОК за 2011г.	x			x	x			
8.2.	- фонд "Безработица"	%		x			x	x			
8.3.	- фондовете "Пенсии", ДЗПО и НЗОК	%									x
9.	Обучение за I степен на ПК (300 часа) и на квалиф. по част от професията	лв.	600								1/2x
10.	Обучение за II степен на ПК (660 часа)	лв.	1200								
11.	Обучение за III степен на ПК (960 часа)	лв.	1800								
12.	Обучение за професионална квалификация на заети лица	лв.	300		x	x	x				
13.	Обучение за придобиване на ключови компетентности на лица по чл. 63, т. 1, 5 и 6 от ЗНЗ	лв.									
13.1.	„Общуване на чужди езици” (100 учебни часа)	лв.	230								
13.2.	„Дигитална компетентност” (100 учебни часа)	лв.	400								
13.3.	„Обществени и граждански компетентности” (30 учебни часа)	лв.	140								
13.4.	„Инициативност и предприемачество” (30 учебни часа)	лв.	140								
14.	Обучение за придобиване на ключови компетентности на заети лица	лв.									
14.1.	„Общуване на чужди езици” (100 учебни часа)	лв.	115								
14.2.	„Дигитална компетентност” (100 учебни часа)	лв.	200								
14.3.	„Обществени и граждански компетентности” (30 учебни часа)	лв.	70								
14.4.	„Инициативност и предприемачество” (30 учебни часа)	лв.	70								
15.	Мотивационно обучение	лв.	80								
16.	Обучение на обучаващи	лв.	500								
17.	Професионално ориентиране	лв.	50								
18.	Насърчаване на териториалната мобилност на безработните лица:										
18.1.	- еднократна сума за пренасяне на покъщнина	лв.	600								
18.2.	- ежедневни транспортни разходи от и до местоработата	%	50								
18.3.	- транспортни разходи за представяне пред работодател - ежемесечно	лв.	48								
19.	Насърчаване на териториалната мобилност на наети лица	лв.	до 100								
20.	Стипендия за обучение	лв.	4,0 лв./ден								
21.	Транспортни разходи, когато обучението се провежда извън населеното място:										
21.1.	- ежедневни транспортни разходи	лв.	10								
21.2.	- ежемесечно посещение на населеното място по постоянно местоживее	лв.	30								
22.	Квартирни разходи	лв.	35 лв./ден								
23.	Групова рискова застраховка, съгл. чл. 69, ал. 6 от ППЗНЗ										
24.	Лихви по получени кредити, по гаранционни схеми на МТСП, за лица с намалена работоспособност	%	10								
25.	Разходи за ползваните външни консултантски услуги	лв.	500								
26.	Кредит за квалификация по предмета на стопанска дейност и/или нейното управление по одобрения бизнес проект по чл.47, ал. 1 от ЗНЗ	лв.	1000							x	
27.	Разходи за наемане на друг безработен член от семейството без право на парично обезщетение по чл.47 ал.4 от ЗНЗ	лв.	960						x		
28.	Разходи по одобрен бизнес проект за започване на стопанска дейност като микропредприятие, съгласно чл.30а, ал.1, т.16 от ЗНЗ	лв.	2500								x
29.	Средства за насърчаване на безработни лица, получаващи месечни социални помощи, да започнат работа без посредничеството на АЗ - ежемесечно	лв.	30	x							
30.	Средства за насърчаване на безработни лица с трайни увреждания или военноинвалиди, получаващи месечни социални помощи, да започнат работа без посредничеството на АЗ - ежемесечно	лв.	40	x							

Номер	Средства	Мярка	Максимални размери	Насърчаване на предприемачество (чл. 49 б от ЗНЗ)	Насърчаване на работодатели-микропредприятия чрез субсидиране на първите 5 разкрити работни места (чл.50 от ЗНЗ)	Насърчаване на работодателите да наемат безработни лица на непълно работно време (чл.51 от ЗНЗ)	Насърчаване на работодателите да разкриват работни места за наемане на безработни лица с трайни увреждания, включително военнопневиди (чл. 52 ал.1 от ЗНЗ от ЗНЗ)	Стимулиране на работодателя да наема безработни лица с трайни увреждания на временна, сезонна или почасова работа (чл. 52, ал. 2 от ЗНЗ)	Насърчаване на работодателите да разкриват РМ за наемане на безр. лица – самотни родители с деца до 3-годишна възраст (чл. 53 от ЗНЗ)
1.	Трудово възнаграждение	лв.	270						
2.	Трудово възнаграждение за определени мерки и програми	лв.					270/300	270/300	270/300
3.	Почасово трудово възнаграждение	лв.	съгласно ПМС					x	x
4.	Допълнително трудово възнаграждение за наставник		140						
5.	Допълнителни възнаграждения по минимални размери, установени в КТ и в нормативните актове по неговото прилагане	%	съгл. КТ				x	x	x
6.	Възнаграждения за основен платен годишен отпуск по чл. 155 от КТ	лв.	съгл. КТ				x	x	x
7.	Възнаграждения по чл. 40, ал.5 от КСО	лв.	съгл.КСО				x	x	x
8.	Дължими вноски за сметка на работодателя съгласно чл. 30 а, ал.1, т. 4 и т. 5 от ЗНЗ за:								
8.1.	- фондовете "Пенсии", "ТЗПБ" и "ОЗМ", ДЗПО и НЗОК	%	съгласно ЗБДОО и ЗБ на НЗОК за 2011г.	x	x	x	x	x	x
8.2.	- фонд "Безработица"	%		x	x	x	x	x	x
8.3.	- фондовете "Пенсии", ДЗПО и НЗОК	%							
9.	Обучение за I степен на ПК (300 часа) и на квалиф. по част от професията	лв.	600						
10.	Обучение за II степен на ПК (660 часа)	лв.	1200						
11.	Обучение за III степен на ПК (960 часа)	лв.	1800						
12.	Обучение за професионална квалификация на заети лица	лв.	300						
13.	Обучение за придобиване на ключови компетентности на лица по чл. 63, т. 1, 5 и 6 от ЗНЗ	лв.							
13.1.	„Общуване на чужди езици” (100 учебни часа)	лв.	230						
13.2.	„Дигитална компетентност” (100 учебни часа)	лв.	400						
13.3.	„Обществени и граждански компетентности” (30 учебни часа)	лв.	140						
13.4.	„Инициативност и предприемачество” (30 учебни часа)	лв.	140						
14.	Обучение за придобиване на ключови компетентности на заети лица	лв.							
14.1.	„Общуване на чужди езици” (100 учебни часа)	лв.	115						
14.2.	„Дигитална компетентност” (100 учебни часа)	лв.	200						
14.3.	„Обществени и граждански компетентности” (30 учебни часа)	лв.	70						
14.4.	„Инициативност и предприемачество” (30 учебни часа)	лв.	70						
15.	Мотивационно обучение	лв.	80						
16.	Обучение на обучаващи	лв.	500						
17.	Професионално ориентиране	лв.	50						
18.	Насърчаване на териториалната мобилност на безработните лица:								
18.1.	- еднократна сума за пренасяне на покъщнина	лв.	600						
18.2.	- ежедневни транспортни разходи от и до местоработата	%	50						
18.3.	- транспортни разходи за представяне пред работодател - ежемесечно	лв.	48						
19.	Насърчаване на териториалната мобилност на наети лица	лв.	до 100						
20.	Стипендия за обучение	лв.	4,0 лв./ден						
21.	Транспортни разходи, когато обучението се провежда извън населеното място:								
21.1.	- ежедневни транспортни разходи	лв.	10						
21.2.	- ежемесечно посещение на населеното място по постоянно местоживее	лв.	30						
22.	Квартирни разходи	лв.	35 лв./ден						
23.	Групова рискова застраховка, съгл. чл. 69, ал. 6 от ППЗНЗ								
24.	Лихви по получени кредити, по гаранционни схеми на МТСП, за лица с намалена работоспособност	%	10						
25.	Разходи за ползването външни консултантски услуги	лв.	500	x					
26.	Кредит за квалификация по предмета на стопанска дейност и/или нейното управление по одобрения бизнес проект по чл.47, ал. 1 от ЗНЗ	лв.	1000						
27.	Разходи за наемане на друг безработен член от семейството без право на парично обезщетение по чл.47 ал.4 от ЗНЗ	лв.	960						
28.	Разходи по одобрен бизнес проект за започване на стопанска дейност като микропредприятие, съгласно чл.30а, ал.1, т.16 от ЗНЗ	лв.	2500						
29.	Средства за насърчаване на безработни лица, получаващи месечни социални помощи, да започнат работа без посредничеството на АЗ - ежемесечно	лв.	30						
30.	Средства за насърчаване на безработни лица с трайни увреждания или военнопневиди, получаващи месечни социални помощи, да започнат работа без посредничеството на АЗ - ежемесечно	лв.	40						

Номер	Средства	Мярка	Максимални размери	Насърчаване на работодателите да разкриват работни места за наемане на майки с деца от 3 до 5-годишна възраст (чл. 53а от ЗНЗ)	Насърчаване на работодод. да разкриват РМ за наемане на безр. лица, изгърпели наказание "лишаване от свобода" (чл. 55 от ЗНЗ)	Насърчаване на работодателите да наемат безработни и над 50-годишна възраст (чл.55 а от ЗНЗ)	Насърчаване на работодателите да наемат на работа лица на възраст от 50 до 64 години, придобили право на професионална пенсия за ранно пенсиониране (чл. 55б от ЗНЗ)	Насърчаване на работодателите да наемат на работа продължително безработни лица (чл. 55в от ЗНЗ)	Насърчаване на работодателите да разкриват работни места за чиракуване (чл 55г от ЗНЗ)	Насърчаване на работодателите да разкриват „зелени работни места“ (чл. 55д от ЗНЗ)
1.	Трудово възнаграждение	лв.	270		x				x	x
2.	Трудово възнаграждение за определени мерки и програми	лв.		270/300		270/300				
3.	Почасово трудово възнаграждение	лв.	съгласно ПМС	x					x	
4.	Допълнително трудово възнаграждение за наставник		140						x	
5.	Допълнителни възнаграждения по минимални размери, установени в КТ и в нормативните актове по неговото прилагане	%	съгл. КТ	x	x	x			x	
6.	Възнаграждения за основен платен годишен отпуск по чл. 155 от КТ	лв.	съгл. КТ	x	x	x			x	x
7.	Възнаграждения по чл. 40, ал.5 от КСО	лв.	съгл.КСО	x	x	x			x	x
8.	Дължими вноски за сметка на работодателя съгласно чл. 30 а, ал.1, т. 4 и т. 5 от ЗНЗ за:									
8.1.	- фондовете "Пенсии", "ТЗПБ" и "ОЗМ", ДЗПО и НЗОК	%	съгласно ЗБДОО и ЗБ на НЗОК за 2011г.	x	x	x	x	x	x	x
8.2.	- фонд "Безработица"	%		x	x	x	x	x	x	
8.3.	- фондовете "Пенсии", ДЗПО и НЗОК	%								
9.	Обучение за I степен на ПК (300 часа) и на квалиф. по част от професията	лв.	600							
10.	Обучение за II степен на ПК (660 часа)	лв.	1200							
11.	Обучение за III степен на ПК (960 часа)	лв.	1800							
12.	Обучение за професионална квалификация на заети лица	лв.	300	x	x		x			
13.	Обучение за придобиване на ключови компетентности на лица по чл. 63, т. 1, 5 и 6 от ЗНЗ	лв.								
13.1.	„Общуване на чужди езици“ (100 учебни часа)	лв.	230							
13.2.	„Дигитална компетентност“ (100 учебни часа)	лв.	400							
13.3.	„Обществени и граждански компетентности“ (30 учебни часа)	лв.	140							
13.4.	„Инициативност и предприемачество“ (30 учебни часа)	лв.	140							
14.	Обучение за придобиване на ключови компетентности на заети лица	лв.								
14.1.	„Общуване на чужди езици“ (100 учебни часа)	лв.	115							
14.2.	„Дигитална компетентност“ (100 учебни часа)	лв.	200							
14.3.	„Обществени и граждански компетентности“ (30 учебни часа)	лв.	70							
14.4.	„Инициативност и предприемачество“ (30 учебни часа)	лв.	70							
15.	Мотивационно обучение	лв.	80							
16.	Обучение на обучаващи	лв.	500							
17.	Професионално ориентиране	лв.	50							
18.	Насърчаване на териториалната мобилност на безработните лица:									
18.1.	- еднократна сума за пренасяне на покъщнина	лв.	600							
18.2.	- ежедневни транспортни разходи от и до местоработата	%	50							
18.3.	- транспортни разходи за представяне пред работодател - ежемесечно	лв.	48							
19.	Насърчаване на териториалната мобилност на наети лица	лв.	до 100							
20.	Стипендия за обучение	лв.	4,0 лв./ден							
21.	Транспортни разходи, когато обучението се провежда извън населеното място:									
21.1.	- ежедневни транспортни разходи	лв.	10							
21.2.	- ежемесечно посещение на населеното място по постоянно местоживее	лв.	30							
22.	Квартирни разходи	лв.	35 лв./ден							
23.	Групова рискова застраховка, съгл. чл. 69, ал. 6 от ППЗНЗ									
24.	Лихви по получени кредити, по гаранционни схеми на МТСП, за лица с намалена работоспособност	%	10							
25.	Разходи за ползваните външни консултантски услуги	лв.	500							
26.	Кредит за квалификация по предмета на стопанска дейност и/или нейното управление по одобрения бизнес проект по чл.47, ал. 1 от ЗНЗ	лв.	1000							
27.	Разходи за наемане на друг безработен член от семейството без право на парично обезщетение по чл.47 ал.4 от ЗНЗ	лв.	960							
28.	Разходи по одобрен бизнес проект за започване на стопанска дейност като микропредприятие, съгласно чл.30а, ал.1, т.16 от ЗНЗ	лв.	2500							
29.	Средства за насърчаване на безработни лица, получаващи месечни социални помощи, да започнат работа без посредничеството на АЗ - ежемесечно	лв.	30							
30.	Средства за насърчаване на безработни лица с трайни увреждания или военноинвалиди, получаващи месечни социални помощи, да започнат работа без посредничеството на АЗ - ежемесечно	лв.	40							

Номер	Средства	Мярка	Максимални размери	Насърчаване на териториалната мобилност на наети лица (чл. 57 а от ЗНЗ)
1.	Трудово възнаграждение	лв.	270	
2.	Трудово възнаграждение за определени мерки и програми	лв.		
3.	Почасово трудово възнаграждение	лв.	съгласно ПМС	
4.	Допълнително трудово възнаграждение за наставник		140	
5.	Допълнителни възнаграждения по минимални размери, установени в КТ и в нормативните актове по неговото прилагане	%	съгл. КТ	
6.	Възнаграждения за основен платен годишен отпуск по чл. 155 от КТ	лв.	съгл. КТ	
7.	Възнаграждения по чл. 40, ал.5 от КСО	лв.	съгл.КСО	
8.	Дължими вноски за сметка на работодателя съгласно чл. 30 а, ал.1, т. 4 и т. 5 от ЗНЗ за:			
8.1.	- фондовете "Пенсии", "ТЗПБ" и "ОЗМ", ДЗПО и НЗОК	%	съгласно ЗБДОО и ЗБ на НЗОК за 2011г.	
8.2.	- фонд "Безработица"	%		
8.3.	- фондовете "Пенсии", ДЗПО и НЗОК	%		
9.	Обучение за I степен на ПК (300 часа) и на квалиф. по част от професията	лв.	600	
10.	Обучение за II степен на ПК (660 часа)	лв.	1200	
11.	Обучение за III степен на ПК (960 часа)	лв.	1800	
12.	Обучение за професионална квалификация на заети лица	лв.	300	
13.	Обучение за придобиване на ключови компетентности на лица по чл. 63, т. 1, 5 и 6 от ЗНЗ	лв.		
13.1.	„Общуване на чужди езици” (100 учебни часа)	лв.	230	
13.2.	„Дигитална компетентност” (100 учебни часа)	лв.	400	
13.3.	„Обществени и граждански компетентности” (30 учебни часа)	лв.	140	
13.4.	„Инициативност и предприемачество” (30 учебни часа)	лв.	140	
14.	Обучение за придобиване на ключови компетентности на заети лица	лв.		
14.1.	„Общуване на чужди езици” (100 учебни часа)	лв.	115	
14.2.	„Дигитална компетентност” (100 учебни часа)	лв.	200	
14.3.	„Обществени и граждански компетентности” (30 учебни часа)	лв.	70	
14.4.	„Инициативност и предприемачество” (30 учебни часа)	лв.	70	
15.	Мотивационно обучение	лв.	80	
16.	Обучение на обучаващи	лв.	500	
17.	Професионално ориентиране	лв.	50	
18.	Насърчаване на териториалната мобилност на безработните лица:			
18.1.	- еднократна сума за пренасяне на покъщнина	лв.	600	
18.2.	- ежедневни транспортни разходи от и до местоработата	%	50	
18.3.	- транспортни разходи за представяне пред работодател - ежемесечно	лв.	48	
19.	Насърчаване на териториалната мобилност на наети лица	лв.	до 100	x
20.	Стипендия за обучение	лв.	4,0 лв./ден	
21.	Транспортни разходи, когато обучението се провежда извън населеното място:			
21.1.	- ежедневни транспортни разходи	лв.	10	
21.2.	- ежемесечно посещение на населеното място по постоянно местоживееене	лв.	30	
22.	Квартирни разходи	лв.	35 лв./ден	
23.	Групова рискова застраховка, съгл. чл. 69, ал. 6 от ППЗНЗ			
24.	Лихви по получени кредити, по гаранционни схеми на МТСП, за лица с намалена работоспособност	%	10	
25.	Разходи за ползваните външни консултантски услуги	лв.	500	
26.	Кредит за квалификация по предмета на стопанска дейност и/или нейното управление по одобрения бизнес проект по чл.47, ал. 1 от ЗНЗ	лв.	1000	
27.	Разходи за наемане на друг безработен член от семейството без право на парично обезщетение по чл.47 ал.4 от ЗНЗ	лв.	960	
28.	Разходи по одобрен бизнес проект за започване на стопанска дейност като микропредприятие, съгласно чл.30а, ал.1, т.16 от ЗНЗ	лв.	2500	
29.	Средства за насърчаване на безработни лица, получаващи месечни социални помощи, да започнат работа без посредничеството на АЗ - ежемесечно	лв.	30	
30.	Средства за насърчаване на безработни лица с трайни увреждания или военноинвалиди, получаващи месечни социални помощи, да започнат работа без посредничеството на АЗ - ежемесечно	лв.	40	

НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ЗАЕТОСТТА 2011 Г.

№	Проекти	Заетост - общо	Заетост - нова	Обучение	Държавен бюджет
1	2	брой	брой	брой	лв.
	ПРОГРАМА "Осигуряване на заетост и повишаване на качеството на работната сила на безработните и заетите лица"	34 597	28 632	5 740	73 000 000
	I. НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМИ И ПРОЕКТИ	23 417	20 667	2 030	56 856 130
1	Национална програма "От социални помощи към осигуряване на заетост"	9 100	9 100	0	18 937 168
2	Национална програма "Асистенти на хора с увреждания"	3 000	3 000	0	9 795 248
3	Програма "Старт на кариерата"	1 851	1 200	0	3 856 689
4	Програма "Мелпомена"	100	100	0	453 967
5	Регионални програми за обучение и заетост	2 092	2 092	0	3 765 600
6	Национална програма "Нова възможност за заетост"	1 575	1 480	1 000	3 695 643
7	Проект "Това е моят шанс да намеря себе си"	454	450	300	718 468
8	Проект „Реализация“	0	0	730	855 000
9	Национална програма "Помощ за пенсиониране"	742	400	0	1 919 377
10	Национална програма за заетост и обучение на хора с трайни увреждания	1 979	520	0	6 436 591
11	Програма "Кредит без лихва за хора с увреждания"	300	300	0	580 054
12	Програма "В подкрепа на майчинството"	164	0	0	142 323
13	Национална програма „Активирание на неактивни лица“	95	95	0	435 600
14	Проект "Информационна политика и обучение"	0	0	0	120 000
15	Проект "Красива България"	855	855	0	3 000 000
16	Съфинансиране по проект за популяризиране на ученето през целия живот	0	0	0	26 325
17	Проект „Нови умения за нови работни места в новата икономика – прогнозиране и формиране на политики ”	0	0	0	44 028
18	Програма "ЕСКУЛАП" (програмата приключва)	34	0	0	71 021
19	Проект за младежи, напуснали училище (проектът приключва)	1	0	0	3 028
20	Резерв	1 075	1 075	0	2 000 000
	II. НАСЪРЧИТЕЛНИ МЕРКИ ПО ЗНЗ	11 180	7 965	110	14 988 870
1	Насърчаване на работодателите да наемат безработни лица до 29-годишна възраст (чл. 36, ал.1 от ЗНЗ)	1 417	1 150	0	557 760
2	Насърчаване на работодателите да наемат безработни лица до 29-годишна възраст с трайни увреждания, включително военноинвалиди, както и младежи от социални заведения, завършили образованието си (чл. 36, ал. 2 от ЗНЗ)	486	430	0	740 988
3	Насърчаване на работодателите да наемат за стажуване безработни лица до 29-годишна възраст - (чл. 41 от ЗНЗ)	1 078	85	0	2 549 263
4	Насърчаване на териториалната мобилност на безработните лица (чл. 42 от ЗНЗ)	101	100	0	60 300
5	Насърчителна мярка за безработните лица, обект на месечно социално подпомагане, които самостоятелно започнат работа (чл. 42а от ЗНЗ)	71	70	0	14 770
6	Насърчаване на работодателите да разкриват работни места за стажуване (чл. 46 от ЗНЗ)	100	100		180 105
7	Кредит за квалификация на лицата получили еднократна парична сума по чл.47, ал.1 (чл.48 от ЗНЗ)	10	10	0	10 000

8	Насърчаване на предприемачеството (чл.47, ал.4 от ЗНЗ)	10	10	0	9 600
9	Насърчаване на предприемачеството за лица регистрирали микро предприятие- чл. 49 от ЗНЗ	100	100	50	270 000
10	Насърчаване на предприемачеството за лица регистрирали микропредприятие- чл. 49, ал. 4 от ЗНЗ	100	100	0	6 760
11	Насърчаване на предприемачеството (чл. 49б от ЗНЗ)	100	100	0	50 000
12	Насърчаване на работодатели-микропредприятия да разкриват работни места, като се субсидират първите 5 разкрити работни места (чл.50 от ЗНЗ)	300	300	0	85 479
13	Насърчаване на работодателите да наемат безработни лица на непълно работно време (чл.51 от ЗНЗ)	798	450	0	194 322
14	Насърчаване на работодателите да разкриват работни места за наемане на безработни лица с трайно намалена работоспособност (чл. 52 ал.1 от ЗНЗ от ЗНЗ)	876	350	0	1 511 500
15	Насърчаване на работодателя да наема безработни лица с трайно намалена работоспособност на временна, сезонна или почасова работа (чл. 52, ал. 2 от ЗНЗ)	1 028	200	0	1 623 145
16	Насърчаване на работодателите да разкриват работни места за наемане на безработни лица – самотни родители (осиновители) и/или майки (осиновителки) с деца до 3-годишна възраст (чл. 53 от ЗНЗ)	593	400	0	1 189 500
17	Насърчаване на работодателите да разкриват работни места за наемане на майки с деца от 3 до 5-годишна възраст (чл. 53а от ЗНЗ)	400	400	50	915 000
18	Насърчаване на работодателите да разкриват работни места за наемане на безработни лица, изтърпели наказание "лишаване от свобода" (чл. 55 от ЗНЗ)	50	50	10	99 052
19	Насърчаване на работодателите да наемат безработни над 50-годишна (чл.55а от ЗНЗ)	500	500	0	900 525
20	Насърчаване на работодателите да наемат на работа лица от 50- до 64-годишна възраст, придобили право на професионална пенсия за ранно пенсиониране (чл.55б от ЗНЗ)	90	90	0	45 360
21	Насърчаване на работодателите да наемат на работа продължително безработни лица (чл.55в от ЗНЗ)	310	310	0	156 240
22	Насърчаване на работодателите да разкриват работни места за чиракуване (чл 55г от ЗНЗ)	280	280	0	559 440
23	Допълнително трудово възнаграждение на наставник за разкрити работни места за чиракуване (чл. 55г от ЗНЗ)	282	280	0	235 760
24	Насърчаване на работодателите да наемат безработни на "зелени работни места" (чл. 55д от ЗНЗ)	2 100	2 100	0	3 024 000
III. ОБУЧЕНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ		0	0	3 600	1 155 000
1	Организиране от АЗ на обучение на възрастни по чл. 63 от ЗНЗ чрез насочване в БГЦПО и ЦРЧРРИ	0	0	1 100	990 000
2	Организиране от АЗ на мотивационно обучение чл. 58а, т.4 от ЗНЗ	0	0	1 500	105 000
4	Професионално ориентиране в лицензирани институции на безработни лица, насочени от АЗ	0	0	1 000	50 000
5	Групова рискова застраховка на включени в обучение безработни лица	0	0	0	10 000

ОТЧЕТ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА НАЦИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ЗАЕТОСТТА ПРЕЗ ПЕРИОДА ЯНУАРИ - СЕПТЕМВРИ 2010г.

	Заетост				Източници на финансиране		
	нововк лючени	работили	Обуче ние	Общо средства	Държавен бюджет	Съфинансиране , финансиране от други източници	
	брой	средномес. брой	брой	лв.	лв.	лв.	
Програма "Осигуряване на заетост и повишаване на качеството на работната сила на безработните и заетите лица"							
I. НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМИ							
1	Изплащане на компенсации на работници и служители, за които е установено непълно работно време, в икономическите сектори "Индустрия" и "Услуги" - ПМС 44 от 2009г.	6 188	0	0	2 461 939	2 461 939	0
2	Проект "Красива България"	95	11	10	0	0	0
3	Национална програма "Нова възможност за заетост"	152	219	0	329 413	329 413	0
4	Национална програма „Активирание на неактивни лица“	0	98	0	254 057	254 057	0
5	Национална програма "От социални помощи към осигуряване на заетост"	27 090	10 612	0	20 892 120	20 892 120	0
6	Национална програма "Асистенти на хора с увреждания"	3 776	2 571	0	6 918 517	6 918 517	0
7	Национална програма "Социални услуги в семейна среда"	0	0	0	1 744 913	1 744 913	0
8	Регионални програми за заетост	1 268	792	15	1 853 684	1 853 684	0
9	Програма "Старт на кариерата"	62	168	0	697 789	697 789	0
10	Проект за младежи, напуснали училище	1	3	0	9 105	9 105	0
11	Програма "В подкрепа на майчинството"	0	1 059	0	3 011 430	2 869 107	142 323
12	Национална програма "Помощ за пенсиониране"	0	979	0	3 174 711	3 174 711	0
13	Национална програма за заетост и професионално обучение на хора с трайни увреждания	93	2 427	0	6 532 167	6 532 167	0
14	Програма "Кредит без лихва за хора с увреждания"	149	0	0	169 680	169 680	0
15	Програма "Ескулап"	1	126	0	329 436	329 436	0
16	Програма "Мелпомена"	138	117		477 810	477 810	0
17	Проект „Ресоциализация на лишени от свобода чрез професионална квалификация и обучение през 2010г.“			869	244 110	244 110	0
18	Проект "Това е моят шанс да намеря себе си"	18	6	70	14 081	14 081	0
19	Проект "Нова заетост – ключови умения за заетост"			896	317 776	317 776	0
20	Проект „От училище – заети в туризма“	28	11	32	10 447	10 447	0
21	Проект „Нови умения за нови работни места в новата икономика – прогнозиране и формиране на политики“	0	0	33	59 000	11 800	47 200
22	„Гъвкавост и сигурност в България – подкрепа за прилагане на националната пътека“	0	0	128	69 387	13 877	55 509
23	„Оценка на ефекта от предоставяните услуги за заетост, като инструмент за успешната интеграция на уязвимите групи на пазара на труда“	0	0	220	105 635	21 127	84 508
24	Проект "Информационна политика и обучение"	0	0	0	60 680	60 680	0
25	Национална програма "Възобновяване и опазване на българската гора"	0	0	0	37 785	37 785	0
II. НАСЪРЧИТЕЛНИ МЕРКИ ПО ЗНЗ							
1	Стимулиране на работодателите да наемат безработни лица до 29-годишна възраст (чл. 36, ал.1 от ЗНЗ)	112	1 017	0	47 263	47 263	0,00
2	Насърчаване на работодателите да наемат безработни лица до 29-годишна възраст с трайни увреждания, включително военноинвалиди, както и младежи от социални заведения, завършили образованието си (чл. 36, ал. 2 от ЗНЗ)	0	69	0	41 690	41 690	0,00
3	Насърчаване на работодателите да наемат за стажуване безработни лица до 29-годишна възраст - (чл. 41 от ЗНЗ)	0	0	0	432	432	0,00
4	Насърчаване на териториалната мобилност на безработните лица (чл. 42 от ЗНЗ)	23	0	0	10 170	10 170	0,00
5	Насърчителна мярка за безработните лица, обект на месечно социално подпомагане, които самостоятелно започнат работа (чл. 42а от ЗНЗ)	0	0	0	30	30	0,00
6	Насърчаване на работодателите да разкриват работни места за стажуване (чл. 46 от ЗНЗ)	0	1	0	5 255	5 255	0,00
7	Насърчаване на предприемачеството за лица регистрирали микро предприятие- чл. 49 от ЗНЗ	0	0	0	12 012	12 012	0,00
8	Насърчаване на предприемачеството сред земеделските производители (чл. 49 а от ЗНЗ)	0	0	0	5 933	5 933	0,00
9	Насърчаване на предприемачеството за лица регистрирали микропредприятие- чл. 49, ал. 4 и чл. 49 а, ал.4 от ЗНЗ	0	0	0	73 073	73 073	0,00
10	Насърчаване на предприемачеството (чл. 49б от ЗНЗ)	0	0	0	400	400	0,00

		Заетост		Обучение	Общо средства	Източници на финансиране	
		нововключени	работили			Държавен бюджет	Съфинансиране, финансиране от други източници
		брой	средномес. брой			лв.	лв.
11	Насърчаване на работодатели-микропредприятия да разкриват работни места, като се субсидират първите 5 разкрити работни места (чл.50 от ЗНЗ)	51	431	0	37 487	37 487	0,00
12	Насърчаване на работодателите да наемат безработни лица на непълно работно време (чл.51 от ЗНЗ)	117	916	0	52 019	52 019	0,00
13	Насърчаване на работодателите да разкриват работни места за наемане на безработни лица с трайно намалена работоспособност (чл. 52 ал.1 от ЗНЗ от ЗНЗ)	27	617	0	325 657	325 657	0,00
14	Насърчаване на работодателя да наема безработни лица с трайно намалена работоспособност на временна, сезонна или почасова работа (чл. 52, ал. 2 от ЗНЗ)	0	1	0	8 020	8 020	0,00
15	Насърчаване на работодателите да разкриват работни места за наемане на безработни лица – самотни родители (осиновители) и/или майки (осиновителки) с деца до 3-годишна възраст (чл. 53 от ЗНЗ)	16	446	0	191 290	191 290	0,00
16	Насърчаване на работодателите да разкриват работни места за наемане на майки с деца от 3 до 5-годишна възраст (чл. 53а от ЗНЗ)	16	305	0	144 111	144 111	0,00
17	Насърчаване на работодателите да разкриват работни места за наемане на безработни лица, изтърпели наказание "лишаване от свобода" (чл. 55 от ЗНЗ)	0	10	0	8 724	8 724	0,00
18	Насърчаване на работодателите да наемат безработни над 50-годишна (чл.55 а от ЗНЗ)	78	1 060	0	344 596	344 596	0,00
19	Насърчаване на работодателите да наемат на работа лица от 50- до 64-годишна възраст, придобили право на професионална пенсия за ранно пенсиониране /чл.55б от ЗНЗ/	0	8	0	390	390	0,00
20	Насърчаване на работодателите да наемат на работа продължително безработни лица (чл. 55в от ЗНЗ)	19	260	0	17 153	17 153	0,00
21	Насърчаване на работодателите да разкриват работни места за чиракуване (чл 55г от ЗНЗ)	0	144	0	194 515	194 515	0,00
22	Допълнително трудово възнаграждение на наставник за разкрити работни места за чиракуване (чл. 55г от ЗНЗ)	0	0	0	158 497	158 497	0,00
23	Насърчаване на работодателите да осигуряват ежедневен организиран транспорт на наетите работници и служители (чл. 57а от ЗНЗ)	0	1 230	0	269 954	269 954	0,00
III.	ОБУЧЕНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ	0	0	967	143 885	143 885	0
1	Организиране от АЗ на обучение на възрастни по чл. 63 от ЗНЗ чрез насочване в БГЦПО и ЦРЧРРИ	0		967	143 885	143 885	0
2	Групова рискова застраховка на включени в обучение безработни лица	0	0	0	0	0	0
3	Професионално ориентиране на безработни лица, насочени от АЗ, в лицензирани институции	0	0	0	0	0	0
IV.	ПРОГРАМИ, КОИТО НЕ СА ВКЛЮЧЕНИ В НПДЗ-2010, НО ИМАТ ИЗПЛАТЕНИ СРЕДСТВА ПРЕЗ 2010г. /останали са неразплатени през 2009г./	0	0	0	14 861	14 861	0
1	Проект "Учители за извънкласни занимания и ваканция"	0	0	0	14 796	14 796	0
2	Проект "Учители за деца с увреждания"	0	0	0	101	101	0
3	Национална програма за ограмотяване и квалификация на ромите				-35	-35	

**ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЦИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА
ДЕЙСТВИЕ ПО ЗАЕТОСТТА ПРЕЗ ПЕРИОДА
ЯНУАРИ-СЕПТЕМВРИ 2010 г.**

В началото на 2010 г. спадът на основните икономически показатели продължи, но от второто тримесечие насам се наблюдава, макар и слабо, възстановяване в икономическата активност. Реалното намаление на БВП през първото тримесечие на 2010 г. спрямо същия период на 2009 г. е -4%, но през второто тримесечие икономическият растеж вече е положителен - 0.5%. Експресните данни на НСИ показват, че през третото тримесечие ръстът на икономиката продължава.

Поради известният период на закъснение, с който трудовият пазар реагира на промените в икономиката, спадът на заетостта продължава и през 2010 г. Отчетеното намаление на заетостта е по-голямо от очакваното, което възпрепятства постигането на заложените в НПДЗ цели за заетостта за 2010 г.

Табл.1. Изпълнение на целите в НПДЗ 2010 г.

Показатели	Цел	Изпълнение
	средно за 2010 г.	средно за деветмесечието на 2010 г.
	%	%
<i>Коефициент на заетост за възрастовата група 15-64 г.</i>	61.5	59.9
<i>Коефициент на заетост на жените(15-64 г.)</i>	58.5	56.4
<i>Коефициент на заетост на младежите(15-24 г.)</i>	24.0	22.7
<i>Коефициент на заетост на по-възрастните работници (55-64 г.)</i>	45.5	43.7

По данни от НРС, НСИ

След година и половина трайно нарастване от месец март 2010 г. регистрираната безработица намалява непрекъснато. Средно за периода януари-септември 2010 г. **равнището на регистрирана безработица е с 1.8 процентни пункта по-ниско от планираното средногодишно равнище на безработица.** Основна причина за отчетеното намаление е по-малкия брой на новорегистрираните в бюрата безработни в сравнение с деветмесечието на 2009 г.

Принос за намалението на регистрираната безработица имат и прилаганите активни мерки и програми на пазара на труда. В изпълнение на НПДЗ през деветмесечието са работили 25 715 лица, които са 66.1% от планираните. В заетост са включени нови 39 518 безработни. Общо изразходваните средства от държавния бюджет са 51 553 551 лв.

Табл.2. Изпълнение на целите в НПДЗ 2010 г.

Показатели		Цел	Изпълнение
------------	--	-----	------------

		за 2010 г.	средно за периода януари-септември 2010 г.
Равнище на регистрирана безработица	%	11.4	9.61
Общо осигурена заетост по мерки и програми от НПДЗ 2010 г.	брой	38 521	39 518
Включени в обучение	брой	6 032	3 240

По данни на АЗ

В условия на криза, строга финансова дисциплина и намалени ресурси от държавния бюджет, като основни приоритети на националната политика по заетостта за 2010 г. са определени: **запазването на съществуващите и създаването на нови работни места; повишаването на уменията на работната сила с цел постигане по-добро съответствие с потребностите на пазара на труда; разширяването на достъпа до заетост;** и развитието на социалния диалог при разработването и изпълнението на политиката по заетостта. Действията, финансирани от държавния бюджет, насочени към преодоляване на последиците от кризата върху пазара на труда се допълват от реализирането на различни схеми по ОП „Развитие на човешките ресурси”.

Общият брой на обхванатите в заетост и обучение безработни и заети лица (по програми и мерки, финансирани със средства от Държавния бюджет и ОП “РЧР”, с източник на финансиране ЕСФ) възлиза на 114 654. От тях 47 196 безработни са включени в заетост и 72 373 заети и безработни лица са включени в обучение.

Приоритет: Запазване на съществуващите и създаването на нови работни места;

С цел **запазване на заетостта и създаване на нови работни места** през 2010 г. бяха предприети действия за разширяване възможностите за създаване на заетост. С въведената нова мярка в ЗНЗ за насърчаване на заетостта на „зелени работни места” се предоставят нови възможности за заетост в дейности, свързани с производството на стоки и предоставяне на услуги, подпомагащи опазването на околната среда. Едновременно с това продължиха да се прилагат предприетите в отговор на кризата през 2009 г. мерки за ограничаване на масовите уволнения, ограничаване ръста на безработицата и реинтеграция на уволнените лица. В подкрепа на усилията на работодателите за запазване на съществуващите работни места и през 2010 г. те имаха възможност да ползват при необходимост 6 месеца непълно работно време по чл. 138а, ал. 1 от Кодекса на труда.

През 2010 г. продължиха да се прилагат предприетите през 2009 г. мерки на пазара на труда за **запазване на заетостта и бърза реинтеграция на уволнените лица. В резултат на прилаганата активната политика на пазара на труда е запазена заетостта на 6 826 лица.**

Прилага се измененото и допълнено от 2009 г. *Постановление № 44 на МС за изплащане на компенсации на работници и служители, преминали на непълно работно време в икономическите сектори „Индустрия” и „Услуги”*. През годината по мярката са включени 6 188 работници и служители, които в продължение на 4 месеца получават компенсации към работната заплата в размер $\frac{1}{2}$ от минималната работна заплата. Изразходваните средства са 2 461 939 лв.

За съкратените лица, освободени в резултат на икономическата криза по *Национална програма "Нова възможност за заетост"* се предоставя пакет от услуги,

включващ информиране, консултиране, насочване към налични свободни работни места, обучение и субсидирана заетост до 6 месеца. През периода януари-септември 2010 г. в заетост са включени нови 152 съкратени лица. Средномесечно през периода са работили 219 души и са изразходвани 329 413 лв.

През 2010 г. продължават да се прилагат и **насърчителните режими съгласно ЗНЗ**, стимулиращи работодателите да разкриват работни места, включително за чиракуване, на които да наемат безработни лица. През периода януари-септември 2010 г.:

- 431 лица средномесечно са работили по мярката за субсидиране на първите 5 разкрити работни места (чл. 50 от ЗНЗ) и са изразходвани 37 487 лв;
- 916 лица средномесечно са работили на непълно работно време (чл. 51 от ЗНЗ). Изразходваните средства са 52 019;
- 144 лица средномесечно са работили по мярката за разкриване на работни места за чиракуване на безработни лица с основно или по-ниско образование и без квалификация (чл. 55г от ЗНЗ). Изразходваните средства са 194 515 лв.;
- на 1 230 работници и служители е осигурен ежедневно организиран транспорт (чл. 57а от ЗНЗ), за което са изразходвани 269 954 лв.

За преодоляване последиците от кризата през 2010 г. се реализират няколко схеми по ОП „Развитие на човешките ресурси”. В рамките на схема *“Адаптивност”* работниците и служителите, преминали на непълно работно време, имат възможност да се обучават до 6 месеца през времето, през което не са на работа. До края на септември по схемата в обучение са включени 638 лица. Специално за лицата, освободени от работа поради реструктуриране или закриване на предприятието, намаляване обема на работа или закриване на част от производството в резултат на икономическата и финансова криза се прилага схема *„Развитие”*. По схемата безработни лица могат да се обучават за придобиване или повишаване на професионалната квалификация, като успешно завършилите обучение се включват в заетост за не по-малко от 9 месеца. Към края на септември в рамките на схемата работодателите са заявили 8 965 работни места, а в обучение по заявки на работодатели са включени 1 587 лица.

В условия на намалено търсене на работна сила развитието на самостоятелната стопанска дейност има важна роля за създаването на работни места и намаляване на безработицата. Предвид на това в рамките на схема *„Насърчаване стартирането на проекти за развиване на самостоятелна стопанска дейност”* по ОП „Развитие на човешките ресурси” се подпомага стартирането на самостоятелна стопанска дейност от безработни лица. Към края на месец септември 2010 г. в рамките на първи модул са консултирани 6 274 безработни с цел включване в обучение за придобиване на подходяща професионална подготовка и умения за стартирането и управлението на собствен бизнес. В рамките на втория модул на обучените безработни, регистрирали фирми ще се предоставят малки грантове за стартиране на проекти.

Активното посредничество на пазара на труда има съществен принос за ограничаване ръста на безработицата. През периода януари-септември 2010 г. в дирекции „Бюро по труда” са обявени 102 551 свободни работни места на първичния пазар на труда – по-малко с 11 536 в сравнение с деветмесечието на 2009 г. За същия период **усвояемостта на работни места на първичния пазар нараства с 6.8 п.п. до 86.7%, т.е. целта за постигне на 78.5% усвояемост на работните места на първичния пазар на труда за 2010 г.(или 86 350 търсещи работа лица да бъдат устроени на работа) е изпълнена.** На първичния пазар на труда с посредничеството на бюрата по труда за деветте месеца на 2010 г. на работа са постъпили 88 947 лица. По програми и мерки за заетост се отчита пълна усвояемост.

Ефективните посреднически услуги за заетост допринасят за подобряване на съответствието между търсене и предлагане на труд и повишаване на заетостта. В тази връзка през 2010 г. продължават да се прилагат услуги, доказали своята ефективност, както и да се полагат усилия за тяхното непрекъснато усъвършенстване. В 36-те дирекции „Бюро по труда”, въвели принципа „едно гише”, през 2010 г. продължава предоставянето на ефективни услуги за нарастващия брой търсещи работа лица и за работодателите.

Въз връзка с добрите резултати от прилагането на трудовите борси като инструмент за бързо и ефективно посредничество между търсещите и предлагащите труд на местните пазари на труда тяхното приложение през 2010 г. бе разширено значително. До края на месец септември са проведени 95 трудови борси в страната при планирани 105 за цялата година (по една във всяко бюро по труда). От проведените борси 38 са специализирани, а останалите 58 - общи. Десет са насочени към една от най-уязвимите групи на пазара на труда - ромската общност, по шест са в сферата на туризма, хотелиерството и ресторантьорството и към младежите (една е организирана с финансовата подкрепа на EURES), пет в областта на селското и горско стопанство, по две в областта на строителството и в тютюневата индустрия и по една в обувната и в лозаровинарската промишленост. На борсите са обявени 7 468 свободни работни места. Започналите работни места са 5 654, като от тях 4 054 лица са регистрирани като безработни в бюрата по труда. Процесът на наемане на работа на обявените на трудовите борси работни места, продължава. Общата усвояемост на обявените свободни работни места на проведените през периода 95 трудови борси е 75.7%.

С направените промени в ЗНЗ през 2010 г. се създадоха условия за модернизиране на услугите по заетост и подобряване на достъпа до тях. С цел ограничаване на продължителността на престоя без работа на безработните и осигуряване на достъп до услугите на пазара на труда санкциониращият срок, след който лицата имат право на следваща регистрация се намали от 12 на 6 месеца. Модернизирането на услугите по заетостта предполага изграждането на единна система за търсене и предлагане на работна сила и облекчаване на достъпа до безплатна информация за свободните работни места. Част от тази система са свободните работни места в публичния сектор. В тази връзка се въведе задължение за работодателите от администрацията, държавните предприятия по чл. 62, ал. 3 от Търговския закон и общинските предприятия задължително да обявяват в териториалните поделения на Агенцията по заетостта свободните работни места за лица работещи по трудово правоотношение.

Важна информация и препоръки във връзка с бъдещото развитие и усъвършенстване на услугите по заетост, предлагани от АЗ бяха направени в рамките на доклад и оценка, подготвени по проект *„Оценка на ефекта от предоставяните услуги за заетост, като инструмент за успешна интеграция на уязвимите групи на пазара на труда”* по програма „Прогрес” на Европейския съюз. В резултат на проведената оценка се установи, че ползването на която и да е от посредническите услуги увеличава шанса за намиране на работа на безработните лица с 8,4%, което в сравнение с проведени подобни оценки в други страни-членки е добър резултат. Налице са положителни нетни ефекти за всички разгледани посреднически услуги. Също така с направената оценка се установи, че посредническите услуги са ефективни за уязвимите групи на пазара на труда, като най-значим ефект се наблюдава при жените и младежите до 29 години. Някои от основните препоръки се свеждат до: разширяване на кръга и активизиране на контактите с работодателите за предоставяне на актуална информация за броя и качеството на свободните работни места; по-активното включване на безработните лица при изработване и актуализиране на индивидуалните

им планове за действие; съчетаване на услугите по заетостта със социалната и здравна политика и др.

Приоритет: Повишаване на уменията на работната сила с цел постигане по-добро съответствие с потребностите на пазара на труда

Развитието на уменията, повишаването на квалификацията и придобиването на нови такива са значим фактор за бъдещия растеж и по-висока производителност при възстановяване на икономическото развитие. Поради това инвестирането в образование и обучение по време на криза е един от основните приоритети в областта на политиката на пазара на труда. През 2010 г. дейностите по придобиване на умения, квалификации и ключови компетентности се осъществяват основно в рамките на ОП „Развитие на човешките услуги”. През деветмесечието на 2010 г. в обучение, финансирано от държавния бюджет и от ОП „РЧР” са включени 19 464 безработни и 52 909 заети лица.

В Закона за насърчаване на заетостта съществуват различни преференциални режими, насърчаващи обучението, ограмотяването, обучението за придобиване на ключови компетенции, стажуването, чиракуването. В обучение на възрастни и професионално ориентиране, финансирано от държавния бюджет от началото на годината са включени 2 859 лица. В рамките на три проекта на социалните партньори (КТ „Подкрепа” и КНСБ) се финансира обучението на безработни младежи до 29 години. Проектите са с регионален обхват и през деветмесечието на 2010 г. в тях са включени 998 младежи в различни обучения: мотивационно, професионално ориентиране, обучение по придобиване на предприемачески умения и занаятчийско обучение.

Възможности за ограмотяване, професионална квалификация или усвояване на ключови умения на лица, изтърпяващи наказание “лишаване от свобода”, на които предстои освобождаване се предоставят в рамките на *проект “Ресоциализация на лишените от свобода чрез професионална квалификация и обучение”*. В обучение по проекта през деветмесечието на 2010 г. са включени 869 лица, лишени от свобода.

Качествено обучение, на заети и безработни, практически ориентирано и обвързано с потребностите на бизнеса се предлага от Българо-германските центрове за професионално обучение и от Центъра за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи към МТСП. През 2010 г. вече провеждат обучение и новите центрове в Царево и Смолян. През периода януари-септември 2010 г. в шестте центрове са обучени 967 лица.

През 2010 г. по схемите ОП „РЧР” обучение за придобиване на професионална квалификация и ключови компетентности са завършили 139 419 заети лица, като голяма част от тях са започнали обучението си през предходната година (схема “Квалификационни услуги и обучения на заети лица” – фаза 1 и 2). По схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ “Квалификационни услуги и обучения за заети лица” – фаза 1 обучение по професионална квалификация са завършили 21 708, а обучение по ключови компетенции - 31 830 лица. По схема „Квалификационни услуги и обучения за заети лица” – фаза 2 в обучение за придобиване или повишаване на професионалната квалификация през периода в обучение са включени 8 874 заети лица, а в обучение по ключови компетенции – 12 891 лица.

За подобряване на достъпа до обучение в рамките на ОП “РЧР” се предоставят *ваучери за придобиване на професионална квалификация и ключови компетентности* от заети и безработни лица. Чрез ваучери се финансират обучения за придобиване на I-ва, II-ра или III-та квалификационна степен или по част от професия, както и за придобиване на ключови компетентности, които допринасят за повишаване на пригодността за заетост на лицата и улесняват професионалната мобилност. За периода

януари-септември 2010 г. в обучение с ваучери са включени 32 731 заети и безработни, като от тях:

- 30 506 заети лица на трудов договор са включени в обучение за придобиване на професионална квалификация или ключови компетентности в рамките на схема „Аз мога”. Броят на завършилите обучение е 11 512, (в т.ч. за придобиване на професионална квалификация – 5 134 лица и по ключови компетентности – 6 378 лица).
- 638 работници и служители, преминали на непълно работно време са включени в обучение по схема “Адаптивност” през времето, през което не са на работа. Обучение са завършили 345 души, средства за транспорт са ползвали 34 лица;
- 1 587 безработни лица са включени в обучение за придобиване или повишаване на професионалната квалификация, като успешно завършилите обучение се включват в заетост за не по-малко от 9 месеца по схема „Развитие”. По схемата са заявени 8 965 работни места, от които 8 306 - от общински администрации, общински предприятия по чл. 53 от ЗОС и структури на държавната администрация.

С цел намаляване на несъответствието между търсене и предлагане на труд през 2010 г. се възобновиха дейностите по прогнозиране на потребностите от бъдещи знания и умения. Актуализира се състава и се възстанови дейността на работната група, отговаряща за създаването на национална система за прогнозиране на потребностите от бъдещи знания и умения. Развитието на дейностите по създаването на модели за краткосрочно и средносрочно прогнозиране се осъществява в рамките на *Проект „Нови умения за нови работни места в новата икономика - прогнозиране и формиране на политики”*. Проектът се изпълнява от МТСП с финансовата подкрепа на ЕК в рамките на програма Прогрес. Резултатите от прогнозите ще позволят да се предприемат целенасочени действия за осъвременяването и придобиването на нови знания и умения съобразно потребностите на пазара на труда. С цел бъдещото развитие на дейностите по прогнозиране и превръщането им в регулярни с промените в ЗНЗ, влезли в сила в края на юли 2010 г. се регламентира възможността за предоставяне на средства за прогнозиране на пазара на труда.

Приоритет: Разширяване на достъпа до заетост

Разширяването на достъпа до заетост на безработните от неравнопоставените групи в условия на неблагоприятна икономическа обстановка е от ключово значение за намаляване на риска от социално изключване на тези групи. За осигуряването на социална и икономическа интеграция на безработните в неравностойно положение, действията са насочени към прилагането на интегриран подход при изпълнение на политиките за социална защита и интегриране на пазара на труда. В подкрепа на прехода от безработица към заетост в условия на криза от 1 юли 2010 г. с направени промени в КСО е премахнат тавана на обезщетенията за безработица, което е в сила до края на годината.

С приетите промени в ЗНЗ се създадоха условия и за подобряване на достъпа до заетост на безработни специалисти. За целта работодателите от публичната администрация се задължават да обявяват свободните си работни места в Агенцията по заетостта. По този начин Агенцията по заетостта ще разполага с навременна информация за свободните работни места в публичния сектор и ще може да насочва безработните специалисти, регистрирани в бюрата по труда към свободните работни места (чл.22а от ЗНЗ).

За ограничаване на безработицата сред неравнопоставените групи и подобряване на достъпа им до заетост и през 2010 г. се прилагат различни програми и мерки на пазара на труда. Продължава изпълнението на *Националната програма „От социални помощи към осигуряване на заетост”*, в рамките на която се осигурява заетост на безработни, обект на месечно социално подпомагане, за които работата по програмата е единствената възможност за получаване на доходи от труд. И през 2010 г. НП „ОСПОЗ” продължава да е най-голямата програма, финансирана от държавния бюджет, по която е осигурена заетост на най-голям брой лица. През деветте месеца на 2010 г. в програмата са включени 27 090 безработни. Средномесечно през периода са работили 10 612 лица. Отчитайки социалния ефект от програмата и възможностите, които тя предоставя с Постановление № 89 от 11.05.2010 г., Министерски съвет одобри допълнително 10 млн. лв. с които бяха разкрити допълнително над 9 хил. работни места. По данни на АЗ за периода от януари до юни 2010 г. работилите лица по програмата са извършвали общественополлезни дейности с траен характер и остатъчен ефект, между които: освежаване и ремонт на детски площадки – 307.5 хил. кв.м.; основно почистване на канали през населени места – 127.8 хил.м.; ремонт на настилки – 152.8 хил. кв.м.; строително-монтажни работи на 2 517 обществени сгради (в т.ч. ремонт на покриви и вътрешен ремонт) – 52.5 хил. кв.м. и др.

Достъп до заетост на безработни в неравнопоставено положение на пазара на труда предоставят и *Регионалните програми за заетост*, които са насочени към преодоляването на специфични местни проблеми. През деветте месеца на 2010 г. по тези програми са работили 792 лица средномесечно, а нововключените в заетост са 1 283 лица.

Интегрирането на **безработните младежи** на пазара на труда е от ключово значение предвид дългосрочните негативни ефекти, свързани с липсата на необходимите знания, умения и трудов опит при тази група. Младежите са една от приоритетните целеви групи на активната политика на пазара на труда през 2010 г. С направените промени в ЗНЗ се удължи срока за стажуване (от 6 на 9 месеца) за младежите, завършили през последните 24 месеца професионално обучение и без трудов стаж по специалността. По този начин се осигурява по-добра възможност за реализация на придобитите знания и умения на конкретни работни места и се създават предпоставки за ограничаване на младежката безработица. Безработните младежи до 29 годишна възраст се включват с предимство в редица мерки и програми, вкл. по НП „ОСПОЗ”, но за подобряване на достъпа им до трудовия пазар се реализират и специализирани програми и мерки:

- *Националната програма „Старт на кариерата”* предоставя възможност на младежи с висше образование без трудов опит да започнат работа в министерства, агенции, в областни управи и общински администрации, а на младежи със средно професионално образование да започнат работа в частни предприятия. През деветмесечието по програмата са работили 168 младежи средномесечно (голяма част от тях са включени през предходната година). През периода юни - септември в Агенцията по заетостта е проведена и Процедура 2010 по Компонент 1 на програмата, в резултат на което одобрените кандидати - висшисти до 29-годишна възраст - са насочени за работа към общо 684 работни места, в т.ч. 469 – в централните ведомства, 52 – в областните управи и 163 в общинските администрации.
- Съгласно ЗНЗ се изпълняват и *насърчителни мерки, чрез които работодателите се стимулират да разкриват работни места за безработни младежи до 29 години, сираци и младежи с увреждания (чл. 36, ал.1 и 2)*. Общо по двете мерки през

деветмесечието на 2010 г. са работили 1 086 младежи, в заетост са включени 112 младежи.

За подобряване на достъпа на ниско-образовани младежи до заетост се реализира схема *"Повишаване заетостта на младежите чрез трайното им включване на пазара на труда в България"* по ОП „РЧР”. Целта на схемата е да се повиши конкурентноспособността и пригодността за заетост на безработни младежи до 29-годишна възраст, със завършен 7-ми клас в системата на народната просвета, регистрирани в бюрата по труда. Схемата има регионален обхват и се реализира в 10 области: Варна, Добрич, Пазарджик, Пловдив, Сливен, Софийска област, Стара Загора, Хасково, Шумен и Ямбол. По проекта на младежите се предоставя чуждоезиково обучение, мотивационно обучение, обучение по информационни и комуникационни технологии и посреднически услуги по заетост, включително разработване на индивидуален план за действие. През деветмесечието 6 225 лица са преминали мотивация, а 5574 младежи са започнали обучение: 2 613 - по чужд език и 2 961 - по ИКТ. Общият брой на завършилите обучение лица е 4 967, в т.ч. 2 247 са завършили чуждоезиково обучение, а 2 720 – обучение по информационни и комуникационни технологии. След проведеното обучение са предоставени посреднически услуги на 2 779 лица, а в заетост след обучение са включени 673 младежи.

С оглед ограничаване на негативното отражение на кризата върху младежите е одобрена и през октомври стартира изпълнението на нова схема по ОП „РЧР” за намиране на първа заетост на безработни младежи, завършили средно или висше образование. По схемата са предвидени 35 млн. лв., с които ще се осигурят платени стажове за период от шест месеца на 13 500 безработни младежи до 29-годишна възраст.

Лицата с увреждания са една от групите, която среща най-сериозни трудности при реализация на пазара на труда. Те са и една от целевите групи на активната политика на пазара на труда през 2010 г. Основна предпоставка за интегриране на хората с увреждания и подобряване качеството на техния живот е активното им участие на пазара на труда. За лицата с увреждания се прилагат активни програми и мерки за обучение и заетост, в съответствие с техните специфични потребности.

- По *Национална програма за заетост и професионално обучение на хора с трайни увреждания* на безработни с трайни увреждания или на лица, преминали успешно курс на лечение за зависимост към наркотични вещества в трудоспособна възраст се осигурява обучение и заетост в интегрирана работна среда. На разкритите работни места по програмата се наемат хора с трайни увреждания на пълно или непълно работно време за срок не по-малък от 36 месеца. През деветте месеца на 2010г. по програмата средномесечно са работили 2 427 лица и са били включени 93 безработни, които са наети на мястото на освободени по програмата лица.
- За подобряване качеството на живот на хората с трайни увреждания се прилага *Национална програма „Асистенти на хора с увреждания”*. В рамките на програмата се осигурява заетост на безработни лица в трудоспособна възраст, които полагат постоянни грижи за свои близки - тежко болни или с трайни увреждания и по този начин се предотвратява риска от изпадането им в бедност. През деветте месеца на годината по програмата са работили 2 571 безработни лица, като са включени нови 3 776 лица (от тях, предвид естеството на работа, по-голямата част - 69.5% - са жени).
- За насърчаване развитието на собствен бизнес сред лицата с увреждания се прилага *Програма „Кредит без лихва за хора с увреждания”*. По програмата се субсидира лихвата на кредитополучатели с увреждания по Проект „Гаранционен фонд за

микрокредитиране”. През деветте месеца на 2010 г. на 149 лица с увреждания се възстановяват лихвите по одобрени по проекта кредити.

- В изпълнение на мярката от ЗНЗ, чрез която се стимулират работодателите да разкриват работни места, на които се наемат безработни лица с трайни увреждания (чл. 52, ал. 1) са работили 617 лица средно на месец.

Сред **безработните жени** най-застрашени от социално изключване са майките на малки деца, които са отсъствали от работа продължителен период от време за отглеждане на децата си. С оглед улесняване на прехода към заетост на майките с малки деца за тях се реализира:

- *Национална програма „В подкрепа на майчинството”*, по която през периода януари-септември 2010 г. са работили 1 059 лица средно на месец, от тях 496 са с придобито право на пенсия;
- преференциални режими съгласно ЗНЗ, съгласно които се насърчава наемането на работа за самотни родители и/или майки с деца с деца до 3-годишна възраст и на безработни майки (осиновителки) с деца от 3 до 5-годишна възраст.

В продължение на програмата „В подкрепа на майчинството” се изпълнява *схемата „Отново на работа”* по ОП „РЧР”. В рамките на схемата безработни лица (предимно в предпензионна възраст, както и лица с образование и квалификация в сферата на здравеопазването, образованието и социалните дейности полагат грижи за децата на семейства, в които и двамата родители са наети по трудово или служебно правоотношение, или са самонаети. През деветте месеца на 2010 г. в обучение са включени - 570 безработни лица, а в инструктаж по проекта – 62 безработни. През периода е осигурена заетост на 494 лица.

Безработните лица над 50-годишна възраст имат равен достъп до всички програми и проекти за заетост и обучение. Едновременно с това с цел намаляване на безработицата сред възрастните хора за тях се реализират и мерки и програми, разработени специално за тях:

- на безработните в предпензионна възраст се предоставя възможност за пенсиониране чрез включване в заетост в *Националната програма „Помощ за пенсиониране”*. През деветмесечието по програмата е осигурена заетост общо на 979 безработни лица в предпензионна възраст.
- предоставят се субсидии на работодатели, които разкриват работни места за безработни лица над 50-годишна възраст и за безработни от 50 до 64-годишна възраст, придобили право на професионална пенсия за ранно пенсиониране. По двете мерки през деветте месеца на 2010 г. са работили 1 068 лица средномесечно.

Активиращите действия имат съществено значение за намаляване на риска от социално изключване. Активното поведение на пазара на труда повишава потенциала и възможностите за социално включване на хората, които са най-отдалечени от пазара на труда. За активирането на икономически неактивни и обезкуражени лица през 2010 г. продължава да се прилага *Национална програма „Активиране на неактивни лица”*. В рамките на програмата икономически неактивните лица се мотивират да се регистрират в бюрата по труда с цел получаване на право за включване в обучение и/или заетост в мерки и програми на пазара на труда. През деветмесечието обучените през предходни периоди 98 ромски медиатори продължават да работят като трудови посредници в предварително определени бюра по труда в страната. В резултат на реализацията на програмата 7 741 неактивни лица са се регистрирали в бюрата по труда като безработни

(от тях 1 170 лица са включени в обучение или са устроени на работа, в т.ч. по програми и мерки).

През деветте месеца на 2010 г. макар и със значително намален обхват продължават да се прилагат и други инициативи на активната политика на пазара на труда като: *Националната програма "Мелпомена"*, по която са започнали работа 138 безработни лица със специфични умения и опит в театралната и оперната дейност, а средномесечно през периода са работили 117 лица.

В условия на свит пазар на труда и ниско търсене на труд изпълнението на мерките и програмите, включени в НПДЗ 2010 г., финансирани със средства от държавния бюджет и ОП "РЧР", с източник на финансиране ЕСФ е от съществено значение за ограничаване ръста на безработицата. Това се потвърждава от наблюдаваната от март 2010 г. положителна тенденция на намаляване броя на безработните, регистрирани в бюрата по труда.

Изпълнение на по-важните мерки, включени в „Българската “пътека” за подобряване на гъвкавостта и сигурността на пазара на труда” през 2010 г.

Българската „пътека” за постигане на по-добра гъвкавост и сигурност на пазара на труда за периода 2009-2011 г. е стратегически документ, разработен в изпълнение на препоръките на Пролетния европейски съвет от 2008 г. Документът е разработен с активното участие на всички заинтересовани институции и организации, включително социалните партньори. Одобрен е от Министерски съвет с Протоколно решение от 25 юни 2009 г.

Българската „пътека” включва 52 мерки, които се планират и реализират в рамките на различни многогодишни стратегически и планови документи на отделните ангажирани институции. Мерките са разпределени по четирите компонента на подхода за гъвкавост и сигурност (флексикюрити), а именно: гъвкави и надеждни договорни отношения; комплексни стратегии за учене през целия живот; ефективни активни политики на пазара на труда; и модерна система за социална сигурност.

От всички мерки, включени в пътеката за седем мерки няма информация за постигнатия напредък. В областта на **договорните отношения** не е отчетено изпълнение по три мерки, като една от тях е със срок 2011 г., а другите две са с текущ срок, а именно „...прилагане на практики в областта на корпоративната социална отговорност”(м. 8) и „разработване и прилагане на системи за управление на професионалните и здравни рискове в предприятията” (м. 10). В областта на **ученето през целия живот** няма информация за изпълнението на две мерки, като една от тях е със срок 2011 г., а другата със срок 2010 г. е за „разработване на модел за публично-частно партньорство в областта на професионалното образование и обучение” (м. 3). В областта на **социалната сигурност** не е отчетено изпълнението на три мерки, като две от тях са със срок 2011 г., а другата със срок 2010 г. е за „подобряване на нормативната уредба за финансиране на здравеопазването с цел гарантиране на финансова устойчивост на системата, равнопоставеност и равен достъп на населението до здравни грижи и услуги”.

1. Гъвкави и надеждни договорни отношения

С оглед транспонирането на Директивата на ЕС, регламентираща работата чрез агенции за временна заетост и въвеждането и разпространението и на други гъвкави форми на заетост, през 2010 г. национално представените организации на работниците и служителите и на работодателите предприеха конкретни действия. В рамките на двустранна работна група към НСТС, включваща представители на национално представените социални партньори бяха подписани две Споразумения за регулиране на надомния труд и работата от разстояние. Подходът, който е възприет, е подписаните национални споразумения да бъдат основата, на която да бъдат разработени и законопроекти за изменение и допълнение на действащи нормативни актове.

Работата по подготовката на национално споразумение за регламентиране дейността на Агенциите за временна заетост и работата чрез тях продължава. Сключването на споразумения между социалните партньори и регламентирането на тези форми на заетост ще допринесе и за изпълнението на заложените в

„пътеката” мерки за „правно регулиране на триъгълното трудово правоотношение” и за „въвеждане и разпространение на гъвките форми на заетост”.

Съществен принос за изпълнението на мярката за **„повишаване на информираността на работодателите и работниците”** относно **„разпоредбите, подкрепящи гъвкостта и сигурността”** има наръчник, изготвен в рамките на проект „Гъвкост и сигурност в България - подкрепа за прилагане на националната пътека” по програма „Прогрес” на Европейския съюз. Наръчникът е разработен от междуведомствена работна група, в която участваха и представители на социалните партньори. Документът съдържа информация за действащото законодателство и добри практики, засягащи широк кръг от аспекти на гъвкостта и сигурността. Основната цел, която си постави МТСП с разработването на този наръчник е да се повиши информираността на работодателите на работниците и служителите относно права и отговорности на всички заинтересовани страни в рамките на четирите компонента на гъвкостта и сигурността.

През 2010 г. продължава договарянето и разпространето на действието на браншовите колективни трудови договори, което допринася за изпълнението на мярката, **предвиждаща „развитие и укрепване на двустранния социален диалог и колективното договаряне”**. Сключени са отраслови и браншови колективни трудови договори между съответните представителни организации на работниците и служителите и на работодателите в транспорта, туризма, трикотажната промишленост, тютюневия бранш, в отрасъл „здравеопазване” и др. Със заповед на министъра на труда и социалната политика са разпространени 4 браншови колективни трудови договора в целулозно-хартиената промишленост, в пивоварната промишленост, в дървообработващата и мебелната промишленост и в икономическите дейности по КИД за 2008 г. “Събиране, пречистване и доставяне на води”, “Събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води” и по НКИД за 2006 г. “Събиране, пречистване и разпределение на вода” .

Изпълнителна агенция “Главна инспекция по труда” осъществява засилена контролна дейност с оглед ограничаването на недеклаираната заетост и през 2011 г., като по този начин се изпълнява и мярката за **„ограничаване на неформалната заетост и недеклаираните доходи от труд”**.

С цел предприемането на координирани действия за борба с недеклаирания труд и сивата икономика на 30 септември 2010 г. министрите на труда на България, Гърция и Румъния подписаха споразумение, което ще се изпълнява от инспекциите по труда на трите държави. Конкретните области на сътрудничество включват условията на труд на работещите, командировани в съответствие с Директива 96/71/ЕО на Европейския парламент, безопасността и здравето при работа и др. Споразумението е пилотен модел за тристранно сътрудничество и добро партньорство между държавите-членки на Европейския съюз в борбата с недеклаирания труд и сивата икономика.

2. Комплексни стратегии за учене през целия живот

С оглед изпълнението на мярката, предвиждаща изграждането на **„система за проучване и прогнозиране на потребностите от работна сила”** се работи по създаването на модели на краткосрочно и средносрочно прогнозиране в рамките на проект „Нови умения за нови работни места в новата икономика - прогнозиране

и формиране на политики”. Проектът се изпълнява от МТСП с финансова подкрепа на ЕК в рамките на програма Прогрес.

В подкрепа на изпълнението на мярката за **„подобряване на съответствието между изискванията на работодателите по отношение на уменията и квалификацията на персонала чрез ... получаване на добра теоретична подготовка, съчетана с практическо обучение и практически умения”** през 2010 г. бяха предприети следните действия:

- С промени в ЗНЗ се удължи срока за стажуване на младежите, завършили през последните 24 месеца професионално обучение и без трудов стаж по специалността при работодател от 6 на 9 месеца. Удължаването на срока за стажуване при младежите ще осигури по-добра реализация на придобитите знания и умения на конкретни работни места.

- От октомври 2010 г. стартира схема “Ново начало – от образование към заетост” в рамките на която се очаква да се осигурят платени стажове за период от шест месеца на 13 500 безработни младежи до 29-годишна възраст завършили средно или висше образование.

- За подобряване баланса между търсене и предлагане на пазара на труда в рамките на проект „Разработване и внедряване на информационна система за оценка на компетенциите на работната сила по браншове и региони” по ОП „РЧР”, реализиран от Българска стопанска камара е направен анализ на основните проблеми при развитие и управление на оценяването на компетенциите на работната сила. В рамките на проекта е подготвена база данни по видове доставчици на образователни услуги и обучение и на доставчици на обучение по ключови компетентности. Направена е и таблица за съотнасяне на професионалните направления по Списъка на професиите за професионално образование и обучение към раздели на Класификацията на икономическите дейности.

В изпълнение на мярката за **„разширяване на достъпа до учене през целия живот чрез въвеждане на ваучери за обучение”** продължава да се осъществява обучение на заети и безработни в рамките на различни схеми по ОП „РЧР”.

Принос за изпълнението на мярката за **„разширяване на участието на заети и безработни лица в обучение за придобиване на ключови компетентности”** има изпълнението на схемите „Аз мога”, „Повишаване заетостта на младежите чрез трайното им включване на пазара на труда в България”, „Отново на работа”.

3. Ефективни активни политики на пазара на труда

С цел развитие на регионализацията на политиката по заетостта през 2010 г. бяха въведени промени в Закона за насърчаване на заетостта (ЗНЗ). По този начин се изпълнява и мярката за **„развитие на регионалния подход при разработване и изпълнение на програми за заетост и професионална квалификация”**. С въведената промяна се предоставя възможност за периодично (преди само веднъж годишно) одобряване за финансиране на регионални програми за заетост, програми за освободените в резултат от масови съкращения и провеждане не само на професионално обучение, но и обучение по ключови компетентности. В рамките на стратегия „Европа 2020” Европейският съюз си поставя важни цели в областта на климата и енергията. Освен предизвикателства, свързани с реструктурирането на редица отрасли се очаква преход към „зелена”

икономика да предостави възможности за създаване на нова заетост. България като страна-членка на ЕС също следва да реализира своите възможности за реструктуриране на националните производства и насърчаването на „зелена“ заетост. Това налага предприемането на действия на национално ниво. Предвид на това и с оглед изпълнението на поетия в българската „пътека“ ангажимент за **„стимулиране създаването на заетост на т. нар. “зелени” работни места”** с направени промени в ЗНЗ от края на месец юли 2010 г. е въведена мярка за насърчаване на заетостта на т. нар. „зелени работни места”. Съгласно мярката се субсидира заетостта до 12 месеца, когато на „зелени работни места” се наемат безработни с престой на пазара на труда над 6 месеца.

В изпълнение на мярката за **„регулярно провеждане на изследвания за оценка на ефекта на определени програми и мерки”** през 2010 г. бе проведена оценка на услугите по заетост, предоставяни от Агенцията по заетостта (АЗ) по проект „Оценка на ефекта от предоставяните услуги за заетост, като инструмент за успешна интеграция на уязвимите групи на пазара на труда” по програма „Прогрес” на Европейския съюз. В резултат на проведената оценка се установи, че ползването на която и да е от посредническите услуги увеличава шанса за намиране на работа на безработните лица. Налице са положителни нетни ефекти за всички разгледани посреднически услуги. Също така с направената оценка се установи, че посредническите услуги са ефективни за уязвимите групи на пазара на труда, като най-значим ефект се наблюдава при жените и младежите до 29 години.

Принос за изпълнението на ангажимента за повишаване капацитета на служителите на АЗ с оглед **„по-високо качество на обслужване на клиентите на бюрата по труда”** има внедрената Национална база данни на пазара на труда във всички поделения на АЗ през 2010 г. Националната база данни на пазара на труда предоставя възможност при селекцията и подбора на подходящи кандидати за насочване към обявените от работодателите свободни работни места да се използват всички инструменти на трудовото посредничество. Едновременно с това свободните работни места са достъпни на национално равнище, като по този начин се осигуряват по-големи възможности на всяко бюро по труда да обслужва своя регион.

Също така в подкрепа на мярката за постигане на **„по-добро сътрудничество с частните трудови посредници чрез създаване на механизми за обмен на информация за свободните работни места”** с последните промени в ЗНЗ частните посредници се задължават да предоставят информация за обявените при тях свободни работни места. Целта е да се създаде единен портал за свободните работни места в страната, в който търсещите работа лица могат да се информират бързо и безплатно.

4. Модерна система за социална сигурност

В изпълнение на антикризисните мерки на правителството от април 2010 г. и в изпълнение на ангажимента за **„обезпечаване на дългосрочната стабилност на системата за социална сигурност”** бяха приети промени в Кодекса за социално осигуряване (КСО), които ще действат до края на 2010 г. Паричното обезщетение за временна неработоспособност, настъпила след прекратяване на трудовия договор или осигуряването, се изплаща, когато временната неработоспособност е настъпила до 1 месец от прекратяване на трудовия договор или осигуряването, за срок не повече от 30 календарни дни. Друга промяна в сила

до края на 2010 г. е, че обезщетенията за временна неработоспособност се поемат от НОИ от четвъртия ден от настъпване на неработоспособността, като за първия, втория и третия работен ден работодателят заплаща 70 на сто от среднодневното брутно възнаграждение за месеца, в който е настъпила временната неработоспособност, но не по-малко от 70 на сто от среднодневното уговорено възнаграждение.

С цел подобряване на сигурността на прехода от безработица към заетост в условия на криза от 1 юли 2010 г. е премахнат тавана на обезщетенията за безработица. Действителният размер, в който се изплаща обезщетението, е 60% от осигурителния доход преди загубата на работа, но не по-малко от определения минимален размер за 2010 г. Увеличи се и минималният дневен размер на обезщетението от 6 лв. на 7,20 лв. Тези промени в КСО са в сила до края на 2010 г. и са част от антикризисните мерки, предприети от правителството през април 2010 г. Освен това чрез тях се изпълнява и мярката за **„улесняване на прехода от безработица към заетост чрез предоставяне на адекватни осигурителни обезщетения и помощи съобразени със ситуацията на пазара на труда”**.

В изпълнение на ангажимента за **„осигуряване на достъп до здравни услуги и провеждане на фокусирани действия към рискови групи от гледна точка на рисковете за здравето...”** Министерството на здравеопазването изпълнява няколко проекта. Проект „Спри и се прегледай” е на стойност 20 млн. лв. и е насочен към скрининг на ракови заболявания. Проект „Информирани и здрави” е на стойност около 4,6 млн. лв. и има за цел да повиши информираността на около 2 млн. души, особено на уязвимите групи по отношение на поведенческите рискови фактори, свързани с употребата на психотропни вещества сред младите хора, тютюнопушенето, производствения, битовия и транспортния травматизъм. За целта се предвижда да бъдат изработени и разпространени ръководства и наръчници за добри практики, да бъдат заснети и излъчени 23 филма, да бъде създадена и да се поддържа рубрика в интернет страницата на МЗ.

През 2010 г. съществен напредък се отчита по мярката за **„засилен контрол от страна на НАП, местните данъчни власти, ИА “Главна инспекция по труда” ... по отношение на нарушения на трудовото, осигурителното и данъчното законодателство”**. В резултат на засилени контролно-ревизионни действия от страна на НАП през летните месеци от агенцията отчетоха, че на светло са излезли над 4,5 млн. лв. оборот. През септември 2010 г. за втори пореден месец НАП отчита увеличение на търговските обороти в страната в сравнение със същия период на 2009 година. Успехи се отчитат и от работата на специално създаденото звено за борба с ДДС измамите в НАП.